STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02701

ALE VERK

Mendele Mokher Sefarim

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פערלאג
מענדעלע
ווארשע

אַלע ווערק פון מענדעלע מוכר־ספרים

(ש. י. אַבראַמאָוויץ)

זעקסטער באַנד

נײַע פאַרבעסערטע אויסגאַבע

פערלאַג: געזעלשאַפט „צענטראַל", וואַרשע, נאָוואָליפּקי 7

1 9 2 8

אַלע ווערק פון מענדעלע מוכר־ספרים
(ש. י. אַבראַמאָוויץ)

דער לופט־באַלאָן

דער פיש

וואָס האָט איינגעשלונגען יונה הנביא

פערלאג „מענדעלע", ווארשא

1928

Copyright by S. Sreberk NEW-YORK U. S. A. 1927

Printed in Poland

Zakł. Graf. „Stereotyp" Warszawa Nowolipki 7.

דער לופט באלאָן

דער פיש

„דער לופט־באַלאָן“—זאָגט מענדעלע אין זיינע ביאָגראַפישע נאָ־טיצן [1]—איז אַ שעהנע מעשה, פערפאַסט מיט דער הילף פון מיין פריינד הר״ל בינשטאָק״. צוערשט איז עס ערשינען לערך אין 1869 אין זשי־טאָמיר.

אייגענטלעך איז עס אַ בעאַרבייטונג פון דעם ווערק „די לופט־רייזע דורך אַפריקע“, וואָס איז אין יענער צייט דערשינען פון דעם שפּעטער בעריהמט־געוואָרענעם ראָמאַניסט זשול ווערן, וועגען דעם דערצעהלט י. ל. בינשטאָק אין זיין מענדעלע־ביאָגראַפיע [2].

הגם די איבערזעצונג איז געמאַכט מיט אַ זעכציג יאָהר צוריק, קאָן זי מיט איהר אידיש נאָך איצט דינען אַלס מוסטער. אין יעדען זאַץ פיהלען מיר מענדעלען דעם אויסגעצייכענטען אידישען שפּראַך־מייסטער. מענדעלע האָט אָנגעטאָן דער דערצעהלונג אַ אידישען לבוש, צוגעגעבען איהר דעם אמת'ן אידישען חן, וואָס נאָר איין מענדעלע האָט עס געקענט.

„דער פיש“, ווי דער „לופט־באַלאָן“,—איז אויך פערפאַסט פון מענדעלען מיט דער הילף פון זיין פריינד י. ל. בינשטאָק, ס'איז אַרויס־געגעבען געוואָרען דורך זער רעדאַקציע פונ'ם „קול מבשר“ אין אדעס אין 1870.

---

[1] זע „רשימות לתולדותי,“ און די ידישע איבערזעצונג אין דער אויסגאַבע,

[2] זע „האָסבאָז“ 1884 XII, „הויז־פריינד“ I און „השלח“ כרך ל׳ ד.

מענדעלע מוכר ספרים, ווי בעוואוסט, האָט אין יענע יאָרען ספּעציעל זיך אָבגעגעבען מיט נאַטור־וויסענשאַפט, ער האָט בעאַרבעט אין העברע־איש די נאַטור־געשיכטע פון לענץ מיט'ן נאָמען „תולדות הטבע", (אין 3 טייל, דערשינען אין די יאָהרען 1862, 1867, 1872). אין דער מעשה „דער פיש" ווערט בעשריבען דער האַי־פיש. מענדעלע פערפלעכט די דער־צעהלונג מיט יונה הנביא, מיט אויסצוגען פון תלמוד און זוהר און מיט בעשרייבונגען פון פאָרשער און רייזענדער וועגען די אייגענשאַפטען פון דעם האַי־פיש, און פיהרט לסוף אויס, אַז „אַלע געלעהרטע, וואָס גי־בען זיך אָב היינטיגע צייטען מיט חכמת הטבע, זאָגען אַלע בפה אחד, אַז נאָר דער האַי־פיש האָט איינגעשלונגען יונה הנביא, און רופען אים אין דער נאַטור־געשיכטע לכבוד דעם נביא, „יונה'ס פיש, דאָס הייסט: דער פיש וואָס האָט איינגעשלונגען יונה הנביא".

מענדעלע דער נאַטור־פאָרשער און מענדעלע דער משכיל קוקען אַרויס פון אָט דער קליינער, איצט גאַנץ־פערעלטערטער דערצעהלונג.

נ. מ.

דער לופט־באַלאָן

א.

דעם 14 יאנואר 1862 האט זיך אין לאָנדאָן פערזאַמעלט אַ גרויסע אסיפה פון אַ סך גרויסע געלערענטע לייט, וואָס גיבען זיך אָב מיט ווייטע נסיעות, אויפצוזוכען אומבעקאַנטע לענדער און פעלקער (געאָגראַפישע געזעלשאַפט). דער עלטסטער פון דער געזעלשאַפט, סיר פּראַנסים, האט דער פערזאַמלונג געהאַלטען די דאָזיגע רעדע:

„ענגלאַנד האט פון אייבּיג אָן, פריהער פון אַלע אומות אַרויס־געשיקט געלערענטע מענשען, זיי זאָלען אַרומפאָהרען בים וביבשה אין די ווייטע מקומות, צו געפינען נייע מדינות. היינט וויל דער דאָקטאָר פערגיסאָן גאָר פליהען אין אַ לופטבאַלאָן אין דער לופטען איבער גאַנץ אַפריקאַ און מאַכען אַ בעשרייבונג פון אַלע לענדער און מדבריות, וואָס ביז אַהער האט קיין שום מענש אַהין ניט געקענט קומען: מיר האָפען, אַז דער דאָקטאָר סאמועל פערגיסאָן וועט אונז ניט פאַר־שעמען און וועט זיין שליחות טאָן בשלימות. אויב גאָט וועט זיין וועג מצליח זיין, וועלען מיר שוין וויסען פון אַלע מדינות, וואָס געפינען זיך אין אַפריקאַ, ווען אפילו חלילה ניט, וועט עס אונז ווייניגסטענס זיין לכבוד פאַר דער גאַנצער וועלט, אַז איין ענגלענדער האט זיך איינ־געשטעלט צו מאַכען אַזאַ סכנות׳דיגע נסיעה״.

אין דער אסיפה זענען געזעסען זעהר פיעל אַלטע רייזענדע מפורסמים, וואָס האָבען שוין אין זייער לעבען גאָר אָהן פחד געמאַכט גאַנץ גרויסע שרעקליכע נסיעות אין אַלע פינף טיילען פון דער וועלט. איט־ליכער פון זיי איז אין זיין ביסעל יאָהרען גענוג אויסגעשטאַנען: דער האט זיך אַ מאָל געמוזט ראַטעווען אין מיטען ים אויף אַ ברעט פון אַ צושלאָגען שיף; דער אַנדערער האט זיך קוים אויסגעדרעהט, אין אינדיען פון ווילדע גזלנים; דער דריטער איז על פי נס ניצול געוואָרען, אין אויסטראַליען, פון די דאָרטיגע מענשענפרעסער, וואס האָבען איהם גע־וואָלט לעבעדיגערהייט איינשלינגען.

ביי די אלע לייט האָט פונדעסטוועגען גוט געשמאַקט דאָס האַרץ, אַז זיי האָבען געהערט פון אַזאַ מין נסיעה, וואָס דער דאָקטאָר פערגיסאָן וויל זיך אונטערשטעלען צו מאַכען, און האָבען פערלאַנגט, זיי ווילען אַליין, מיט זייערע אויגען, זעהן דעם דאָקטאָר פערגיסאָן; דער עלטסטער האָט איהם געשיקט בעטען, איז ער גלייך געקומען. קוים האָט דער דאָקטאָר געעפענט די טיר, האָט די גאַנצע פערזאַמלונג איהם לכבוד, אָנגעהייבען צו פּליעסקען און פּאַטשען אין די הענד. דער דאָקטאָר איז אַלט געווען אַ יאָהר פיערציג, זעהר אַ שענע פּערזאָן מיט זעהר קלוגע אויגען. מען האָט זיך געקענט אָנשטויסען אויף איהם קוקענדיג, אַז ער איז ניט קיין איבערגעשראָקענער און איז אַ גרויסער אַרבייטסמענש.

דער עולם האָט ניט אויפגעהערט צו פּליעסקען און שרייען אוראַ ביז דער דאָקטאָר האָט נישט אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנד צום צייכען, אַז ער פערלאַנגט עפּיס צו רעדען. אַלע זענען געבליבען שטיל. דער דאָקטאָר איז צוגעגאַנגען צו זיין שטול, וואָס מען האָט איהם אָנגעגרייט, און שטעהענדיג האָט ער אויפגעהויבען די האַנד צום הימעל און האָט מעהר נישט געזאָגט די פיער ווערטער:

ארויף אויף די וואלקען!

מען האָט נאָך אין ענגלאַנד קיין מאָל נישט געהערט אַזאַ אוראַ־שרייען מיט אַזאַ ליאַרעם ווי די פיער ווערטער האָבען אָנגעמאַכט. דער עולם איז געווען פּשוט אויסער זיך. מען האָט באַלד אַריינגעשיקט דאָס מעלדען אין אַלע צייטונגען און מען האָט אויך אָבגעדרוקט דעם דאָקטאָרס פיער ווערטער.

אַז די אסיפה האָט זיך געענדיגט, האָט מען לכבוד דעם דאָקטאָר געמאַכט אַ גרויסען באַל אין אַדעל־קלוב. אַלע, וואָס זענען געווען געבעטען צו דעם מיטאָג, האָבען צום דאָקטאָר געטרונקען לחיים און צוזאַמענשטויסעס, ער זאָל מצליח זיין און בשלום קומען צוריק אַ היים.

ב

דער דאָקטאָר פערגיסאָן האָט געהאַט אַ זעהר געטריען פריינד אַ שאָטלענדער, וואָס האָט געהייסען קענעדי. די ערשטע בעקאַנטשאַפט האָט זיך בײַ זײ אָנגעהויבען אין אינדיען, וואָס דאָרטען האָבען זײ בײדע געדיענט אין אײן פאָלק. און האָטשע זײ בײדע האָבען ניט געהאַט קיין גלײַכע נאַטור, דהיינו קענעדי האָט שטאַרק ליעב געהאַט יאָגט אויף ווילדע חיות, אויף לײבען, לעמפּערטען, עלפאַנטען און האָט געקענט זעהר גוט טרעפען אין ציעל, און דער דאָקטאָר — ער האָט אפילו ניט געקענט רעכט האַלטען אַ ביקס אין דער האַנד און פלעגט זיך תמיד נאָר אָבגעבען מיט געלערענטע זאַכען, — פונדעסטוועגען האָבען זײ בײדע געלעבט נפש אחת.

אַז די בײדע פריינד זענען צוריק געקומען קיין ענגלאַנד, האָבען זײ זיך דאָרט געמוזט צושײדען, מחמת דער דאָקטאָר האָט געדאַרפט אויף אַ לאַנגער צייט אַוועקפאָהרען קיין חינא. צוריקקומענדיג צו הײם פלעגט ער זיך אָפט זעהן מיט זיין פריינד און שוין מעהר ניט גערעדט פון ווײטע נסיעות, אַזוי ווי זיין שטײגער איז געוועזען. קענעדי האָט גאָר אַנגעקוואָלען, ער האָט געמײנט, אַז דער דאָקטאָר האָט שוין אויף תמיד אַנגעוואָרען דעם חשק צו שלעפּען זיך צווישען מענשען־פרעסער און ווילדע חיות. ער פלעגט איהם אויך תמיד זאָגען: גענוג זיין נע ונד, האָסט שוין, כ'לעבען, גענוג קונה שם געוועזען אויף דער וועלט. דער דאָקטאָר אָבער האָט איהם קיינמאָל ניט געענטפערט אויף די רעד, פלעגט זיך זיצען פערטראַכט און מאַכען עפּיס חשבונות. גאַנצע נעכט האָט ער נאָר גערעכענט און צונויפגעשטעלט מאַשינדלעך, וואָס קיינער האָט עס ניט געקענט פאַרשטעהן. אַזוי איז דער דאָקטאָר אָבגעזעסען בײַ זיין פריינד אין שאָטלאַנד צוויי יאָהר.

וואָס קען דאָס באַטײטען, האָט קענעדי בײַ זיך געטראַכט, אַז מיט אַ מאָל האָט זיך דער דאָקטאָר, אין חודש יאַנואַר,

אויפגעהויבען און אוועקגעפאָהרען קיין לאָנדאָן. װאָס װיל ער דאָרט מאַכען?

נאָר באַלד אָבער איז קענעדי געוואָהר געוואָרען פון דער ענגלי־שער צייטונג „דע—לי—טעלעגראַף“ װאָס זיין פריינדם אוועקפאָהרען בעטייט.

— בנאמנות, האָט ער געזאָגט, ער איז ריין משוגע, אַ קליינינ־קייט איבערפליהען גאַנץ אַפריקא אין אַ לופטבאלאָן, נאָך דאָס געהט איהם אָב, דעם שלימזל. אָט דאָס, אַ פּנים, איז ער געזעסען און האָט געטראַכט די גאַנצע צוויי יאָהר. קענעדי האָט זיך פּשוט די האָר נים אויסגעריסען פאַר עגמת נפש.

זיין אַלטע מוהמע עליסבעטע האָט איהם געוואָלט איינרעדען, אַז די גאַנצע מעשה איז ליגען.

— געה שוין, געה שוין, נאַרעלע, — האָט זי געזאָגט, — האָסט שוין אַ מאָל געזעהן, מענשען זאָלען פליהען, עס איז אודאי אַזוי אמת, ווי די קוה איז געפלויגען איבערן דאַך. זאָרג זיך ניט, זאָרג זיך נים, קענעדי, דיין פריינד װעט, כ׳לעבען, באַלד קומען.

— האָט טיר נים קיין פאַראיבעל, מוהמע־לעבען, איך קען איהם בע־סער פון איך. ער קען אין דער לופט אויך פליהען. נאָר איך וועל עס איהם אָבער נים דערלאָזען: לאָז נאָר נאָך דעם משוגע׳נעם די לייצע, װעט ער אַוועקפליהען אויף דער לבנה.

קענעדי האָט נים געמאַכט קיין סך שיהות און איז מים דער איי־זענבאַהן אַוועקגעפאָהרען קיין לאָנדאָן. אין דריי פירטעל שעה איז ער שוין געשטאַנען נעבען זיין פריינדם הויז און האָט אַ שטאַרקען ציה געטאָן בייַ דעם גלעקיל נעבען דער טיר.

— שלום עליכם, קענעדי, האָט איהם דער דאָקטאָר אַ זאָג גע־טאָן בשעת ער האָט איהם געעפענט די טיר. ווי קומט עס, דו זאָלסט אַוועקוואַרפען דאָס געיעג און קומען פלוצלים קיין לאָנדאָן.

— איך בין אומישנע געקומען, — האָט קענעדי געענטפערט, — דיר אַרויסצושלאָגען דיין שגעון פון קאָפּ: ס׳טייטש, איז דאָס טאַקי אמת, וואָס די גאַזעטען שרייבען, אַז דו נעהמסט זיך אונטער איבער־צופליהען גאַנץ אַפריקא אין אַ לופטבאַלאָן, און טאַקי בשעת רעדען האָט

ער ארויסגענומען א נומער פון דער גאזעטע „דע—לי—טעלעגראף”, און מעלכען עס איז געשטאנען בעשריבען די נסיעה, וואס דער דאקטאר וויל מאכען.

— א, האט דער דאקטאר גאנץ רוהיג געזאגט, פון מיין נסיעה רעדסט דו, יא, עס איז טאקי אמת, איך גרייט מיך שוין אפילו צו אין וועג ארײן.

קענעדי איז געבליבען שטעהן אויסער זיך פון דעם דאקטארס רעד.

— גלויב מיר, — האט ער געזאגט מיט כעס, — איך וועל דיך בשום אופן ניט לאזען.

— שא, בייזער זיך ניט, מיין פריינד, — האט איהם דער דאקטאר אלץ רוהיג געענטפערט, — איך פארשטעה, פאר וואס דו ביסט ברוגז, אודאי דערפאר, וואס איך האב דיר ניט מודיע געוועזען דערפון. איך בין אבער געווען זעהר טרוד. נאר גלויב מיר, אז אהן דיר וואלט איך ניט אוועקגעפלויגען, מחמת איך וויל דיך טאקי מיטנעהמען.

קענעדי האט א שפרונג געטאן, ווי א ווילדע ציג, מיט א געשריי.

— וואס, ביסטו תסר-דעה? ווילסט, מען זאל אונז ביידע האלטען פאר משוגעים.

— כ'לעבען, האט דער דאקטאר געזאגט, איך בין אסור ניט משוגע. א סך מענשען האבען זיך געבעטען, איך זאל זיי מיטנעהמען, נאר איך האב אלע אבגעזאגט צוליעב דיר. אז דו וועסט מיך אויסהערען, וועסט-דו מיר דערנאך דאנקען. לאמיר זיך נאר אנידערזעצען און בעטראכטען דעם עסק אהן כעס.

די ביידע פריינד האבען זיך אנידערגעזעצט נעבען א טישל, וואס אויף איהם איז געשטאנען אנגעגרייט א גוטער פריהשטיק.

— מיין ליבער סאמועל, האט קענעדי אנגעהויבען, איך בין דיין גאנצען עסק ניט גורם. איך זאג דיר נאך א מאל, דיין פלאן איז משוגע.

— דאָס װעלען מיר זעהן שפּעטער, אַז מיר װעלען פּרוּװען,—האָט דער דאָקטאָר געענטפערט.

— פּרוּװען טהאָר מען אָבער נישט, מײן ליבער פרײנד, — האָט קענעדי געזאָגט, — מחמת אין אַזאַ רײזע שטעקט פיעל סכנות און גרױ־סע שװעריגקײטען.

— פאַר שװעריגקײטען האָב איך כּלל קײן מורא נישט,—האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, — אַי סכּנות, פאַר דעם קען מען נישט אַנטלױפען. װיצענדיג דאָ נעבען מיר קען אױך זײן אַ סכּנה. װאָס איז באַשערט—דאָס איז באַװערט.

קענעדי האָט נאָך לאַנג גע׳טענה׳ט און ראיות געבּראַכט, אַז דורכפליהען גאַנץ אַפריקא אין אַ לופטבּאַלאָן איז אוממעגליך.

— נאָר אַז דו האָסט זיך שוין יאָ אײנגעשפּאַרט, — האָט ער צום סוף דעם דאָקטאָר געזאָגט, — פאַר װאָס זשע זאָלסט־דו ניט פאָהרען װי לײטען גלײך? צו װאָס פליהען?

— װײסט־דו, פאַר װאָס איך װיל פליהען? מחמת דורכגעהן אַפ־ריקא מיט דער אַקס אָדער צו־פוס איז נאָך קײנעם ניט געראָטען. הײב אָן פון דעם רײזענדען מונגאָ־פּאַרקאַ, װאָס איז, נעבעך, גע׳הרג׳עט גע־װאָרען נעבען דעם טײך ניגערע ביז דעם מאַיאָר לײנגאַ, װעלכען די װילדע האָבען פערפײנינט אין יאָהר 1860, זענען אַלע, נעבעך, אומגע־קומען, װײל מען קען זיך ניט ראַנגלען אַי מיט הונגער, מיט דאָרשט, מיט פיבער, אַי מיט װילדע חיות און מענשען, װאָס זענען נאָך װילדער פון די חיות. װען מען קען אַ זאַך ניט דערלאַנגען מיט אײן מיטעל, פּרוּװט מען אַ אַנדערען, מחמת געהן אָדער פאָהרען אין אַפריקא איז אוממעגליך, עס איז דאָ אַ סך מדבּריות, װאָס מען מוז איבּער זײ אָדער אַריבּערפליהען, אָדער זיך גאָר צוריקקעהרען. גלױב מיר, איך האָב אַלצדינג בעװאָרענט, מײן לופטבּאַלאָן װעט ניט אַראָבּפאַלען. װען חלילה יאָ, װעל איך מיך בשלום אַראָבּלאָזען אױף דער ערד און װעל מיר האַנדלען, װי אַלע אַנדערע. הײנט פאַרגעס טאָקי ניט די מעלות פון מײן לופטבּאַלאָן. מיט איהם האָב איך נישט קײן מורא ניט פאַר היץ, ניט פאַר קעלט, ניט פאַר װאַסער, ניט פאַר שטורם, ניט פאַר אומגעזונדער לופט, ניט פאַר װילדע חיות און פאַר קײן מענשען האָב איך אױך קײן מורא נישט. איז מיר צו הײס, הײב איך מיך אױף אין דער הױך, איז

מיר צו קאַלט, לאָז איך מיך אַראָב; זעה איך אַ באַרג, אַ טיפען אָב־גרונד אָדער אַ וואַסער, פליה איך זיי איבער ווי אַ פויגעל; ווערט אַ שטורם־ווינד, הייב איך מיך אויף הויך איבער איהם: איך טראָג זיך איבער פון איין אָרט אויף דעם אַנדערען און ווער ניט מיד, איך פליה איבער שטעדט און דערפער, ווייט אָדער נאָהענט פון זיי, ווי איך וויל, און בעטראַכט מיר גאַנץ אַפריקא ווי אויף דער האַנד.

די רעד פון דעם דאָקטאָר האָבען קענעדי'ן גאָר דעם קאָפּ פאַר־דרעהט. ער האָט געקוקט אויף פערגיסאָן מיט גרויס בעוואונדערונג און עס האָט זיך איהם שוין אויסגעוויזען, אַז ער פליהט אין דער לופט.

— אָט, אַ פּנים, אַז דו קענסט רעכטעווען דעם לופטבאַלאָן?—האָט ער דעם דאָקטאָר געפרעגט.

— דאָס גראָד קען איך נישט.—האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, דאָס הענגט־אָב פון זיין ליבען נאָמען. נאָר פונדעסטוועגען וועל איך פאָרט פליהען פון מזרח קיין מערב, מחמת איך וועל מיך בעניצען אין דער רייזע מיט די ווינטען, וואָס בלאָזען תמיד אין יענע מקומות פון מזרח קיין מערב. זאָלסט ווייטער וויסען, אַז די ענגלישע מלוכה האָט אַרויסגעשיקט שיפען, זאָלען שטעהן נעבען דעם ברעג פון אַפריקא אין מערב־זייט און דאָרטען וואַרטען, ביז מיר וועלען אַהין אָנקומען. אין דריי חדשים אַרום וועל איך זיין אויף דער קעמפּע זאַנזיבאַר, דאָרט וועל איך אָנפילען מיין לופטבאַלאָן מיט גאַז, און מיר וועלען זיך אַוועקלאָזען.

— וואָס הייסט מיר, האָט געפרעגט קענעדי.

— דו האָסט נאָך עפּיס טענות, מיין ליבער פריינד, — האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען.

— טענות כּחול הים—דאָט קענעדי געזאָגט.—גיב מיר נאָר צו פאַרשטעהן, דו ווילסט בעטראַכטען יענע מקומות און דו ווילסט זיך אויפהויבען און אַראָבלאָזען. ביי דעם אַראָבלאָזען אָבער מוזט־דו דאָך אַרויסלאָזען דעם גאַז פון דעם לופטבאַלאָן, — מיט וואָס־זשע וועסט־דו ווייטער פליהען. — איך וועל דיר נאָר איין זאַך זאָגען, מיין קענעדי, איך וועל ניט אַרויסלאָזען קיין איין פּיצעל גאַז.

— ווי אַזוי־זשע וועסט־דו זיך אַראָבלאָזען?

— דאָס איז שוין מיין סוד, — האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, — זאָג נאָר בעסער, ביסט־דו מרוצה מיט מיר צו פאָהרען אָדער ניין?

— איך בין מרוצה, — האָט קענעדי געענטפערט.

בײַ זיך אָבער האָט ער געטראַכט, ער וועט פאַרט ניט לאָזען פאָהרען זיין פריינד.

דער דאָקטאָר פערגיסאָן האָט זיך לעת עתה גאַנץ שטאַרק צוגע־גרייט צום וועג. ער אַליין האָט צורעכט געמאַכט די מאַשינדלעך אין זיין לופטבאַלאָן נאָר אויף איין אַנדער אופן און האָט זיך אין דער צייט אויס־געלערענט אַראַביש און נאָך אַנדערע לשונות פון די ווילדע פעלקער אין אַפריקא. קענעדי האָט די גאַנצע צייט פון איהם ניט אָבגעטראָטען, האָט איהם אַלץ געבעטען און גע׳חלש׳ט פאַר איהם, ער זאָל אָבזיצען פון זיין נסיעה, דער דאָקטאָר אָבער האָט איהם גאָרנישט געוואָלט הערען. קע־נעדי פלעגט פערציטערט ווערען, אַז ער האָט דערזעהן דעם בלויען הי־מעל און אין שלאָף פלעגט זיך איהם תמיד אויסווייזען, אַז ער פאַלט אַראָב פון דער הויך. איינמאל איז ער טאַקי אַראָבגעפאַלען פון דעם בעט און האָט זיך צושלאָגען דעם שטערען.

— זעהסט־דו, כאַמועל, — האָט קענעדי צום דאָקטאָר געזאָגט, — אָט אָ דאָס בולקעלע אויף דעם שטערען האָב איך בעקומען אַראָבפאַלענ־דיג נאָר פון דעם בעט, היינט ווער שמועסט פון דער הויך — קען דאָך קיין גאַנץ ביינדעל ניט בלייבען.

— האָב נאָר קיין מורא ניט, קענעדי, מיר וועלען ניט אַראָפפאַלען, — האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט.

קענעדי׳ן איז פערקילט געוואָרען אין בויך, אַז ער האָט געזעהן, אַז דער דאָקטאָר בלייבט טאַקי בײַ זיינעם און עס איז איהם גאָר נישט אַראָבצופיהרין. און האָטשע קענעדי האָט במחשבה געהאַט בשום אופן ניט צופליהען, פונדעסטוועגען האָט ער געשריבען צו זיין מוהמען, זי זאָל איהם שיקען זיינע קליידער און די כלי־זין. בכדי אָבער די נסיעה זאָל זיך שלעפען אין דער לאַנגער באַנק אַריין, האָט ער אַלץ אויסגעזוכט נייע מיני שאלות: אַ שטייגער, דאַרף מען טאַקי גאַנץ נויטיג וויסען, פון וואַ־נען דער טייך נילוס הייבט זיך אָן, און אַז מען וועט עס חלילה ניט

וויסען, קען מען גאר ניט לעבען, אדער אז מען וועט שוין פאהרען און אויסלערנען די ווילדע מענשען אין אפריקא, וועלען זיי דען דורכדעם גליקליכער זיין. איבריגענס, וואס איז דאס איילעניש. זיי וועט איינער שפעטער אביסעל ניט געפינען א מיטעל, פאהרען קיין אפריקא אהן סכנות נפשות.

— א שענעם דאנק דיר, קענעדי, פאר דער גוטער עצה, — האט איהם דער דאקטאר געענטפערט. — איך וויל אבער ניט ווארטען ביז וואנען יענער וועט געפינען, איך וויל אליין פאהרען און דוקא אין לופט-באלאן. פיעל מענשען וואנדערען שוין איצט אין רעכטען מיטען אפריקא, אי צו-פוס, אי אויף מוילעזלען און זוכען די קוועלען, פון וואנען דער טייך נילוס, אין מצרים, געהט ארויס. א טייל פון זיי זענען, נעבעך, שוין דארט גע'הרג'עט געווארען, דער בעריהמטער רייזענדער פאגעל, שמועסט די וועלט, זיצט דארטען ביי א ווילדען קעניג אין געפענגעניש, פונדעסטוועגען שרעקען זיך לייט ניט און מען וואנדערט ווייטער.

— מהיכא-תיתי — האט קענעדי צוריק געענטפערט, — לאזען זיי זיך וואנדערען געזונטערהייט און געפינען די מציאה, צו וואס נאך זאלען מיר איינשטעלען דאס לעבען.

דער דאקטאר אבער האט אויף דעם גארנישט געענטפערט און האט זיך ווייטער גענומען צו זיין ארבייט.

דער דאָקטאָר פערגיסאָן האָט געהאַט אַ בעדינטען, וואָס ער האָט געהייסען דזשאָע. אַזוי אַ מענשען איז זעהר זעלטען צו געפינען. ער איז געוועזען צוגעבונדען צו זיין בעל=הבית מיט דעם גאַנצען לעבען. קיין שום זאַך האָט מען איהם ניט געדאַרפט אָנזאָגען, ער האָט אַלצדינג אַליין געטאָן און תמיד איז ער געוועזען פרעהליך. דער דאָקטאָר האָט זיך אויף איהם אינגאַנצען פערלאָזט, און באמת האָט מען זיך געמעגט אויף איהם פערלאָזען, ווארום ער איז געוועזען זעהר אַ ספריטנער און אַיין עהרליכער מאַן. האָט ער ערגעץ בעשטעלט אַ מיטאָג, האָט איהר געמעגט זיין זיכער, אז ער וועט זיין געשמאַק מיט אַלע פישצעווקעס; זייט איהר געפאָהרען אין וועג אַריין, האָט ער אַלצדינג איינגעפּאַקט און קיין שום זאַך ניט פאַרגעסען; האָט איהר איהם איבערגעגעבען שליסעל אָדער עפּיס אַ סוד, האָט איהר געמעגט שלאָפען גאַנץ רוהיג. דזשאָע האָט געהאַלטען פון זיין בעל=הבית גאָר אַיין עולם. זיינע רעד זענען בייא איהם געוועזען הייליג, ער האָט געמעגט זאָגען אויף טאָג נאַכט, האָט ער איהם געגלויבט. וואָס נאָר ער האָט איהם בעפוילען, האָט ער געטאָן אָהן טענות און קיין שום זאַך איז איהם ניט שווער געוועזען. דעריבער איז בייא דזשאָען גאַנץ רעכט געוועזען, אַז דער דאָקטאָר וועט פליהען איבער אפריקאַ און וועט איהם מסתמא מיט זיך מיטנעהמען. באמת איז דזשאָע אין אַזאַ מין נסיעה געוועזען זעהר נייטיג, מחמת ער האָט געקענט זעהר געשווינד שפרינגען און קלעטערן, נאָך בעסער פון אַ מאַלפּע, און אַ חוץ דעם האָט ער דורכגעוואַנדערט מיט זיין בעל=הבית כמעט די גאַנצע וועלט, איז געווען אַ געניטער און האָט געהאַט אַ שטאַרקע ראיה, אַז ער האָט געקענט זעהן די קלענסטע שטערען אָהן אַ שפּאַקטיוו. מיט קענעדי'ן פלעגט ער זיך תמיד האַמפּערען דערפאַר, וואָס ער האָט ניט געוואָלט גלויבען, אַז דער דאָקטאָר וועט פליהען.

אָט באַלד, קענעדי, וועט איהר זעהן, ווי מיר וועלען אַוועקפליהען אין דער לבנה אַריין.

— אי, דזשאָע, וועסט־דו מיט דיין בעל־הבית זיך פערפראָשען די געז — האָט זיך קענעדי צו איהם אָנגערופען.

— נישקשה — האָט דזשאָע געענטפערט — מיט מיין דאָקטאָר איז קיין שום סכנה ניט צו פאָהרען.

— וואָס, משוגענער? — האָט זיך קענעדי אָנגערופען — דו מיינסט טאַקי באמת פליהען מיט דיין בעל־הבית?

— איך וועל אם ירצה השם אודאי פליהען מיט איהם, וואוהין ער וועט וועלען. ווי קען איך דען איהם לאָזען אַליין. טאָמער ווערט ער, חלילה, קראַנק, אָדער עס וועט זיך איהם טרעפען עפּיס איין אַנדער אומגליק, — ווער וועט איהם העלפען? איבריגענס פאָהרט איהר דאָך אַליין טאַקי אויך מיט אונז.

— יאָ! — האָט קענעדי געזאָגט — איך וועל פאָהרען מיט דעם שיף, אפילו ביז דער קעמפי זאַנזיבאַר, איך זאָל דיין בעל־הבית דעם שנעון פון קאָפּ אַרויסשלאָגען.

דזשאָען האָט עס אָבער פערדראָסען און ער האָט זיך אָנגערופען:

— איך בעט אייך איבער, מיין ליבער האַר, מיין בעל־הבית איז ניט משוגע, ער בעטראַכט איין עסק פריהער גאַנץ גוט, איידער ער מהוט עס. האָט ער זיך שוין אָבער בעשלאָסען, מעג שוין אפילו קומען די גאַנצע וועלט, וועט נישט העלפען. מאַכט, כ׳לעבען, ניט קיין מחוקות. איהר וועט אם ירצה השם אויך פאָהרען מיט אונז, און וועט אונז שיסען גוטע פייגעל צום עסען. ווייסט איהר בעסער, אז היינט געהען מיר זיך איבערוועגען, מחמת מען דאַרף אויסרעכענען אַקוראַט די משא פאַר דעם לופטבאַלאָן.

— איך, — האָט זיך קענעדי אָנגערופען — לאָז מיך ניט איבער־וועגען, מען וועט זיך קענען באַגעהן אָהן מיר.

— ווי באַלד אָבער, מיין ליבער האַר, מען וועט ניט פריהער אויס־רעכענען אַקוראַט די משא, וועט דאָך דער לופטבאַלאָן נישט קענען זיך אויפהייבען — האָט דזשאָע געזאָגט.

— זעהר אַ גרויסע דאגה, נו, וועט איהר בלייבען זיצען אין דער היים.

— מיר דאַכט זיך — האָט דזשאָע געענטפערט — אַז אויג אויף אויג

וועט איהר דעם דאָקטאָר נישט קענען אָבזאָגען, איהר וועט ניט וועלען איהם אָנטאָן קיין ענמת נפש און וועט זיך אודאי געהן איבערוועגען.

אַזוי ווי זיי האָבען דאָ געטענה'ט, איז אַריינגעקומען דער דאָקטאָר און האָט זיי געבעטען צו געהן מיט איהם אין דער פאַבריק, וואָס דאָרט האָט מען געאַרבייט דעם לופטבאַלאָן, און זאָלען זיך איבערוועגען. קענעדי האָט ניט איבערגערעדט קיין וואָרט און איז געגאַנגען.

קענעדי האָט געוויינען	153 פונט.
דושאָע	120 —
דער דאָקטאָר	135 —

— אַלע אינאיינעם — האָט דער דאָקטאָר געזאָגט — וועגען מיר נישט מעהר פון 408 פונט. דאָס אַלצדינג דאַרף מען האָבען, בכדי איך זאָל וויסען, וויפיעל משא דער לופטבאַלאָן דאַרף אויפהייבען.

— מאַמער איז צופיעל משא, האָט זיך דושאָע אָנגערופען, וועל איך פאַסטען עטליכע טעג און גרינגער ווערען אויף דער וואָג.

— מעגסט עסען, וויפיעל דו ווילסט — האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט, עס וועט דעם לופטבאַלאָן ניט שאַדען.

ד.

דער דאָקטאָר פערגיסאָן האָט זיך ביז דער לעצטער מינוט גאָר אָבגעגעבען מיט זיין לופטבאַלאָן. ער האָט איהם אָנגעפילט מיט גאַז, וואָס די חכמי־הכעמיע ציהען איהם אַרויס פון וואַסער. דער גאַז האָט די מעלה, וואָס ער איז ערשטענס 14 מאָל גרינגער פון דער לופט, און צווייטענס איז איהם זעהר גרינג צו מאַכען, מיט גאָר אַ קליינער התחבולה. דער דאָקטאָר האָט בערעכענט, אַז אַלע נייטיגע זאַכען און מאַשינען, וואָס ער וועט דאַרפען מיט זיך פיהרען אויף דער נסיעה, וועלען וועגען 4000 פונט, און דאָס אַלצדינג וועט דער לופטבאַלאָן דאַרפען טראָגען. נאָר אַזוי ווי עס קען זיך טרעפען, אַז דער לופט־באַלאָן זאָל אין וועג צוריסען ווערען, וועט דאָך דער גאַז אַרויסגעהן און ער וועט אַראָבפאַלען, אָדער חלילה עפּים איין אַנדער אומגליק, איז דער דאָקטאָר געפאַלען אויף אַ שכל צו מאַכען נאָך אַ לופטבאַלאָן, אַ קלענערען, וואָס ער זאָל אַריינגעהן אין גרעסערען אַזוי, אַז ווען דער גרויסער וועט אפילו צוריסען ווערען, זאָלען זיי קענען פליהען מיט דעם קלענערען. ביידע לופטבאַלאָנען זענען געמאַכט געוועזען פון זעהר אַ שטאַרקער מאַטעריע, אויבען בעלעגט מיט גוטאַ־פערטשע, בכדי דער גאַז זאָל ניט קענען אַרויסגעהן פון אינווענייג און עס זאָל ניט דורכנעצען פון דרויסען. צום לופטבאַלאָן איז אונטען געוועזען צוגעבונדען מיט שטאַרקע שטריק אַ שיף פאַר די רייזענדע און פאַר אַלע נייטיגע זאַכען, וואָס מען דאַרף האָבען אויף דער נסיעה. צווישען די זאַכען האָבען זיך געפונען צוויי באַראָמעטערס, וואָס מיט זיי וועגט מען די לופט, צוויי טערמאָמעטערס, וואָס וויזען די גראַדוסען פון היץ און קעלט, איין עלעקטרישע מאַשינע, פיער אייזערנע קעסטעלעך מיט וואַסער, צוויי אויף צום טרינקען, און צוויי פון גאַז וועגען, און אַ קופּערנע רעהר. אויך האָט ער מיטגענומען דריי אייזערנע אַנקערס און אַ זיידענעם לייטער. פון עסענוואַרג האָט ער גענומען טהעע, קאַווע, צוקער,

סעהערעס, געזאַלצען פלייש און גענוג בראַנפען. אַחוץ דעם האָט ער געפיהרט אַ פּאַלאַטקע, בעטגעוואַנד, קענעדי'ס כלי-זין, פּולווער און קוילען. דאָס איז דער חשבון, וויפיעל אַלע זאַכען האָבען געוויגען:

דער דאָקטאָר פערגיסאָן	135 פונט
קענעדי	— 153
דזשאָע	— 120
דער גרויסער לופטבאַלאָן	— 650
דער קליינער לופטבאַלאָן	— 510
די שיף און די סיערקי אַרום איהר	— 280
די אַנקערס, דאָס כלי-זין. דאָס בעטגעוואַנד, די פּאַלאַטקע און אַנדערע זאַכען	— 690
פלייש. סעהערעס, טהעע, קאַווע און בראַנפען	— 386
וואַסער	— 400
די מאַשינען אינוועניג	— 276
די וואָג פון דעם גאַז	— 200
משא	— 200
ס"ה	4000 פונט

— אָט די פיערטויזענד פונט, — האָט דער דאָקטאָר בערעכענט, — דאַרף אויפהייבען דער לופטבאַלאָן. די צוויי הונדערט פונט משא האָט ער גענומען, כדי מען זאָל זיך מיט איהר קענען אַרויסהעלפען אין אַ נויט-פאַל. אַזוי ווי מיר וועלען ווייטער זעהן.

ז.

דעם 10 פעברואַר איז דער דאָקטאָר פערגיסאָן שוין אינגאַנצען פאַרטיג געוואָרען צו זיין נסיעה מיט הכל באשר לכל, מען האָט געפּריווט די לופטבאַלאָנען אָנפילען מיט גאַז, און זיי האָבען גליקליך אויסגעהאַלטען די פּראָבע. דעם 16 פעברואַר איז די שיף, וואָס הייסט „רעזאָליוטאַ“, אנגעקומען קיין גרינוויטש, ניט ווייט פון לאָנדאָן. אין דער שיף האָט מען דעם 18 פעברואַר איבערגעטראָגעןביידע לופטבאַלאָנען מיט דעם שיפּעל אויף צו זיצען, די אַנקערס און אַלע פּריפּאַסען מיט די קעסטעלעך אויף וואַסער, וואָס מען האָט זיי בעדאַרפט אָנפילען, קומענדיג אויף דעם אָרט. אויך האָט מען געגומען גענוג אָלים און אַלט אַייזען, וואָס פון די ביידע מאַכט מען גאַז. קענעדי דער עקשן איז, נעבעך, אויך מיטגעפאָהרען און האָט מיטגענומען אַ פּאַר ביקסען, איטליכער מיט צוויי רעהרען, אַ פיסטויל מיט זעקס רעהרען און אַ קורץ ביקסעל. מיט די מיני ביקסלעך האָט קענעדי געקענט טויזענד איילען פונדערווייטענס טרעפען אפילו אַ סאַרני גלייך אין אויג אַריין. דעם 10 פעברואַר זענען אונזערע דריי רייזענדע אַרויפגעגאַנגען אויף דער שיף. דער קאַפּיטאַן און די אָפיצירען פון דער שיף האָבען זיי מקבל פנים געוועזען און געבעטען צום מיטאָג, וואָס איז געוועזען אָנגעגרייט פון זייערטוועגען. צו דעם מיטאָג האָט מען געבעטען די גאַנצע געאָגראַפישע געזעלשאַפט מיט זייער עלטסטען, סיר פראַנסיס. אַלע האָבען זיך זעהר משמח געוועזען. האָבען זיך דערנאָך געזעגנט מיט די רייזענדע און צוגעווינשעוועט, זיי זאָלען פאָהרען בשלום.

דעם 20 פעברואַר איז די שיף למזל אַוועקגעגאַנגען און דעם 12 אַפּריל, זייגער עלף אין דער פריה, איז זי אָנגעקומען צו דער קעמפּע זאַנזיבאַר, וואָס זי איז אָבגעטיילט פון אַפריקא מיט אַ קאַנאַל פון דרייסיג מייל די ברייט. די קעמפּע איז זעהר אַ גרויסע, און געהער צו דעם סולטאַן פון מאַסקאַט. דער סולטאַן, וואָס הייסט אויך אימאַם (גייסטליכער),

האט פון לאנג אן כורת ברית געוועזען מיט פראנקרייך און ענגלאנד, און די שיפען פון די צוויי לענדער שטעלען זיך אָב תמיד נעבען זיין קעמפע. דער גאנצער האנדעל אויף דער קעמפע איז מיט גוממי, מיט עלפענביין, דאס רוב אָבער מיט שקלאפען, און אין דער שטאדט זאנזיבאר זענען די גרעסטע ירידין מיט שקלאפענהאנדעל. באלד ווי די שיף רעזאליוטא איז אנגעקומען, האט זיך דער ענגלישער קאנסול אין זאנזיבאר געמעלדעט צום דאָקטאָר און האט איהם געזאגט:

— איך האב ביז אהער ניט געגלויבט אונזערע גאזעטען, אז איהר וועט באמת פליהען איבער אפריקא, נאר איצט, אז איך זעה אייך דא, בין איך שוין ניט מעהר מסופק און בעט אייך מיט אייערע מענשען צו מיר אויף סטאנציע. ער האט געוויזען דעם דאָקטאָר די בריעף, וואס ער האט מקבל געוועזען פון דעם קאפיטאן ספעק, פול מיט יללות, ווי ער מיט זיינע מענשען ליידען דאס אביסעל אין מיטען אפריקא פון הונגער, פון דאָרשט, און שרייבט, אז ער ווייסט ניט, ווען ער וועט קענען געבען פון זיך נאך א מאל א ידיעה.

— דאנקט זיך, — האט איהם דער דאָקטאָר דערויף געענטפערט, — אז מיר זענען פאר אזעלכע צרות בעוואהרענט.

דער קאנסול האט געהייסען, מען זאל איבערפיהרען אלע זיינע געסט'ס זאכען צו זיך אהיים. דער דאָקטאָר האט געוואלט אנידערשטעלען זיין לופטבאלאן אויף דעם ברעג פון זאנזיבאר, מחמת דאָרט איז געוועזען א גלייכער פלאץ און פארשטעלט פאר דעם מזרח־ווינד מיט א גרויסען טורעם, נאר וויבאלד מען האט אנגעהויבען ארויסנעהמען דעם לופט־באלאן פון דער שיף איז געווארען א רעש, א געפילדער צווישען די איינוואוינער פון זער קעמפע. מען האט געשווינד דערפון געמעלדעט דעם קאנסול.

מעשה שהיה כך היה: ווי באלד די נעגערען, וואס זענען שטארק פערפיהרט אין זייער נאמנה, זענען געוואהרגעווארען, אז עפיס איין ענגלענדער איז געקומען צו פאהרען און וויל פליהען אין הימעל אריין, זענען זיי שרעקליך אין כעס אריינגעקומען, ווארום זיי האבען געמיינט, אז ער פליהט מלחמה האלטען מיט זייערע אָבגעטער, מיט דער זון און מיט דער לבנה. דער קאנסול איז באלד געקומען און האט דערצעהלט דעם דאָקטאָר און דעם קאפיטאן פון דער שיף, וואס עס טהוט זיך אויף

דער קעמפּע. דער קאַפּיטאַן האָט זיך אָנגערופען, אַז ער לאַכט פון די נעגערען און אַז עס וועט אויסקומען איינג, וועט ער מיט זיי מלחמה האַלטען. נאָר דער קאָנסול אָבער האָט איהם אָבגעשלאָגען און האָט איהם אַזוי געזאָגט:

— אמת טאַקי, מיר קענען די אַיינוואוינער בייקומען, נאָר ווען, חלילה, אַ קויל פון זיי וועט טרעפען אין לופטבאַלאָן, איז דאָך פערלאָרען אינגאַנצען דעם דאָקטאָרס מיה. דעריבער מוז מען דאָ זיין זעהר פאָרזיכטיג.

— אדרבה, — האָבען די רייזענדע צו איהם געזאָגט, — לערענט איהר אונז, וואָס צו טאָן; אויב אין גאַנץ אַפריקא זענען די מענשען אַזוי, וועט דאָך אומעדום זיין אַסכּנה אָנצופילען דעם לופטבאַלאָן.

— מיין עצה איז, — האָט דער קאָנסול געענטפערט, — אַז איהר זאָלט אָנלאָדען אַייער לופטבאַלאָן אויף איינער פון די פוסטע קעמפּעס, וואָס זענען ניט וויט פון דאַנען, איהר זאָלט אַרומשטעלען די קעמפּע מיט מאַטראָזען, וועט איהר שוין פאַר קיינעם קיין מורא נישט האָבען.

דער דאָקטאָר און דער קאַפּיטאַן האָבען געפאָלגט דעם קאָנסולס עצה און זענען צוגעפאָהרען מיט דער שיף צו דער קעמפּע קומבעניע. דאָרט האָבען זיי אַרויסגענומען דעם לופטבאַלאָן און איהם אַנידערגעשטעלט אויף אַ גרויס אָרט אין מיטען וואַלד. דעם 17 אַפּריל האָט מען זיך אָבגעגעבען אַ גאַנצען טאָג מיט גאַז־מאַכען פון דעם לופטבאַלאָנס וועגען. אויף דעם אַנדערען טאָג אין דער פריה זענען ביידע לופטבאַלאָנען, איינער אין דעם אַנדערען איינגעפּאַסט, שוין פאַרטיג געוועזען האָטשע צום פליהען, נאָר דער לופטבאַלאָן איז געוועזען צוגעבונדען צו אַ בוים. אין דעם שיפעלע האָט מען אויסגעשטעלט אַלע זאַכען, איטליכע אויף איהר אָרט. די משׂאָ פון 200 פונט זאַמד האָט מען איינגעפּאַקט אין קליינע זעקעלעך און געלעגט צו דער האַנד, אַז באַם מען וועט דאַרפען, זאָל מען זיי קענען באַלד אַראָבוואַרפען. מיט וואַסער האָט מען זיך אויך פערזאָרגט.

די נעגערען האָבען טאַקי אַלץ געפילדערט, געליאַרמעט, עטליכע פון זיי האָבען אפילו געוואָלט צו־שווימען צו דער קעמפּע קומבעניע, נאָר די סאָלדאַטען, וואָס זענען געשטאַנען אויף דער וואַך, האָבען זיי אַוועקגעטריבען. די מכשפים פון דער קעמפּע האָבען פירגעזאָגט דעם עולם,

אז זיי וועלען לאָזען רעגענען אויף די ענגלענדער האָגעל מיט שטיינער. און בכדי אַראָבצוברענגען דעם רעגען האָבען זיי אָנגעריסען בלעטער פון בוימער און דערשטאָכען אַ שעפּעלע מיט אַ לאַנגער נאָדעל. די ביידע אינאיינעם האָבען זיי געשטעלט קאָכען אין אַ קעסעלע אויף פייער. נאָר עס פאַרשטעהט זיך, אַז די אַלע צערעמאָניעס האָבען זיי גאָרנישט געהאָלפען און דער הימעל איז געבליבען לויטער אָהן אַ פּיצעל וואָלקען ווי פריהער

אַרום זייגער זעקס אויף דער נאַכט האָבען זיך די רייזענדע אינאיינעם מיט דעם קאַפּיטאַן און מיט די אָפיצירען געזעצט צום טיש. קענעדי איז געזעסען שטיל און האָט נאָר אָנגעקוקט דעם דאָקטאָר. דאָס גאַנצע מאָלצייט איז געוועזען זעהר טרויעריג, איטליכער האָט נאָר געטראַכט דערפון, וועלען נאָך די רייזענדע קומען אַ מאָל אַהיים, צו זייערע פריינד און פאַמיליע, אָדער ניין; וואָס וועט, נעבעך, זיין מיט זיי, אַז זיי וועלען אין מיטען אַפריקא ניט קענען פליהען און וועלען בלייבען ערגיץ צווישען די ווילדע פעלקער. דער דאָקטאָר האָט געוואָלט מיט רייד אַרויסשלאָגען זיי די מרה שחורה, נאָר עס האָט אָבער גאָרנישט געהאָלפען.

אַלע רייזענדע זענען געבליבען נעכטיגען אויף דער שיף רעזאָליוטאַ. זייגער זעקס אין דער פריה זענען זיי אינאיינעם מיט דעם קאַפּיטאַן און די אָפיצירען אַריבערגעפאָהרען אויף דער קעמפּע קומבעניע. אַ מזרחווינד האָט גאַנץ פּאַמעליך געשאָקעלט דעם לופטבאַלאָן. קענעדי איז אין דער מינוט צוגעגאַנגען צו דעם דאָקטאָר און האָט איהם געזאָגט:

— איך האָב מיינס געטאָן, סאַמועל, איך האָב אַלצדינג איינגעוועדעט דיך צוריקצוהאַלטען פון דיין נסיעה. נאָר איצט, אַז עס איז שוין אַלץ אָבגעטאָן און דו האָסט זיך טאַקי בעשלאָסען צו פליהען, פאָהר איך מיט דיר

— איך האָב געוואוסט, מיין ליבער פריינד, האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט, — אַז דו וועסט מיך נישט פערלאָזען און האַלטען מיט מיר קאָמפּאַניע.

דער קאַפּיטאַן און די אָפיצירען האָבען זיך הערצליך געזעגענט מיט די רייזענדע. ניין דעם זייגער האָבען זיך אונזערע אַלע דריי רייזענדע אַריינגעזעצט אין שיפעלע פון דעם לופטבאַלאָן. דער דאָקטאָר האָט אָנ

געצונדען דאס גאזרעהריל, וואס איז צוגעריכט בײ דעם לופטבאלאן. דור. ס'עם האט זיך דארט אינוועניג דער ארײנגעלאזטער גאז שטארק דערוואַרעמט, און דער לופטבאלאן, וואס איז ביז אהער געשטאנען אויף דער ערד, האט זיך אנגעהויבען ביסלעכווייז אויפצוהויבען. די מאט־ראזען האבען נאכגעלאזט די שטריק, דאס שיפעלע האט זיך אויפגעהויבען עטליכע ארשין אין דער הויך.

— מײנע פרײנד, — האט געזאגט דער דאקטאר שטעהענדיג צווישען קענדרי'ן און דזשאָע'ן, — לאמיר א נאמען געבען אונזער לופטשיף מיט דעם נאמען פון אונזער קעניגין וויקטאריע. דער נאמען וועט אונז אודאי מזל'דיג זײן.

די מאטראזען האבען פון אונטען א געשריי געטאן; הוררא! עס זאל לעבען אונזער קעניגין וויקטאריע!

דער לופטבאלאן האט אנגעהויבען אלץ העכער צו פליהען און די רײזענדע האבען פון אויבען אראבגעשריגען דעם לעצטען „זײ געזונד" צו זײערע פרײנד. אז „וויקטאריע" איז שוין גאנץ הויך געוועזען, האבען אויסגעשאסען מיט א מאל אלע הארמאטען פון דער שיף רעזאָלוטא.

ו.

די לופט איז געווען ריין. עס האָט געבלאָזען אַ קליין ווינטעלע און דער באַראָמעטער האָט געוויזען, אַז דער לופטבאַלאָן וויקטאָריע האָט זיך אויפגעהויבען אויף אַכט הונדערט איילען הויך פון דער ערד. דאָרט האָט דער ווינד איהם אַ טראָג געגעבען מעהר קיין מערב-זייט: אַראָבקוקענדיג פון דעם שיפעל האָט זיך די גאַנצע קעמפע זאַנזיבאַר אויסגעוויזען אונזערע רייזענדע ווי אַ שען געמעהל. אַלע פערוואַקסענע פעלדער האָבען אויסגעזעהן ווי קליינע קווייטען, די וועלדער מיט זייערע הויכע בוימער — ווי וואַזאָנעס און די מענשען — ווי פליגען. דאָס געשריי פון די איינוואוינער האָט מען שוין ניט מעהר געהערט, נאָר דאָס שיסען פון די האַרמאַטען האָט נאָך אַביסעל געהידעט אין דער לופט. פליהענדיג איבער דעם ים האָט זיך דער דאָקטאָר געהאַלטען אַלץ אין איין הויך, כדי ער זאָל קענען גוט בעטראַכטען דעם ברעג. וויקטאָריע איז געפלויגען אַכט מייל אַ שעה, און אין צוויי שעה אַרום איז זי געקומען נאָהענט צו דעם ברעג. דער דאָקטאָר האָט געטראַכט זיך דאָרט אַראָבצולאָזען אויף דער ערד. ער האָט פאַרקלענערט דעם פלאַם אין דעם גאַזרעהריל און האָט זיך אַראָבגעלאָזט ביז הונדערט און פופציג איילען פון דער ערד. אין דער דאָזיגער הויך איז „וויקטאָריע" איבערגעפלויגען איבער אַ דאָרף, וואָס הייסט קאַהאָלע. די אַלע איינוואוינער פון דעם דאָרף האָבען זיך שטאַרק דערשראָקען און האָבען אָנגעהויבען צו שרייען און צו שיסען מיט פיילען פון זייערע בויגענס אַקעגען דעם לופטבאַלאָן, נאָר דער לופטבאַלאָן איז זיך געפלויגען בשלום זיין וועג; דער ווינד האָט איהם געטראָגען אַלץ קיין מערב-זייט און דער דאָקטאָר האָט אַרויסגעזעהן, אַז זיי וועלען קומען אויף יענעם אָרט, וואָס די קאַפיטאַנען בורטאָן און ספעק זענען דאָרט געוועזען.

— אַ כפרה דיליזשאַנסען און דאַמפפשיפע אַקעגען לופטבאַלאָנען.

— האָט זיך קענעדי אָנגערופען.

— און אַפֿילו אײזענבאַהנען זענען אויך גאָרנישט, האָט איהם דזשאָע געענטפֿערט. אין אײזענבאַהן פֿאָהרסט־דו דורך אַ גאַנצע װעלט און זעהסט גאָר נישט, מיט דעם לופֿטבאַלאָן איז שױן גאָר עפּיס אַנדערש, אי דו פֿיהלסט ניט, װי דו פֿאָהרסט און איטליכעס שטיקעל ערד ליגט אויסגעשפּרײט פֿאַר דײנע אויגען. אַלצדינג איז שען, גאָר מחיה נפֿשות. נאָר קײן טאַנץ געהט ניט פֿאַר דעם עסען, עס װאָלט, כ׳לעבען, ניט געשאָדט עפּיס איבערצובײסען. קאָכען דאַרף מען נישט, מיר האָבען גרײטע סעהערעס און גערױכערט פֿלײש.

— דערפֿאַר אָבער װעסט־דו אונז קאָכען קאַװע, האָט איהם דער דאָקטאָר געזאָגט, איך װעל דיר ערלויבען נעהמען פֿײער פֿון דעם גאַזרעהריל און פֿאַר אַ שרפֿה האָסט־דו ניט װאָס מורא צו האָבען.

— אַ שענער משא ומתן, כ׳לעבען, — האָט זיך דזשאָע אָנגערופֿען, — מיר זאָלען נאָך דאָ האָבען אַ שרפֿה. מיר דאַכט זיך, אַז אָט דעם זיצען מיר אויך אויף סכּנות, איבער אונזערע קעפּ איז אַ גאַנצער מאַגאַזין מיט פּולװער.

— עט, עס איז נישט אַזױ די מעשה, האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפֿערט, — װען אַפֿילו דער גאַז זאָל זיך אָנצינדען, װאָלט ער זיך בּיסלעכװײז געבּרענט און מיר װאָלטען דערװײלע זיך פּאַמעליך אַראָבגעלאָזט אויף דער ערד. נאָר זײט גאַנץ רוהיג, אונזער לופֿטבאַלאָן איז אַזױ גוט פֿערשרױפֿט, אַז דער גאַז קען בּשום אופֿן זיך ניט אָנצינדען, נאָר זיך דערװאַרעמען.

דזשאָע האָט דערלאַנגט צום טיש אַ גאַנץ גוטען פֿריהשטיק און דרײ הײסע גלעזער קאַװע, ערסט פֿון דעם זאָדט. די רײזענדע האָבען אָבגעגעסען און האָבען זיך געזעצט רוהיג אַראָבקוקען אויף דעם לאַנד אונטער זײ. דאָס לאַנד איז געװעזען אײן ארץ זבת חלב ודבש. דער לופֿטבאַלאָן איז געפֿלױגען איבער פֿעלדער, װאָס אויף זײ איז געשטאַנען פֿאַרטיג שױן צום שניט: טאַבאַק, טערקישע װײץ און גערשטען, און איבער פֿעלדער מיט רײז, װאָס האָבען ערשט געבּליהט. שעפּעלעך און ציגען זענען געװעזען פֿערמאַכט אין גרױסע שטײגען, װאָס זענען געשטאַנען אויף די הויכע פּאַלעס, בּכדי זײ זאָלען זײן בּעװאָהרענט פֿאַר דעם לעמפּערט און פֿאַר אַלע אַנדערע װילדע חיות. די גאַנצע ערד איז בּעדעקט געװעזען מיט אַלערלײ קרײטעכצער, װי מיט אַ שענעם אויסגעשטיקטען דיװאַן. דורך װאָס פֿאַר אַ דאָרף דער לופֿטבאַלאָן איז דורכ־

געפלויגען, זענען זיך די איינוואוינער צונויפגעלויפען און געשאָסען מיט פיילען, נאָר אַז זיי האָבען געזעהן, אַז די פיילען גרייכען ניט צום לופט־באַלאָן, האָבען זיי איהם בעלייט מיט טויטע קללות. אַרום האַלבען טאָג האָט דער דאָקטאָר אַ בליק געטאָן אויף זיין לאַנדקאַרטע און האָט גע־זעהען, אַז ער געפינט זיך אין לאַנד אוזאַראַמאָ. דאָרט וואַקסען שוין אויף די פעלדער בוימוואָל און קאָקוסבוימער. איצט זענען שוין אונזערע רייזענדע געפלויגען צוועלף מייל אַ שעה.

פליהענדיג איבער דעם דאָרף טאָנדאַ, האָט דער דאָקטאָר דערציעהלט, ווי בורטאָן און ספעק האָבען דאָרט בעקומען אַ שרעקליך פיבער און האָבען געמיינט, אַז זיי וועלען שוין ניט ווייטער קענען געהן. אין דעם לאַנד איז טאַקי זעהר אַיין אומגעזונדע לופט, עס געהען דאָר־טען אַרום אַלע שרעקליבע קראַנקהייטען. בכדי אויסצומיידען די אומגע־זונדע לופט, האָט זיך דער דאָקטאָר אויפגעהויבען גאַנץ הויך. אויף דער רייזע האָבען זיי צייטענווייז בעגעגענט גאַנצע שיירות מיט קעמלען שטע־הענדיג אין די קראַאַלען. אַ קראַאַל איז אַ גאַנץ גרויס אַרומגעצוימט פוסט אָרט. דאָרטען רוהען זיך אוים די שיירות (קאַראַוואַנען) ביי טאָג, און בעהאַלטען זיך פאַר היץ, פאַר חיות רעות און פאַר גזלנים.

אַז די דאָרטיגע אַיינוואוינער האָבען דערזעהן פליהען דעם לופט־באַלאָן, זענען זיי פאַר שרעק זיך צולאָפען. קענעדי האָט זיי געוואָלט בע־טראַכטען פון דער נאָהענט, נאָר דער דאָקטאָר האָט איהם ניט געוואָלט צו ליב טאָן.

— זייערע עלטסטע, האָט ער געזאָגט, טראָגען גאָלדענע ביקסען און קענען, חלילה, שיסען אין אונזער לופטבאַלאָן. אמת טאַקי מיט אַ מאָל אַראָבפאַלען וועלען מיר נישט, אפילו די קויל וועט דורכלעכערן דעם לופטבאַלאָן, מחמת דער גאַז וועט פערשווינדען דורך דעם לאָך ביסלעכוויז, נאָר אַז מיר וועלען זיך שוין אַראָבלאָזען אויף דער ערד, וועלען מיר בלייבען זיצען און נישט האָבען, מיט וואָס ווייטער צופליהען.

— אויב עס איז יאָ אַזוי, האָט דושאָע זיך אָנגערופען, איז שוין טאַקי גלייכער, מיט זיי קיין נאָהענטע מחותנים נישט צו זיין. מיר דאַכט זיך, אַז זיי זעהען אונז פליהען, האַלטען זיי אונז פאַר אָבגעטער. נאָר זיי

מעגען זיך אפילו בוקען צו אונז, אָבער אַלץ פון דער ווייטענס.

— בעטראַכט בעסער דאָס לאַנד, — האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, — דערפער ווערען װעניגער, די קאָקיסבוימער זעהט מען שוין ניט מעהר, קליינע בערגעלעך הויבען זיך אָן צו ווייזען אויף דער ערד, דאָס איז אַ סימן, אַז די גרויסע בערג זענען שוין אויך ניט ווייט. אין מערב־זייט, נישט ווייט פון דאַנען, דאַרף זיין דער הויכער באַרג די טומי. דאָרטען, דענק איך, זאָל מען נעכטיגען, איך וועל איצט פאַרגרעסערן דעם פלאַם אין גאַז־רעהריל, מחמת מיר מוזען זיך אויפהייבען נאָך העכער מיט דריי הונדערט אײלען

דער דאָקטאָר האָט אַ דרעה געטאָן דעם קראַנט, און דער לופטבאלאָן האָט זיך אויפגעהויבען העכער.

— קוקט נאָר, — האָט זיך דזשאָע פערוואונדערט אָנגערופען — וואָס פאַר אַ גרויסע בוימער זענען דאָרט. מיר דאַכט זיך, אַז פון אַ טוץ אַזעלכע וואָלט מען ביי אונז געקענט מאַכען אַ גאַנצען וואַלד.

— דאָס זענען די באַאָבאַבען, — האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, — בעטראַכט נאָר דאָרט יענעם שטעמעל, האַלט ער געווים פיפציג איילען אַרום און אַרום. עס קען זיין, אַז אונטער דעם בוים איז גע׳הרג׳עט געוואָרען אין 1845 יאָהר דער פראַנצויז מעזאַן. מיר פליהען איצט פונקט איבער דעם דאָרף דע־זע־לאַ־מאָראַ. אַהינצו האָט זיך דער פראַנצויז אַליין אַוועקגעלאָזט, דער עלטסטער האָט איהם דאָ געכאַפּט און צוגעבונדען צו אַ בוים באַאָבאַב און דערנאָך האָט ער איהם זינגענדיג געשניטען גלידערווייז. ער האָט איהם אַביסעלע איינגעשניטען דעם האַלז און זיך געשטעלט פאַר זיינע אויגען שאַרפען דאָס שטומפּיג מעסער, דערנאָך האָט ער איהם גאָר אָבגעריסען דעם קאָפּ מיט די הענד. פראַנקרייך האָט זיך פאַר דער רציחה אָנגענומען און צוגעשריבען צו דעם קאָמענדאַנט פון זאַנזיבאַר, מען זאָל חאַפּען דעם רוצח. דער קאָמענדאַנט האָט אַלצדינג געטאָן, נאָר ער האָט איהם אָבער נישט געקענט געפינען. דזשאָען איז די מעשה נישט געפעלען און האָט אַ זאָג געטאָן:

— איך וואָלט אייך געבעטען, מיין ליבער האַר, מיר זאָלען אין דעם קאַנט פליהען נאָך אַביסעל העכער. כ׳לעבען, עס וועט אַסך געזינטער זיין.

— דו ביסט גאנץ גערעכט, דזשאָע, — האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט, — איך מוז ממילא פליהען העכער, ווייל דער באַרג דיטו־מי וועט אונז באלד אַקעגען קומען, און ווערליג ווי מיר דאכט זיך, וועלען מיר זייגער זיבען אויף דער נאכט איבער איהם אַריבערפליהען.

— און דו ווילסט טאַקי היינט דאַרטען נעכטיגען? — האָט קענעדי געפרעגט.

— ווי ווייט מעגליך, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, וועלען מיר ביי נאַכט ניט פליהען, עס איז אפילו ניט קיין שום סכנה, נאָר עס איז דאָך קיין שכל נישט גלאַט איבערצופליהען אפריקא, דער עיקר איז דאָך דאָס לאַנד צו באַטראַכטען.

ביז אַהער האָבען מיר זיך, דאַנקען גאָט, אויף גאָר נישט צו בעקלאָגען, האָט זיך דזשאָע אַריינגעמישט אין שמועס אריין. אומעדום וואוהין מיר פליהען זעהען מיר פעלדער בעוואַקסען מיט תבואה, וועלדער מיט גוטע פּירות און היינט געה גלויב די שרייבערס, אַז אפריקא איז גאָר אַ סטעפּ.

— האָב נאָר אַביסעל צייט, דזשאָע, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט. מיר וועלען ווייטער זעהען, וואָס עס וועט זיין.

אַרום האַלב זיבען פאַר נאַכט איז וויקטאָריע שוין געוועזען פאַר דעם באַרג דיטומי, דער באַרג איז אַזוי הויך, אַז מען דאַרף זיך אויפ־הויבען פּופצעהן הונדערט איילען פון דער ערד, בכדי מען זאָל קענען איבער איהם אַריבערפליהען. דער דאָקטאָר האָט באַלד פאַרגרעסערט די היץ פון דעם גאַז מעהר מיט אַכטצעהן גראַד און „וויקטאָריע" איז בשלום אַריבער דעם באַרג.

זייגער זיבען האָבען זיי זיך אָנגעהויבען אַראָבצולאָזען פון יענער זייט באַרג. דזשאָע האָט אַרויסגעוואָרפען די אַנקערס פון דעם שיפעלע און איינער פון זיי האָט זיך פערטשעפּעט אין אַ טויטעלבוים. אונזער דזשאָע האָט זיך נעשווינד אַראָבגעלאָזט אויף דעם שטריק פון דעם אַנ־קער און האָט איהם שטאַרק צוגעבונדען. דורך דעם זיידענעם לייטעריל, וואָס מען האָט איהם דערלאַנגט, איז ער גיך ווי אַ קאַץ אַרויפגעקלע־טערט צוריק אין שיפעלע אריין. דער לופטבאַלאָן איז געבליבען שטעהן ווי צוגעשמידט, מחמת ער איז געוועזען פאַרשטעלט פאַר דעם מזרח־ווינד.

באלד האט מען גרייט געמאכט א וועטשערע און אונזערע רייזענדע, וואס האבען זיך גוט אויסגעהונגערט פליהענדיג א גאנצען טאג אין דער ריינער לופט, האבען געגעסען זעהר געשמאק.

— וויפיעל, א שטייגער, זענען מיר היינט איינגעפלויגען — האט קענעדי געפרעגט.

דער דאקטאר האט א קוק געגעבען אין זיין לאנדקארטע וואס דארט איז געוועזען בעצייכענט דער וועג צו די גרויסע אזערעס ...אהין בורטאן און ספעק זענען געגאנגען, און האט בערעכענט, אז ער איז אין דעם טאג איינגעפלויגען הונדערט און צוואנציג מייל.

זיי האבען צווישען זיך אבגעמאכט איינצוטיילען די נאכט אין דריי וואכען און איטליכער פון זיי זאל צו זיין משמר ניט שלאפען. דעם דאקטארס משמר איז געוועזען ביז האלבער נאכט, קענעדי'ס פון האלבער נאכט ביז דריי און דזשאָעס פון דריי ביז טאג. קענעדי און דזשאָ האבען זיך געלעגט שלאפען איינגעוויקעלט אין קאלדרעס און דער דאקטאר האט זיך אנידערגעשטעלט אויף דער וואך

די נאַכט איז אָבגעלויפען בשלום, נאָר קענעדי האָט זיך אין דער פריה ביים אויפשטעהן געקלאָגט, אַז עס שוידערט איהם עפּיס דאָס לייב.

דער וועטער האָט זיך פאַרענדערט. דער הימעל איז געוועזען בעדעקט מיט שוואַרצע חמאַרעס און עס האָט אויסגעזעהן, אַז אָט גיסט זיך אראָב אויף דער וועלט אַ גאַנצער מבול

זינגאַמעראָ, וואָס דאָרט האָבען זיך איצט געפונען אונזערע רייזענדע, איז טאַקי זעהר אַ טרויעריג לאַנד. אַ גאַנץ קיילעכדיג יאָהר געהט דאָרט רעגען, נאָר אַ פּופצעהן טאָג אין חודש יאַנואַר בלישטשעט אַביסעל די זון. אַ שטאַרקער רעגען האָט אָבגעגאָסען אונזערע רייזענדע פון קאָפּ ביז די פיס. אויף דעם וועג אונטען זענען געלויפען גאַנצע טייכען וואַסער, און ביז דעם שיפעל האָט זיך אויפגעהויבען אַ געדיכטער טומאַן, וואָס האָט געהאַט אַ ריח פון סירקע.

— פון דעם טומאַן האָט שוין בורטאָן לאַנג דער וועלט מודיע געווע־ ען, — האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, — ער שרייבט, אַז אין דעם לאַנד איז דאָס רוב אַזאַ ריח גלייך ווי אונטער איטליכען בוים וואָלט געלעגען אַ נבלה, ער האָט טאַקי רעכט און קענעדי איז דעריבער נישט געזונד, ווייל מיר זענען דאָ אַ גאַנצע נאַכט ...טאַנען.

– מיר ווייזט זיך טאַקי אויס, אַז איך האָב אַ שטאַרק פיבער, האָט זיך קענעדי געקלאָגט.

—, עס איז ניט קיין חדוש, מיין לעבען!—האָט צו איהם דער דאָק־ טאָר געזאָגט — מיר געפינען זיך איצט סאַמע אין דעם אומגעזונד־

סטען שטיקעל לאַנד פון גאַנץ אפריקא. נאָר מיר וועלען באַלד אַוועק פון דאַנען.

דער ספּריטנער דזשאָע האָט אין איין מינוט אָבגעבונדען דעם אַנקער און דורך דעם זיידענעם לייטער איז ער צוריק אַריין אין דעם שיפעל. דער דאָקטאָר האָט גיך אָנגעוואַרמט דעם גאַז און וויקטאָריע איז ווידער אַוועקגעפלויגען. דורך דעם געדיכטען, אומגעזונטען טומאַן האָט מען קוים אַרויסגעזעהען עטליכע קליינע שטיבעלעך. אין אַפריקא איז קיין חדוש ניט, מען זאָל געפינען נאָהענט פון אַגאַנץ אומגעזונטער שטיקעל לאַנד אַיין אָרט, וואו מען קען יאָ לעבען. קענעדי האָט זעהר געליטען, און דאָס פיבער האָט איהם געמאַכט גאָר אויס מענש.

— עס איז אָבער ניט די צייט קראַנק צו זיין, האָט קענעדי געזאָגט, אַריינגעהענדיג אין דער פּאַלאַטקע אַביסעל זיך צו צולעגען.

— האָב אַביסעל געדולד, האָט זיך דער דאָקטאָר צו איהם אָנגערופען דו וועסט באַלד געזונד ווערען. טאָמער האָסט דו טאַקי באמת עפּיס אַיין איינגעדרטעניש אין דיין אַפּטייקיל, וועל איך עס אַראָבשלינגען צו־באַבענדיג די אויגען.

איך וועל דיר געבען אַזאַ מין רפואה, האָט דער דאָקטאָר געענט־פערט, וואָס עס קאָסט נישט קיין פּרוטה און זי וועט דיר געוויס העל־פען. מיר וועלען זיך אויפהויבען העכער פון די וואָלקען, וואָס רינגלען אונז אַרום, וועלען מיר פּטור ווערען פון דעם פאַרפּעסטעטען אַויר. וואַרט נאָר אַביסעל, וועסט דו זעהן, וואָס ריינע לופט בעטייט.

עס האָט ניט געדויערט קיין צעהן מינוט, האָבען זיך אונזערע דרייענדע אויפגעהויבען איבער דער פייכטער לופט.

— דער לופטבאַלאָן איז פּשוט אַ גן־עדן, האָט קענעדי געזאָגט, אַז עס איז איהם אַביסעל בעסער געוואָרען. דו שיקסט מיך, סאַמועל, געניסען די ריינע לופט אַקוראַט ווי בײ אונז די דאָקטוירים שיקען זייערע קראַנקע קיין איטאַליען.

די וואָלקענס אונטער דעם שיפעלע האָבען זיך זעהר שען אויסגע־צומען, די שטראַהלען פון דער זון האָבען זיך אין זיי אָבגעשפּיגעלט אַז

אלערליי קאָלירען. „וויקטאָריע" איז דענסטמאָל געפלויגען הויך פון דער ערד צוויי טויזענד איילען. די ערד איז שווער געוועזען צו זעהן. א מייל פופציג פון דער ווייטענס האָט ארויסגעקוקט דער גלאַנצענדיגער שפּיץ פון דעם גרויסען בארג רובענאָ. דער ווינד האָט געטראָגען דעם לופט־באַלאָן צוואַנציג מייל אַ שעה, נאָר די רייזענדע האָבען גאָר נישט גע־פיהלט, ווי אַזוי גיך זיי פליהען. דער דאָקטאָר האָט טאַקי געטראָפען, אין דריי שעה ארום האָט קענעדי שוין מעהר נישט געפיהלט קיין שום קעלט און האָט געגעסען מיט אַ גוטען אַפּעטיט. די ריינע לופט האָט איהם אַ סך בעסער געהאָלפען ווי חינא־פּראָשקעס. ארום זייגער צעהן אין דער פריה האָט זיך אויסגעלייטערט. די וואָלקענס זענען זיך צוגאַנ־גען, די ערד האָט זיך אָנגעהויבען ארויסצוזעהן און „וויקטאָריע" האָט זיך אראָבגעלאָזט אביסעל נידריגער. דער דאָקטאָר האָט אין דער לופט גע־זוכט אַ ווינטעל, וואָס ער זאָל טראָגען דעם לופטבאַלאָן קיין צפון־זייט און אזא מין ווינטעל האָט ער געפונען אין דער הויך דריי הונדערט איילען פון דער ערד. די ערד איז ווידער געוואָרען בערגיג, זיננאַמעראָ מיט איהרע קאָקוסבוימער האָט מען שוין מעהר נישט ארויסגעזעהן, דערפאַר האָבען זיך באַלד געוויזען שאַרפע שפּיצען פון הויכע צעוואָרפענע בערג.

— מיר דאַכט זיך, — האָט קענעדי זיך אָנגערופען, — אַז אין די בערגלעך וועלען מיר בעקומען אַ גוטען קלאַפּ.

— האָב קיין מורא נישט! האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט, מיר וועלען זיך קיין זעץ נישט טאָן.

— זעה בעסער, ווען מיר זאָלען דאַרפען דאָ געהן צו פוס, וואָל־טען מיר איצט געמוזט ביז איבער די קניע קריכען אין דער אומגעזונדער בלאָטע. פון זאַנזיבאַר ביז אַהער וואָלטען אונזערע קעמלען בּיסלעכווייז אויסגע'פגר'ט, מיר אַליין וואָלטען אויך אַ פּנים געהאַט, ווי די מתים. בעשטענדיג וואָלטען מיר געהאַט צו טאָן מיט אונזערע קאָנדוקטאָרען. ביי טאָג וואָלטען מיר געליטען פון דער פייכטער היץ, ביי נאַכט פון דער שרעקליכער קעלט און פון אַלערליי בייזע פליגען, וואָס בייסען אַזש משוגע צו ווערען. איך רעד שוין נישט פון די חיות רעות און פון די ווילדע פעלקער. איהר זאָלט הערען, מיינע פריינד, די שרעקליכע מעשיות פון רייזענדע, וואָס זענען דאָ געגאַנגען צו־פוס. וואָלט איהר פּשוט גע־וויינט, ווי קינדער.

ארום זייגער עלף זענען די רייזענדע געפלויגען איבער דעם אַזיע־רע אימענזע. די איינוואוינער פון די דאָרטיגע בערגלעך האָבען, נעבעך, אומזיסט געפרווט שיסען אַקעגען דעם לופטבאַלאָן, ער איז זיך ווייטער גאַנץ רוהיג געפלויגען.

— מיינע פריינד, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, מיר קומען שוין גאַנץ נאָהענט צו דעם באַרג רובענאַ, וואָס אין דעם היגען לשון הייסט עס דער טויער פון די ווינטען. מיר מוזען זיך גאַנץ הויך אויפ־הויבען, בכדי אויסצומיידען די שאַרפע שפּיצען פון דעם באַרג. וועדליג מיין לאַנדקאַרט ווייזט, וועלען מיר מוזען גרייכען ביז צוויטויזענד מיט פינף הונדערט איילען אין דער הויך.

און טאַקי באַלד האָט דער דאָקטאָר אַ וואַרעם געטאָן דעם גאַז, איז דער לופטבאַלאָן אַרויף העכער און העכער.

— ווי הויך קען מען פליהען אין דער לופט? — האָט דזשאָע גע־פרעגט.

דער דאָקטאָר האָט איהם דערויף געענטפערט:

— דו זאָלסט וויסען, אַז די ערד איז אַרומגערינגעלט מיט דער לופט, וואָס מיר אָטהעמען, אַ ווערסט זעכציג אין דער הויך. מיט אַ גרויסען לופטבאַלאָן קען מען זעהר הויך פליהען. אַזוי ווי עס האָבען שוין דאָס געטאָן די גרויסע געלעהרענטע בריאָשי און געליוסאַק. נאָר ביי זיי איז דערנסטמאָל אַרויס בלוט פון דעם מויל און די אויערען. מיט עט־ליכע יאָהר צוריק האָבען זיך צוויי פראַנצויזען באַראַל און ביקסיאָ איינגעשטעלט פליהען נאָר הויך, העט, העט אין דער דינער לופט. זייער לופטבאַלאָן אָבער האָט זיך צוריסען. — און זיי זענען טאַקי אַראָב־געפאַלען? האָט קענעדי איבער געשלאָגען דעם שמועס.

— סטייטש ווי דען, — האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט, — זיי זענען אָבער אַראָבגעפאַלען ווי געלערענטע מענשען און האָבען זיך קיין שום זעץ נישט געטאָן. נאָר נחזור לעניננו, פליהען קען מען טאַקי הויך, איהר דאַרפט אָבער וויסען, אַז וואָס ווייטער פון דער ערד ווערט די לופט אַלץ דינער, אַזוי, אַז דריי טויזענד איילען אין דער הויך ווערט זי שוין אַזוי דין, אַז מען הערט נישט דאָרטען גוט דאָס קול, בשעת מען רעדט, ווי אין דער־נידעריג, און מען קען טאַקי דאָרטען אויך ניט אַזוי גוט זע־הען. מענשען און חיות אויף דער ערד פערשווינדען גאָר פון די איינען,

די ברייטע וועגן זעהען אוים ווי שמאָלע סטעזשקעלעך און די גרויסע אָזיע־רעס ווי קליינע קאלוזשעס.

דער ווינד האָט זעהר שטאַרק געטראָגן דעם לופטבאַלאָן איבער הויכע פוסטע בערג, וואָס זענען איביג בעדעקט מיט שנעע. דער דאָק־טאָר האָט אָבגעמאָלט די בערג אויף פּאַפּיר. פון יענער זייט בארג רו־בענגאָ האָט זיך „וויקטאָריע״ אָנגעהויבען אַראָבצולאָזען און איז אַלץ נעהענ־טער צוגעפלויגען צו דער ערד, וואָס דאָרט האָבען זיך געזעהען וועלד־לעך. מען האָט אַראָבגעלאָזט די אַנקערס און איין אַנקער האָט זיך פארטשעפּעט אין אַ צווייג פון אַ גרויסען בוים. דזשאָע האָט זיך געשווינד אַראָבגעלאָזט און שטאַרק צוגעבונדען דעם אַנקער. דער דאָקטאָר האָט ניט פערלאָ־שען זיין גאַז־רעהריל, בכדי דער לופטבאַלאָן זאָל זיך האַלטען אין דער לופט. דער ווינד האָט זיך געלעגט.

— איצט, קענעדי, — האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, — נעהם, זיי מוחל, צוויי ביקסען פאַר דיר און פאַר דזשאָען און חאַפּט אַ גאָזעלע, דאָס איז אַ מין ווילדע ציג, צו מיטאָג.

— אַ נו, דזשאָע, האָט זיך קענעדי אָנגערופען אַראָבקו־קענדיג פון דעם שיפעלע, — קום לאָז מיר געהן אויף געיעג.

דזשאָע האָט זיך ניט געלאָזט לאַנג בעטען, איז ראַפּטום געשפרונגען פון דעם בוים און דער דאָקטאָר האָט פערלאָשען דאָס רעהריל.

— פליהט נאָר נישט אַוועק, מיין האַר, — האָט דזשאָע געזאָגט.

— זייט גאַנץ רוהיג, האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט, דער לופטבאַלאָן איז שטאַרק צוגעבונדען. איך וועל מיר דאָ דערווייל שריי־בען, אויב איך וועל זעהן עפּיס אַ סכנה, וועל איך אויסשיסען מיט ביקס, זאָלט איהר, למען השם, באַלד קומען.

ח.

דאָס אָרט, וואוהין קענעדי און דזשאָע האָבען זיך געלאָזט אויף יאַכט, האָט אויסגעזעהן ווי אַ מדבר, שטאַרק טרוקען און צושפּאַלטען פאַר גרויס היץ. ערטערווייז איז ניכּר געוועזען אַ שפּור פון דורכגעצויגענע שיירות, און ביינער פון מענשען און פון חיות האָבען זיך דאָרטען געוואַלגערט אויף דער ערד אויסגעמישט מיט ליים און בלאָטע. אין אַ האַלבער שעה אַרום זענען אונזערע יעגער געקומען אין אַ וואַלד אַריין פון גוממיבוימער. זיי זענען געגאַנגען זעהר פאָרזיכטיג און האָבען געהאַלטען די געלאָדענע ביקסען גרייט צום שיסען. קענעדי האָט אַ ווינק געטאָן דזשאָען, ער זאָל נישט רעדען, און ביידע האָבען זיך פערטאַיעט אונטער אַ בוים צו-צוהערען, אויב עס ריהרט זיך ניט עפּיס אין וואַלד. באַלד האָבען זיי דערזעהן, אַז נישט ווייט פון זיי איז צוגעגאַנגען צו איין אויסגעטריקענט טייכעל אַ קליינע סטאַדע אינדען (גאַזעלען) צו שטילען דעם דאָרשט. קענעדי האָט זיך גאַנץ שטיל דורכגעשטופּט צווישען די בוימער, און אַז ער איז שוין נאָהענט געשטאַנען נעבען דער סטאַדע, האָט ער מיט אַמאָל אויסגעשאָסען און געטראָפען איין גאַזעלע. די איבריגע זענען זיך צולויפען.

די גאַזעלע איז זעהר אַ שענע חיה, איהר פליישׁ איז געשמאַק, עס האָט דעם זיבעטען טעם, דאָס פעל פאַרנעהמט די אויגען און דעריבער האָט קענעדי׳ן הארציג באַנק געטאָן, וואָס ער קען ניט מיטנעהמען דאָס פעל, מחמת עס וועט זיין שווער פאַר דעם לופטבאַלאָן. נאָר דזשאָע אָבער האָט זיך צו איהם אָנגערופען:

— וואָס טויג אייך דאָס פעל, מאַכט בעסער אַ פריפּעטשעק פון שטיינער, וועל איך מיך שטעלען אָבבראָטען דאָס פליישׁ פון דער חיה.

קענעדי האָט אויפגעשטעלט איין אייוועלע, דזשאָע האָט אויסגעשניטען די לעדווענע און אַלע גוטע חלקים פליישׁ און האָט געמאַכט

א גוט געבראַטענס. אין מיטען דער שמחה האָבען זיי דערהערט אַ שאָס פון אַ ביקס, איז זיי באַקום אַרויסגעפאַלען דער ביסען פאַר מורא, טאָמער האָט זיך דעם דאָקטאָר עפּיס איין אומגליק געטראָפען. זיי האָבען געשווינד גענומען זייער געבראָטענס און זענען גאָר אין איין אָטעם געלאָפען צו דעם לופטבאַלאָן. לויפענדיג האָבען זיי דערהערט נאָך אַ שאָס.

— אַך, האָט דזשאָע געזאָגט, לאָמיר לויפען גיכער, דער דאָקטאָר מוז זיין אין אַ גרויסער סכנה.

קוים זענען זיי נעהענטער צוגעקומען, האָבען זיי דערזעהען פון וייטענס עפּיס ווי אַ גאַנצע מחנה נעגערען און עטליכע פון דער מחנה קלעטערען שוין מאַקע אויף דעם בוים, צו וועלכען דער לופטבאַלאָן איז צוגעבונדען. דער דאָקטאָר איז באמת געוועזען אין אַ גרויסער סכנה. דזשאָע האָט געציטערט פאַר שרעק. קענעדי אָבער האָט איהם געשטאַרקט.

— מיר דאַרפען איצט, האָט ער געזאָגט, זיין גאַנץ קאַלטבלוטיג. מיט אונזערע ביקסען קענען מיר פיער שטיק אַנידערלעגען.

איידער זיי זענען נאָך צוגעקומען, האָט דער דאָקטאָר ווידער אויסגעשאָסען און איינער פון די שוואַרצע איז אַראָבגעפאַלען טויט און געבליבען הענגען אויף דעם בוים.

— גיט נאָר אַ בליק, מיין ליבער האַר — האָט דזשאָע אַ געשריי געטאָן, — עפּיס הענגט דאָרטען דער שוואַרצער רוח גאָר אין דער לופט, מיט וואָס האַלט ער זיך צו? אַהאַ, זעהט נאָר, עס איז דאָך גאָר מאַלפּעס, און די דערשאָסענע הענגט פאַרטשעפּעט ביי דעם עק: נו, מיט זיי איז, כלעבעז, פאָרט גלייכער האָבען צו טאָן ווי מיט דיווילדע מענשען

באמת איז דאָס טאַקי געוועזען צינאָפאַלען, דאָס הייסט זעהר שרעקליכע מאַלפּעס, וואָס האָבען קעפּ ווי ביי הינד. ווי באַלד קענעדי און דזשאָע האָבען אויף זיי עטליכע מאָל אויסגעשאָסען, זענען עטליכע געבליבען ליגען טויט אויף דעם אָרט, די איבריגע זענען זיך געשווינד צולאָפען, און אין מינוט איז קענעדי אַרויפגעקראָכען אויף דעם לייטער אין שיפעל אַריין, דזשאָע האָט זיך אַרויפגעקאַראַפּקעט אויף דעם בוים, האָט אָבגעבונדען דעם אַנקער, אַריינגעשפּרונגען אין שיפעל און דער לופטבאַלאָן האָט זיך אויפגעהויבען אין דער הויך.

— נו, מיר האָבען געהאַט אַ גוט פעקיל, — האָט זיך דזשאָע אָנגערופען, — עס איז נאָך אַ גליק, וואָס דאָס זענען געוועזען מאַלפּעס און מיר האָבען באַלד דערהערט דעם שאָס. נאָר אַז גאָט האָט אונז שוין יאָ געהאָלפען, לאָמיר זשע מאַכען אַ כוס'ע און פערבייסען מיט אַ פריש שטיקעל געבראָטענס.

דזשאָע האָט געגרייט צום טיש און האָט דערלאַנגט איטליכען אַ גוט קעלישיקעל אַראַק.

— מיר דאַכט זיך, האָט ער געזאָגט, אַז דער האַר קענעדי האָט נישט קיין חרטה, וואָס ער איז מיט אונז געפאָהרען. ער עסט אָהן עין־הרע גאַנץ געשמאַק די קאָטלעטען פון דער גאַזעלע. איך זאָג אייך, בנאמנות, אַז איך וואָלט מיין גאַנץ לעבען געגעסען נאָר גאַזעלען פון אַפריקא און געטרונקען אַראַק פון ענגלאַנד.

עס איז שוין געוועזען זייגער פיער נאָך האַלבענטאָג, און ווערליג דער באַראָמעטער האָט געוויזען, איז דער לופטבאַלאָן געפלויגען זיבענהונדערט איילען אין דער הויך, דער דאָקטאָר האָט אַלץ געוואָרעמט דעם גאַז בכדי דער לופטבאַלאָן זאָל זיך נישט אַראָבלאָזען נידעריג. אַרום זייגער זיבען איז „וויקטאָריע" געפלויגען איבער דעם טאָל קאַניעמע. דער טאָל פערנעהמט אַ מייל צעהן מיט אַ סך דערפער, וואָס זענען אַרומגערינגעלט מיט באַאָבאַבען און אַנדערע בוימער.

— דאָ איז די הויפּטשטאָדט פון דעם סולטאַן אונאָגאָ, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען. ווי עס שיינט, זענען די היגע מענשען עפּיס פיינער פון די אַנדערע ווילדע פעלקער, מ[illegible] דאָ פערקויפען שוין זעלטען די עלטערן זייערע קינדער פאַר שקלאַפען, נאָר פונדעסטוועגען זיצט מען נאָך דאָ אין די געצעלטען אינאיינעם מיט די בהמות.

נאָר וואָס די זון איז אונטערגעגאַנגען, האָט זיך דער הימעל גאַנץ שען אויסגעשטערענט און דער ווינד, וואָס האָט געבלאָזען ביי טאָג, האָט זיך איינגעצאַנען געלעגט: דער דאָקטאָר האָט אומזיסט געזוכט ערגעץ אַ לופטעל, וואָס זאָל טראָגען דעם לופטבאַלאָן, דעריבער האָט ער זיך בעשלאָסען צו נעכטיגען פּשוט אין דער לופט, פינף הונדערט איילען הויך פון דער ערד. „וויקטאָריע" איז געבליבען שטעהן אין דער לופט און האָט זיך ניט גערידהרט פון דעם אָרט. קענעדי און דזשאָע האָבען זיך רוהיג געלעגט שלאָפען אויף זייערע געלעגערס און דער דאָקטאָר האָט

זיך אַנידערגעשטעלט אויף דער וואַך. אַרום האַלבע נאַכט איז קענעדי=
אויפגעשטאַנען צו זיין משמר, דער דאָקטאָר האָט איהם אָנגעזאָגט איידער
ער איז זיך געגאַנגען לעגען אָבּרוהען, אַז ער זאָל האָבען אין זינען זיך
אָפט צוקוקען אויף דעם באַראָמעטער און אַז ער וועט פיהלען די קליינ=
סטע פערענדערונג אין דער לופט, זאָל ער איהם באַלד אויפוועקען.

די נאַכט איז געוועזען זעהר אַ קאַלטע. די אַלע הונגעריגע חיות
זענען אַרויסגעקראָכען פון זייערע נאָרעס און האָבען אין דער פינסטער
אָנגעגעבען קאָנצערט אויף אַלערליי שרעקליכע קולות. די זשאַבעס
האָבען זיך אָנגערופען אויף זייער קולכעל בשעת די שאַקאַלען האָבען
זיך צושריגען אויף אַ וויינענדיג קול, דער לייב האָט שטאַרק געברומט
און האָט אונטערגעהאַלטען די קאָמפּאַניע ווי אַ באַס. אַז דער דאָקטאָר
האָט אין דער פריה אַ בליק געטאָן אויף דעם באַראָמעטער, האָט ער
געזעהן, אַז ביי דער נאַכט האָט דער ווינד אָנגעהויבען בלאָזען גאָר אין
איין אַנדער זייט, און דער לופטבאַלאָן איז אָבּגעפלויגען קיין צפון=זייט
דרייסיג מייל אין צוויי שעה, ער איז געפלויגען איבער סקאַלעס, איבער
שטיינער פון דעם לאַנד מאַבּענגורו, דאָרט האָבען זיך אומעדום גע=
וואַלגערט זעהר פיל ווייסע ביינער, פון ווילדע אָקסען און עלפאַנטען.
בוימער זענען דאָרט געוועזען ווענינ. נאָר פון דערווייטענס צו מזרח=זייט
האָבען זיך אַרויסגעזעהן געדיכטע וועלדער, וואָס אין זיי זענען געשטאַנען
עטליכע דערפער.

— מיר פליהען גוט, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען: אָט אין
דזשיגוא=לאַ מקאָאַ, מיר וועלען זיך דאָ צושטעלען אויף עטליכע מינוט,
זיך זאַפּאַסעווען מיט וואַסער, וואָס מען דאַרף האָבען צו דעם גאַז=
רעהריל, עס איז אפילו ניטאָ צי דער האַנד קיין בוים, נאָר מען מוז
פּריווען ווי עס איז פאַרטשעפּען דעם לופטבאַלאָן. דער לופטבאַלאָן האָט זיך
אָנגעהויבען אַראָבּצולאָזען אַלץ נעהענטער צו דער ערד, דזשאָע האָט
אַרויסגעוואָרפען די אַנקערס און איינער פון זיי האָט זיך פאַרטשעפּעט אין
אַ שפּאַלט פון אַ פעלזענשטיין. ווי באַלד וויקטאָריע איז געבליבען שטעהן,
איז דזשאָע אַראָבּגעשפּרונגען מיט אַפּעסעלע אין דער האַנד און איז גע=
לאָפען נאָך וואַסער, אין אַ האַלבער שעה אַרום איז ער געקומען צוריק, ער
האָט אויף דעם וועג גאָר נישט געזעהן, נאָר אויסגעשפּרייטע נעצען צו
חאַפּען עלפאַנטען. דער דאָקטאָר האָט שטאַרק אַרויסגעקוקט איידער
דזשאָע איז צוריקגעקומען, מחמת אויף דעם שטיקעל לאַנד איז געווע

אַ גרויסע סכנה לאַנג זיך אויפצוהאַלטען. אין איין מינוט האָט דזשאָע אַריינגעשטעלט דאָס וואַסער, אַרויסגענומען דעם אַנקער און אַ שפּרונג געטאָן אין שיפעל, דער דאָקטאָר האָט פערגרעסערט דעם פלאַם און דער לופטבאלאָן האָט זיך ווידער געלאָזט אויף זיין רייזע. —

דאָס אָרט, וואו זיי האָבען זיך אָבגעשטעלט וואַסער צו נעהמען, האָט זיך געפונען אַ מייל הונדערט פון דעם בעריהמטען דאָרף קאַזענאַ, און אַזוי ווי דער ווינד האָט געבלאָזען אַהינצו, האָבען אונזערע רייזענדע געקענט האָפען, אַז זיי וועלען נאָך אין דעם אייגענעם טאָג אַהין קומען. זענען געפלויגען איבער די דערפער טעמבאָ און טורא=וועלס, וואָס דאָרטען וואַקסען זעהר גרויסע בוימער און הויכער קאַקטוס, אַרום זייגער צוויי ביי טאָג איז „וויקטאָריאַ" שוין געפלויגען איבער קאַזענאַ, וואָס עס שטעהט דרייהונדערט פופציג מייל פון דעם ים,

— פון זאַנזיבאַר, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, זענען מיר אַוועק איינע נייען אין דער פריה און אין צוויי טעג זענען מיר איינגעפלויגען אַ מייל פינף הונדערט. דער קאַפּיטאַן בורטאָן און ספּעק האָבען געמאַכט די אייגענע רייזע איז פינף חדשים.

ט.

קאַזענ, וואָס דאָרטען זיצט דער סולטאַן, איז אייגענטליך ניט קיין שטאָדט. זי בעשטעהט נאָר פון זעקס דערפער מיט קליינע הייזלעך, וואָס נעבען איטליכען געפינט זיך אַ קליין הויפעל און אַ שען גאָרטענדיל מיט אַלערליי שמעקענדיגע קרייטעכצער. די דאָרטיגע איינוואוינער בוקען זיך צו דער לבנה. שוין פון גאַנץ לאַנג אָן האָט זיך דאָרט בעזעצט איין אַראַבישער שבט אָמאַני, וואָס האט תמיד געפיהרט אַ גרויסען האַנדעל מיט גומי, מיט עלפענביין, מיט ציין און מיט שקלאַפען, און איז דערפון אזוי נתעשר געוואָרען, אַז די רייכע סוחרים פון דעם שבט טוהען שוין איצט ניט אַליין קיין האַנד אין קאַלט וואַסער, זיצען נאָר דעם גאַנצען טאָג מיט די פלגשים, עסען, טרינקען, רייכערען לולקעס און פערזאָרגען זייער מסחר אין די ווייטע מקומות אריין דורך משולחים אין קאַזענ זענען אַלע גרעסטע ירידין פון מיטעל-אַפריקא. די איינוואוינער פון דרום-זייט פיהרען אַהינצו שקלאַפען און עלפענביין, די סוחרים פון מערב ברייגנען אַהין באַנוויל, גלאָזוואַרג און כל אַ מיני סחורות פון די פעלקער וועגען, וואָס וואוינען נעבען די גרויסע אָזערעס. אויף די מאַרקען פון קאַזענ איז תמיד אַ רעש, אַ געפילדער, מען הערט נאָר בעשטענדיג דאָס געשריי פון טרעגערס, דאָס הירזשען פון עזלען און מוילעזלען, דאָס געזאַנג פון ווייבער און וויינען פון קינדער. אומעדום ליגט צוזוואָרפען מאַטעריעס פון אַלערליי קאָלירען, פאַצערקעס, עלפענביין, האָניג, טאַבאַק און באַנוויל. דער גאַנצער געוודער פון דעם יריד איז פלוצלים שטיל געבליבען, אַז דער לופטבאַלאָן האָט זיך אָנגעהויבען אַראָבצולאָזען פונקט אין מיטען שטאָדט, אַלע מענשען פון דעם מאַרק, סוחרים, שקלאַפען, קינד און קייט זענען זיך צולויפען אין די הייזער אריין.

— איצט קען מען, כ'לעבען, מאַכען אַ גאַנץ גוט געשעפט, האָט זיך דזשאָע אָנגערופען, סחורות ליגען דא כחול הים און עס איז ניטאָ קיין

לעבעדיגע נשמה, מען קען נעהמען וואָס דאָס הארץ גלוסט, קיין האָהן זאָל נישט קרעהען.

— האָסט אַ טעות, דושאָע, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, די לייט האָבען זיך נאָר אויף אַ מינוט דערשראָקען, זיי וועלען אָבער ציקאַווע זיין און באַלד צוריק קומען. מיר וועלען זיך טאַקי אַראָבלאָזען, נאָר מען דאַרף זיך האַלטען אַביסעל פונדערווייטענס.

— מיינסט־דו טאַקי דאָ ספּעקולאַציעס צו מאַכען? האָט קענעדי דעם דאָקטאָר געפרעגט.

— פאַר וואָס דען ניט? האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט, — אַבי עס וועט נאָר מעגליך זיין. דאָ אין קאַזעה דאַרפען זיין אַראַבישע סוחרים, וואָס זענען שוין ניט קיין ווילדע מענשען. איך געדענק, אַז בורטאָן און ספּעק האָבען זיך נאָר נישט געקענט אָבלויבען, ווי פריינד־ליך מען האָט זיי דאָ אויפגענומען. לאָמיר אויך פּרובירען אונזער גליק.

„וויקטאָריע“ האָט זיך אָנגעהויבען אַראָבצולאָזען אויף דער ערד, און איין אַנקער האָט זיך פאַרטשעפּעט אין שפּיץ פון אַ בוים, וואָס שטעהט אייף דעם מאַרק. די איינוואוינער האָבען אַרויסגעשטעקט גאַנץ פאַרזיכטיג די קעפּ פון זייערע הייזלעך און געפּרובט אַרויסגעהן אויף דער ליכטיגער וועלט. די דאָרטיגע מכשפים, וואָס הייסען וואַגאַנגי, האָבען זיך געמאַכט האַרץ און צוגעגאַנגען נאָהענטער צו דעם לופט־באַלאָן, באַלד נאָך זיי איז צוגעגאַנגען דער גאַנצער עולם, די פּויקערס האָבען אָנגעהויבען צו פּויקען, און אַלע האָבען אויפגעהויבען די הענד צום הימעל.

— דאָס דאַווענען זיי אַזוי, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, אויב איך נאַר מיך נישט, וועלען מיר דאָ ביי די טפשים שפּילען אַ גאַנץ וויכטיגע ראָליע. איך מיין, אַז דיך, דושאָע, וועלען זיי מאַכען פאַר זייער אָבגאָט.

אין דער מינוט טאַקי האָט איין מכשף אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנד און דער גאַנצער עולם איז געבליבען שטיל. ער האָט עפּיס גע־האַלטען אַ רעדע צו די רייזענדע, נאָר זיי האָבען נישט פערשטאַנען דאָס לשון. דער דאָקטאָר האָט געפּרובט רעדען אַראַביש, האָט מען איהם געענטפערט. פון דעם בעל־דברנ׳ס רעד האָט זיך דער דאָקטאָר אָנ־געשטויסען, אַז די לייט האָבען אָנגענומען דעם לופטבאַלאָן פאַר דער

לבנה וואָס איז געקומען צו זיי צוגאַסט מיט איהרע דריי זיהן. דער דאָקטאָר האָט זיי געזאָגט, אַז די לבנה געהט אַראָב איין מאָל אין טויזענד יאָהר זיך צו בעווייזען פאַר די מענשען, וואָס בוקען זיך צו איהר, ווען איינער האָט צו איהר עפּעס אַ בקשה, זאָל ער זיך ניט שעמען און בעטען. דער מכשף האָט איהם דערויף געענטפערט, אַז דער סולטאַן איז שוין קראַנק פון עטליכע יאָהר און לאָזט בעטען, אַז דער לבנה'ס קינד זאָל איהם מבקר חולה זיין. דער דאָקטאָר האָט זיך אָנגערופען.

די לבנה האָט פערנומען דעם סולטאַנס געבעט. און ער געהט אַליין ברענגען איהם די רפואה. דער גאַנצער עולם האָט פאַר גרויס שמחה אָנגעהויבען צו זינגען, צו שרייען, און עס איז געוואָרען אַ גערודער ווי צווישען מוראַשקעס.

— מיינע פריינד, — האָט דער דאָקטאָר געזאָגט צו זיינע לייט אויף ענגליש,—איך געה איצט צו דעם סולטאַן, איהר ביידע זאָלט למען השם, בלייבען אויף אייערע ערטער. דו, קענעדי, שטעה אין שיפעלע און וואַרעם כסדר דעם גאַז, און דו, דזשאָ, שטעה אויף דער ערד נעבען לייטעריל און זייט ביידע גרייט, אַז ווען מען וועט דאַרפען, זאָלען מיר קענען באַלד אַוועקפליהען. פון מיר מאַכט זיך גאָר קיין עגמת נפש ניט, ווייל די שוטים מיינען, אַז די לבנה איז געקומען צו זיי מיט אַ וויזיט און מיר זענען איהרע קינדער.

דער דאָקטאָר האָט מיט זיך גענומען זיין קליין אַפּטייקעל און איז אַראָב אויף דער ערד. דאָס געשריי פון דעם עולם איז נאָך גרעסער געוואָרען און זיי האָבען זיך געלאָזט געהן מיט דעם דאָקטאָר. דזשאָ איז אויך אַראָבגעגאַנגען און האָט זיך אַנידער געזעצט נעבען לייטעריל, די פיס אונטער זיך ווי אַ טערק.

דעם דאָקטאָר פערגיסען האָט מען געפיהרט מיט אַ קאַפּעליע צו דעם סולטאַנס הויז, וואָס איז געשטאַנען ווייט פון דער שטאָדט. די וועגאַנגען האָבען איהם אַרומגערינגעלט און האָבען נישט צוגעלאָזט צו איהם דעם המון, וואָס האָט זיך זעהר געשטופּט. מיט אַזוי אַ פּאַראַד איז מען געגאַנגען זעהר פּאַמעליך, עס איז געוועזען זייגער דריי און די זון האָט שטאַרק געשיינט, דעם סולטאַנס יורש עצר פון אַ קעבס ווייב, נאָך זעהר אַ יונגער און אַ בחור מיט ברייטע פּלייצעס איז אַרויסגעגאַנגען מקבל פּנים זיין דער לבנה'ס זוהן און האָט זיך פאַר איהם אויסגעצויגען,

זוי גרויס ער איז, אויף דער ערד. אין דריי פֿערטיל שעה אַרום האָט זיך צום סוף די גאַנצע האָפּטע צוגעלאָזט נעהענטער צום סולטאַנס פּאַלאַץ, וואָס שטעהט אוף'ן באַרג. דאָס איז געווען אַ הויז אָהן פּענסטער, נאָר מיט איין טיר, דער דאַך איז אָבגעשטאַנען פֿון די ווענד אַזוי, אַז די לופט איז פריי אַריינגעגאַנגען אין שטוב. אויף די ווענד איז געווען אויסגעמאָלט מיט רויטען ליים מענשען און שלאַנגען. די לייבוואַכע האָט אָבגעגעבען דעם דאָקטאָר גרויס כבוד. דאָס זענען געווען זעהר געזונטע און שטאַרקע מענשען מיט לאַנגע האָר פֿערפּלאָכטען אין אַ סך צעפּלעך, ביז איבער די פּלייצעס, דאָס פּנים איז ביי זוי געווען אויסגעשמירט פֿון די שלייפען ביז דעם מויל, מיט שוואַרצע אָדער בלאָע פּאַסען. אין די לאַנגע אויסגעצויגענע אויערען האָבען זוי געטראָגען הילצערנע רייפעלעך און זייערע קליידער זענען געווען פֿון ליכטיגע קאָלירען. די סאָלדאַטען זענען געוואָפּענט מיט שפּיזען, מיט בויגענס, מיט פּיילען, מיט מעסערס, מיט לאַנגע אויסגעשטשערבעטע סאַבלעס און מיט קליינע העקלעך.

דער דאָקטאָר איז אַריינגעגאַנגען אין פּאַלאַץ. חאָטשע דער סולטאַן איז געווען קראַנק, פֿונדעסטוועגען האָט זיך דאָרטען שרעקליך גערודערט, און ביי דעם דאָקטאָרס אַריינקומען איז דאָס גערודער נאָך צוויי מאָל שטאַרקער געוואָרען ווי פֿריהער. איבער דער טיר זענען געהאַנגען ווי קמיעות עקען פֿון האָזען און גרייזעס פֿון ווילדע פֿערד, וואָס הייסען צעברעס. אַ גאַנצע מחנה פֿון דעם סולטאַנס ווייבער האָבען זעהר שען אויפגענומען דעם דאָקטאָר, מען האָט איהם לכבוד צוגעשפּילט אַ וויוואַט אויף צימבלען און אויף זעהר אַ גרויסער קעסעלפּויק. דאָס רוב פֿון די ווייבער זענען געווען זעהר חנ'עוודיג. זיי האָבען געלאַכט און גערייבערט טאַבאַק אין גרויסע שוואַרצע לולקעס. זייערע לאַנגע קליידער האָט זיי זעהר שען געפּאַסט. זעקס פֿון זיי, וואָס מען האָט געהאַלטען בעזונדער, זענען אויך געווען פֿרעהליך, חאָטשע עס איז זיי געווען אָנגעברייט אַ ווייסטער, אַ פֿינסטערער סוף. נאָך דעם סולטאַנס טויט האָט מען זיי געדאַרפט מיט איהם אינאיינעם בעגראָבען לעבעדיגערהייט, כּדי זיי זאָלען איהם אין קבר אַביסעל פֿערגניגען פֿערשאַפֿען.

אָנקוקענדיג דאָס אַלצדינג, איז דער דאָקטאָר צוגעגאַנגען צו אַ הילצערן בעטיל, און האָט דערזעהן אויף איהם דעם סולטאַן, אַ מענש פֿון אַ יאָהר פֿערציג, ליגט פֿערמאָראָטשעט אָהן זינען, מחמת ער האָט

געפיהרט א אויסגעלאסען לעבען. זיין קראנקהייט, וואס האט זיך שוין גע־צויגען יאהרען לאנג, איז געוועזען פשוט א שכרות און קיין שום מיטעל אין דער וועלט וואלט שוין ניט מעהר געהאלפען, אז דער שכורער סולטאן זאל זיך אויסניכטערן און שטעלען אויף די פיס.

דעם סולטאנס מקורבים און זיינע ווייבער האבען זיך געקניעט און איינגעבייגען די קעפ בשעת דער דאקטאר איז צו איהם צוגעגאנגען. דער דאקטאר האט איהם איינגעגעבען עטליכע שטארקע טראפענס, איז דער שיכורער סולטאן, וואס איז שוין עטליכע שעה געלעגען ווי א טויטער, אביסעל צו זיך געקומען אויף א רגע און האט זיך עפּיס ווי א שאקעל געטאן. אלע האבען פאר שמחה אנגעהויבען צו שרייען לכבוד דעם דאקטאר. נאר דעם דאקטאר האט זיך שוין דאס שרייען צוגעגעסען, ער האט זיך ווי עס איז אבגעטשעפּעט פון דעם גאנצען פעקיל, ער האט זיי מוחל געוועזען דעם גאנצען כבוד, איז ארויסגעגאנגען פון דעם פאלאץ און האט זיך געלאזט געהן צו „וויקטאריע". עס איז שוין גע־וועזען זייגער זעקס פאר נאכט.

דזשאָע איז זיך דערווייל געזעסען די גאנצע צייט רוהיג אונטען נעבען לייטעריל און האט דארטען געווארט אויף דעם דאקטאר. דער המון מענשען האט איהם אבגעגעבען גרויס כבוד. ער האט זעהר גוט געשפּילט זיין ראליע, טאקי ווי עס פאסט דער לבנה'ס א קינד. ער האט זיך אפילו זעהר שען בענומען מיט די יונגע אפריקאנקעס, וואס האבען אויף איהם געווארפען אויגען מיט גרויס בעווענדערונג, און האט צו זיי גערעדט מיט זיסע ריידעלעך.

— בוקט זיך צו מיר, האט ער געזאגט, איך בין, כ'לעבען, א שענער בחור, א יונג מיט ביינער, חאטשע דער לבנה'ס א קינד.

מען האט איהם געבראכט קרבנות ווי איין אבגאט, זאנגען פון גערשטען און א מין משקה פאמבע. דזשאָע האט פאר דרך ארץ גענומען פערזוכען די משקה, וואס האט אויסגעזעהען ווי שטארק ביער. נאר ווי ער האט עס אבער גענומען צו די ליפען, האט ער זיך שרעקליך פערקרימט מחמת גרויס שארפקייט, און אלע האבען גע־מיינט, דאס לאכט ער אזוי פאר גרויס גוטסקייט. דערנאך האבען יונגע מיידלעך אנגעהויבען זינגען א לידעל אלע אויף איין קול און האבען זיך ארום איהם גערדעהט מיט א טאנץ גאר גרויסארטיג.

— אָ, איהר טאַנצט, האָט זיך דזשאָע אָנגערופען, כ׳לעבען, איך וועל אויך ניט בלייבען הינטערשטעליג און וועל אייך ווייזען, ווי מען טאַנצט ביי אונז.

ער האָט זיך טאַקי באַלד געשטעלט טאַנצען, ניט געמאַכט שיהות.

ער האָט זיך געדרעהט, געקרימט, געמאַכט מיט די פיס, מיט די הענט, און האָט זיך געבויגען, געשאָקעלט, געמאַכט ווילדע אָנשטעלען. דער המון האָט אויפגעעפענט מויל און אויערען און זיך ניט געקענט פערהידושען, ווי אזוי די אָבגעטער טאַנצען דאָס אַביסעל אויף דער לבנה. און אזוי ווי די אפריקאַנער שפּעטען אַלצדינג נאָך ווי די מלפּעס, האָבען זיי באַלד אָנגעהויבען נאָכצומאַכען דזשאָעס טאַנץ מיט אַלע זיינע קונצען. עס איז געוואָרען אזא טאַראַראַם און אזא גערודער, אַז מען איז שיער טויב געוואָרען. אין מיטען דער שמחה האָט דזשאָע דערזעהן, דער דאָקטאָר לויפט עפּים מיט שרעק און דער גאַנצער עולם שטופּט זיך אַרום איהם מיט כעס. וואָס קען דאָס באַטייטען, האָט דזשאָע זיך אַליין געפרעגט, איז אפשר דער סולטאַן געשטאָרבען אונטער דעם דאָקטאָרס רפואה? מען וואָלט אונז געמעגט מקנא זיין. קענעדי האָט אויך פערשטאַנען פון דעם עולם׳ס שרייען, אַז זיי זענען דאָ אין אַ גרויסער סכנה, נאָר ער האָט ניט געקענט וויסען, פון וואָס דאָס איז געקומען. דער גאַז איז געוועזען גוט אָנגעוואַרעמט און דער לופטבאַלאָן האָט זיך געריסען אַוועקצופליהען. דער דאָקטאָר איז קוים מיט צרות צוגעגאַנגען צו דעם לייטעריל. דער נאַרישער עולם האָט פּאָרט מורא געהאַט אָנצופאַלען אויף לבנה׳ס קינדער. דער דאָקטאָר האָט זיך גיך אַרויפגעהאַפּט דורך דעם לייטעריל אין שיפעל אריין און שאָע באַלד נאָך איהם.

— מען טאָר דאָ ניט אַ מינוט פערלירען—האָט דער דאָקטאָר געזאָגט,— בינד ניט אָב דעם אַנקער, מיר וועלען איהם אָבשניידען.

— וואָס איז דאָ אזוינס געשעהן? — האָט דזשאָע און קענעדי געפרעגט.

— איהר זעהט דען ניט, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, אז די אמת׳ע לבנה איז איצט אויפגעגאַנגען?

— ווי די לייט האָבען דאָס דערזעהן, האָבען זיי אָנגעהויבען צו

שרייען, אז מיר זענען נאָר אָבמאַנשטשיקעס און דעריבער איז געוואָרען דער גאַנצער געפילדער.

— דזשאָע האָט אַרויסגעלאָזט אַ גרויס געלעכטער. די איינוואוי־נער פון קאָזינג האָבען אויפגעהויבען אָקעגען לופטבאַלאָן זייערע פיילען, נאָר איין מכשף האָט אָהאַנק געטאָן דעם עולם און אַלע האָבען אַראָב־געלאָזט די הענד. דער מכשף איז אַרויף אויף דעם בוים און ער האָט גע־וואָלט דורך דעם שטריק אַראָבציהען דעם לופטבאַלאָן אויף דער ערד.

— אפשר דאַרף מען אָבהאַקען דעם שטריק? — האָט דזשאָע געפרעגט.

— וואַרט נאָר אַביסעל, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, אָבהאַ־קען וועלען מיר קיינמאָל ניט פערזאַמען, און עס איז דאָך אַ שאָד דער אַנקער.

דער מכשף האָט מיט זיין שאַרפען אָבגעבראָכען די צווייגען פון דעם בוים און דער אַנקער האָט זיך אָבגעטשעפּעט. דער מכשף איז אָבער געבליבען זיצען אויף דעם אַנקער און דער לופטבאַלאָן האָט איהם אויפ־געהויבען אין דער הויך. דער עולם האָט זיך זעהר דערשראָקען, ווי זי האָבען אַ בליק געטאָן, אַז איינער פון זייערע וואַגאַנגען ווערט פערשוואונ־דען פאַר זייערע אויגען.

— מיר דאַכט זיך, האָט קענעדי געזאָגט, אַז די קליינע נסיעה וועט איהם ניט שאַדען, עס וועט ביי איהם ווערט זיין רבי־געלד.

— אפשר איז נישקשה איהם פון דאַנען אַראָבצוּוואַרפען? האָט דזשאָע געפרעגט, אַז דער לופטבאַלאָן איז שוין געפלויגען טויזענד איילען אין דער הויך.

— ניין, מיין פריינד, — האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, — מיר וועלען איהם בעסער אַראָבלאָזען, לאָז ער זיך געזונדערהייט געהן אַ היים און דערצעהלען, אַז ער האָט געשפּאַצירט מיט דער לבנה אליין, וועלען איהם זיינע לייט האַלטען זעהר בחשיבות, אָדער זי וועלען איהם נאָר מאַכען פאַר איין אָבגאָט.

אַגאַנצע האַלבע שעה האָט „וויקטאָריע" געטראָגען דעם שוואַר־

צען מכשף אין דער לופט, ער האט פאר שרעק אליין ניט געוואוסט, װאס עם טהוט זיך מיט איהם. אז דער דאקטאר האט א בליק געטאן. אז זיי פליהען שוין אויף א פוסטען פלאץ, האט ער אויפגעהערט צו װארעמען דעם גאז און דער לופטבאלאן האט זיך אנגעהויבען אראבצולאזען. דער מכשף האט ניט געווארט ביז דאס שיפעל וועט צו קומען צו דער ערד, ער האט א שפרונג געטאן אויף עטליכע איילען און האט געמאכט די גרויסע פליטה. דער לופטבאלאן האט זיך באלד אויפגעהויבען אין דער הויך.

— אט, א פנים, אז מען טאר זיך ניט אויסגעבען פאר דער לבנה'ס קינדער אן איהר רשות, — האט זיך דזשאע אנגערופען, אז זיי זענען שוין געוועזען העט ווייט אין דער לופט. —זי האט אונז שיער ניט אבגעשפילט א גוטע חתונה. האט איהר נישט דארטען אפשר, האר דאקטאר, דער לבנה איהר גאנצען שם קאליע געמאכט מיט אייער רפואה?

— מאקי באמת, האט קענעדי געפרעגט, וואס איז דאס פאר א נפש דער סולטאן פון קאזעג?

— עט, האט דער דאקטאר געענטפערט, איין אלטער שכור, וואס איז נוטה למות. זיין טויט, מיין איך, וועט עפיס ניט אזוי שטארק באנג טהון דעם עולם. פון דעם, וואס עס האט זיך איצט מיט אונז פאסירט קען מען זיך א מוסר נעהמען, אז אלע גדולות און כבוד זענען נישט קיין אייביג געוועהר.

— האט מיר נישט קיין פאראיבעל, האט דזשאע געזאגט, מיר, כ'לעבען, איז דער כבוד זעהר ניחא געוועזען. ווי איהר ווילט זיך, הייסען דער לבנה'ס א קינד איז גאר ניט שלעכט. צום שלימזל אבער האט זיך די לבנה גענדארפט בעווייזען און נאך איננאנצען רויט ווי פייער. זי איז אודאי אויף אונז שטארק אין כעס געוועזען.

ווי מען האט זיך אזוי געשמועסט און דזשאע האט לוסטיג געמאכט דעם עולם מיט זיינע ווערטלעך, האבען זיך אנגעהויבען אין צפון=זייט צו ווייזען שווארצע שרעקליכע חמארעס. אין מיטען איז דער הימעל געבליבען ריין, נאר די לופט איז געוועזען עפיס שרעקליך שווער. א שטארקער ווינד האט זיך אויפגעהויבען ארום זייגער אכט און האט א טראג געגעבען „וויקטאריען" אביסע צו מזרח=זייט. אונזערע רייזענדע זענען גע-

פלויגען איין ערך פינף און דרייסיג מייל א שעה. אונטער זיי זענען גע־שווינד געלויפען די שענע פעלדער פון מופטא, זיי האבען פשוט פערנו־מען די אויגען מיט זייערע תבואות. עס איז נאר א תענוג געוועזען זיי אנצוקוקען.

— די איינוואוינער פון דעם לאנד, איבער וועלכען מיר פליהען איצט, האט דער דאקטאר געזאגט, בוקען זיך פון אייביג אן צו דער לבנה. דאס איז איינס פון די בעסטע לענדער אין גאנץ אפריקא, עס איז זעלטען ערגיץ צו געפינען אזעלכע טייערע פרות און תבואות.

— זאגט מיר, מיין ליבער הער, האט דזשאָ זיך אנגערופען, פאר וואס קומט עס, אז אזעלכע ווילדע מענשען זאלען האבען אזא פעט ווינקעל?

— ווער ווייסט? האט דער דאקטאר געענטפערט—עס קען זיין, אז מיט דער צייט וועלען דא וואוינען די געלערענטסטע און די עדעלסטע פעלקער; עס קען זיין, אז אין א סך יאהרען ארום, ווען די ערד פון איראפא שוין קיין כח נישט האבען מפרנס צו זיין איהרע איינוואוינער, וועלען זיי אלע אריבערגעהן אהער.

— דו מיינסט עס טאקי ערנסט? האט קענעדי געפרעגט.

— יא, מיין פריינד, די היסטאריע וויזט אונז, אז עס מוז אזוי זיין. דו ווייסט דאך, פון וואנען די פעלקער האבען אנגעהויבען צו וואנ־דערן, לכתחילה האט אזיען געקארמעט פיער טויזענד יאהר כסדר די גאנצע וועלט, נאר אז ערטערווייז האט די ערד אויפגעהערט צו געבען איהר פרוכט, און שטאט דער תבואה איז אויסגעוואקסען אויף די פעל־דער שטיינער, האבען זיך פון דארט די מענשען אוועקגעלאזט קיין איי־ראפא, וואס זי האדעוועט זיי שוין צוויי טויזענד יאהר. נאר מיר זעהען, אז ביי אונז אין איראפא, וואס ווערט וואס א יאהר מעהר יקרות און הונגער, קראנקהייטען, וואס אונזערע זיידעס האבען פון זיי גארנישט גע־הערט, זענען ביי אונז שכיח,—דאס איז א סימן, אז אונזער לאנד ווערט מאגערער און פערלירט איהר כח. מיר זעהען, אז א סך פעלקער פון אונזער לאנד ציהען זיך שוין איצט קיין אמעריקא. וואס די ערד איז דארטען נאך יונג און פעטט. נאר מיט דער צייט וועט אמעריקא אויך אלט ווערען, איהרע וועלדער וועלען אויסגעהאקט ווערען, איהרע פעל־

דער, וואָס טראָגען איצט צוויי מאָל אין יאָהר תבואה, וועלען שפּעטער קיים איין מאָל אין יאָהר טראָגען. דענסטמאָל וועט אַפריקאַ אויפנעהמען צו זיך די נייע דורות, איהרע פעטע פעלדער וועלען זיי שפּייזען טויזענדער יאָהרען, און אַז מען וועט בעאַרבייטען די ערד, וועט זי בעקומען גאָר איין אַנדער פּנים, די שעדליכע לופט וועט ווערען ריין, געזונד די טייכען און וואַסערען, וואָס געהערען זיך איצט איינס מיט דעם אַנדערען נישט אָן, וועלען צונויפגענומען ווערען דורך קאַנאַלען און אויף זיי וועלען געהן האַנדעלסשיפען און פאַרעהאָרען. דאָס שענע שטיקעל לאַנד, איבער וועלכען מיר פליהען, וועט אפשר אַ מאָל ווערען אַ גרויס קעניגרייך און וועט דאָרט ממציא זיין אַ כך זאַכען, נאָך אפשר מעהר שכלדיגער פון דעם טעלעגראַף און פאַראָווע מאַשינען.

אונזערע רייזענדע זענען געפלויגען איבער פעלדער און וועלדער איבער בערג, איבער טאָלען און גרויסע וואַסערען. קעמלען און אַנדערע בהמות זענען געשטאַנען אויף די פעלדער טיעף אין גראָז, אַז מען האָט קיים אַרויסגעזעהן. אין די געדיכטע וועלדער, וואָס האָבען אויסגעזעהן פון דער הויך ווי קליינע וואַזאָנעס, האָבען זיך אויפגעהאַלטען לייבען, לעמפּערטען און די שרעקליכע נאַכטוועלף, וואָס הייסען היענעס, די עלפאַנטען האָבען געהענדיג געטרעסעט מיט די שפּיצען בוימער און עס האָט זיך געהערט אַ קול פון די צווייגע, וואָס זיי האָבען אָבגעבראָבען מיט זייערע גרויסע צייהן

— אַך, — האָט קענעדי דער יעגער זיך אָנגערופען פאַר גרויס שמחה, — ווי גוט עס איז אין דעם אָרט צו געהן אויף דער יאַבט, דאָ זענען אַזוי פיעל חיות, אַז מען זאָל אפילו בלינדערהייט אויסשיסען וועט מען זיכער טרעפען אַ חיה. טאָמער וואָלט איך מיך טאַקי געפּריווט?

— חלילה, האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט, עס איז ניט איצט די צייט, די נאַכט פאַלט צו, זען די חמאַרעס רוקען זיך אויך אָן, עס וועט דונערן און בליצען. דו דאַרפסט וויסען, אַז אין אַזעלכע הייסע ערטער, וואָס די היץ ברענט ווי אין גיהנם, זענען די דונערן זעהר שרעקליך. פיהלסט-דו דען ניט, ווי עס איז געוואָרען שטאַרק פאַרנע, די היץ איז ניט אויסצוהאַלטען, עס איז ניטאָ קיין פיצעל לופטעלע, דאָס וועט ניט אָבלויפען גלאַט, גאָט זאָל שומר ומציל זיין וואָס עס קען ווערען.

— אויב יאָ אַזוי, האָט קענעדי געזאָגט, וואָלט אפשר בעסער גע־וועזען זיך אַראָבצולאָזען אויף דער ערד.

— אומגעקערט, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, איך טראַכט זיך נאָך העכער אויפצוהייבען און ווען עס וועט נאָר מעגליך זיין, וועל איך מיך נעהמען אויף זיבען, אַכט גראַד מעהר קיין צפון־זייט און פרו־בען צופליהען נעהענטער צו די ערטער, וואָס מען איז משער, אַז דאָר־טען זאָלען זיך געפינען די קוועלען, פון וועלכע דער טייך נילוס געהט אַרויס. אפשר וועלען מיר נאָך דאָרט אויך געפינען אַ שפור פון דעם קאַפּיטאַן ספּעק אָדער נאָר די גאַנצע שיירא פון דעם רייזענדען געגלין.

— זעה נאָר, — האָט קענעדי איבערגעשלאָגען דעם דאָקטאָרס שמועס מיט אַ געשריי, — זעה נאָר דאָרט די בעהאַמאָטען, אָדער, ווי מען רופט זיי נאָך אויך, די פלוספּערד, וואָס קריכען אַרויס פון די טיי־כען, ווי גרויס ווי דיק, ווי גראָב זיי זענען! היינט זעה דאָרטען אויך די קראָקאָדילען, מיט וואָס פאַר אַ רעש אָטהעמען זיי. און ציהען אין זי־אַריין די לופט. עס איז זיי אַ פּנים שטאַרק דושנע.

— אַ תענוג, כ׳לעבען, צו רייזען אַזוי ווי מיר, האָט דושאָ זיך אָנגערופען, וואָס הערען מיר אַזעלכע ווילדע מנו׳לים. האַר דאָק־טאָר, האַר קענעדי, קוקט נאָר אָן דאָרטען עפּיס גאָר אַ גוזמא חיות, אפשר אַ צוויי הונדערט שטיק, וואָס געהען מחנות־ווייז. דאָס איז וועלף.

— ניין, דו האָסט אַ טעות, דושאָ, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, דאָס זענען ווילדע הינד, זעהר בייזע, וואָס האָבען קיין מורא ניט אָנצופאַלען אפילו אויף אַ לייב. זיי זענען פון אַלע חיות. דאָס ערגסטע בעגע־געניש פאַר אַ רייזענדען, אין איין רגע צורייסען זיי איהם אויף שטיקלעך.

אין דרויסען איז דערוויל געוואָרען דאָס וועטער הייסער, שטילער, מען זאָל דאָס פיהלען עפּיס אַ ווינטעלע, די לופט אינגאַנצען איז ווי אַנטשלאָפען געוואָרען, עפּיס ווי די כוחות זענען איהר אויסגעגאַנגען און איז ניט אינשטאַנד געוועזען אים מינדעסטען זיך צו בעוועגען. אַלע פיי־געל, גרויס און קליין, האָבען זיך בעהאַלטען צווישען די צווייגען פון געדיכטע בוימער. עס איז געוועזען אַלע סימנים, אַז באַלד וועט ווערען אַ גאָס־רעגען. זייגער ניין ביי נאַכט איז דער לופטבאַלאָן געבליבען

שטעהן, אָהן אַ שום בעוועגונג, איבער מזנע, אַ אָרט, וואָס בעשטעהט פון אַ סך דערפער און וואָס אין דער צייט איז שוין שווער געוועזען זיי צוזעהן פון דער ווייטענס.

— אַך, עס איז מיר זעהר דושנע, האָט קענעדי געזאָגט און גע־סאָפּעט גאַנץ שטאַרק, מיר שטעהען דאָך אין דער לופט און גיבען זיך אפילו קיין ריהר ניט. וואָלט ניט בעסער געוועזען זיך פשוט אראָב־צולאָזען.

— סטייטש, עס וועט דאָך אָבער ווערען אַ שטורם, — האָט דער דאָקטאָר געענטפערט אַביסעל אונרוהיג.

— נו, אז דו האָסט יאָ מורא, דער ווינד זאָל שפּעטער ערגיץ ניט פערטראָגען דעם לופטבאַלאָן, איז דאכט זיך ניטאָ קיין אנדער מי־טעל, ווי זיך אַראָבצולאָזען, האָט איהם קענעדי געזאָגט.

— אפשר וועט נאָך היינט בײַ נאַכט גאָר ניט זיין, האָט זיך דושאָע אריינגעמישט אין דעם שמועס, — די וואָלקענס זענען לעת־עתּה זעהר הויך.

— אָט טאַקי מחמת דעם האָב איך מורא אַריבערצופליהען איבער זיי, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, מען וועט מוזען זיך אויפהייבען שרעקליך הויך, אויפהערען אינגאַנצען צו זעהן די ערד און לאָזען זיך גלאַט אויף מזל, ניט צו וויסען די גאַנצע נאַכט, אפילו אויב מיר ריה־רען זיך און וואוהין מיר פליהען.

— ענטשלים זיך אויף עפּים, מיין ליבער סאַמועל, — האָט קענעדי געזאָגט, — עס איז איצט ניט די צייט אַ סך צו קלערען.

— אַ גרויסער שאָד, וואָס דער ווינד איז שטיל געבליבען, — האָט דושאָע געזאָגט, — ער וואָלט אונז אוועקגעטראָגען איבער דער חמאַרע.

— יאָ, מיין פריינד, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, מיר זענען איצט שטאַרק אין דער קלעהם, זאָל איך מיך אויפהייבען אין דער הייך, קען, חלילה, אַ בליץ אָנצינדען דעם לופטבאַלאָן; זאָל איך מיך אַראָבלאָזען און בלייבען שטעהן פאַרטשעפּעט מיט דעם אנקער, קען

אַ שטאַרקער שטורם, וואָס דאָ ווערט עס אין איין מינוט, אונז אַראָבשליידערן אויף דער ערד. בעסער איז נאָך מיין דעה, מיר זאָלען זיך אַלץ האַלטען אין דער מיט, וואַסער פון דעם גאַז־רעהרילס וועגען האָבען מיר גענוג, דערביי נאָך צוויי הונדערט פונט משא, ווען מען וועט בעדאַרפען, וועל איך מיך מיט זיי אויסהעלפען. איהר, מיינע פריינד, לייגט זיך לעת־עתה שלאָפען, אַז עס וועט נויטיג זיין, וועל איך אייך אויפוועקען. איצט שטעהט דער לופטבאַלאָן אויף איין אָרט און ריהרט זיך נישט, ווען דער וועטער וועט זיך ניט פאַרענדערן, וועלען מיר מאָרגען אויך שטעהן אויף דעם אייגענעם אָרט.

קענעדי און דזשאָע האָבען זיך אַנידערגעלעגט אונטער די קאָלדרעס און דער דאָקטאָר איז איינער אַליין געבליבען אויף דער וואַך. די המאַרעס האָבען זיך אָנגעהויבען אַראָבצולאָזען נידריגער און עס איז געוואָרען שטאַרק פינסטער, חאָטש אַיין אויג אַרויסצונעהמען. מיט אַ מאָל איז זעהר ליכטיג געוואָרען פון אַ גרויסען בליץ און איידער ער איז נאָך פערשוואונדען געוואָרען, האָט אַ קלאַפּ געגעבען אַ שטאַרקער דונער. קענעדי און דזשאָע האָבען זיך ניט טויט ניט לעבעדיג אויפגעחאַפּט און זענען צוגעלאָפען צום דאָקטאָר.

— לאָמיר זיך אַראָבלאָזען, האָט קענעדי אַ געשריי געטאָן.

— ניין, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, אַראָבצולאָזען זיך איז שוין אומעגליך, בעסער לאָמיר זיך אויפהייבען אין דער הויך, איידער עס הויבט אָן דער שטורם מיט דעם רעגען. דער דאָקטאָר האָט פאַרגרעסערט דעם פלאַם פון דעם גאַז־רעהריל. באַלד האָבען אָנגעהויבען צוגעהן איין דונער נאָך דיָם אַנדערן, און די בליצען האָבען גאָר נישט אויפגעהערט, די לופט אינגאַנצען איז געוועזען איין פייער און די טראָפּען פון דעם רעגען האָבען אויסגעוויזען ווי גרויסע פליהענדיגע פונקען.

— אין ברירה, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, מיר מוזען איצט דורכגעהן אַ פייערדיג גיהנם מיט אונזער לופטבאַלאָן, וואָס איז אָנגעפילט מיט ברענע:דיגען גאַז.

— לאָז זיך גיכער אַראָב אויף דער ערד, אויף דער ערד, האָט קענעדי געשריגען אויף אַ קול.

אויף דער ערד, האט דער דאקטאר געזאגט, זענען מיר אויך אין א סכנה, א חוץ דעם קען זיך נאך דער לופטבאלאן צוריי־סען אין די צווייגען פון די בוימער. מיר מוזען זיך אויפהייבען ווי צום גיכסטען.

אין דעם חלק אפריקא קען מען בשעת א גרויסען גאס־רעגען איבערצעהלען דרייסיג ביז פינף און דרייסיג בליצען אין א מינוט. דער הימעל איז דענסטמאל איינגעטונקט אין פייער און די דינערן הילכען שטארק און ווילען גאר ניט אויפהערען.

א שטארקער ווינט האט מיט אימפעט געבלאזען אין דער פייערדיגער לופט און געדרעהט מיט די דערהיצטע וואלקען, מען קען זאגען, עפים א גרויסער בלאזזאק האט געעפענט דאס מויל צו פארגרעסערען דאס שרעקליכע פייער, דער דאקטאר האט אויפגעעפענט אינגאנצען דעם קראנט פון דעם גאז־רעהריל, דער לופטבאלאן האט זיך וואס ווייטער מעהר אנגעבלאזען און זיך אויפגעהויבען העכער. קענעדי, וואס איז געשטאנען אויף די קניע אין דעם שיפעלע, האט מיט כמה צרות איינגעהאלטען די פארהענגלעך פון דער פאלאטקע, דער לופטבאלאן האט זיך געדרעהט, געזארפען אין אלע זייטען, אז די רייזענדע זענען שיער פון דעם מוח ניט אראבגעגאנגען. דער שטורמווינד האט שטארק געקנייטשט און צונויפגעקלעמט די מאטעריע וואס ארום דעם לופטבאלאן, ער האט מיט איהר געווארפען, געטרעסעט און א שטארקער האגעל האט אויך געקלאפט שרעקליך אויף דעם לופטבאלאן, וואס ער האט זיך פונדעסטוועגען פארט געהויבען העכער און העכער. די בליצען זענען איבער איהם דורכגעלאפען ווי פייערדיגע שלאנגען, עס האט אויסגעוויזען, ווי ער איז אינגאנצען אין א העליש פייער.

—גאט זאל רחמנות האבען, — האט זיך דער דאקטאר אנגערופען,—טאקי נאר ער איינער קען אונז העלפען, לאמיר זיין בנייט צו אלצדינג, וואס קען זיך טרעפען, אפילו צו א שרפה.

די רייזענדע האבען געקוקט אויף דעם דאקטאר, זיין פנים איז געוועזען רוהיג און בעלייכט פון בליצען, וואס ער האט זיי גאנץ ערנסט בעטראכט, בשעת זיי זענען נעבען איהם פארביי געלאפען, דער לופטבאלאן האט זיך געדרעהט אין דעם שטורמוויד, נאר עס האט זיך פארט אויפגעהויבען העכער.

אזוי האט געדויערט א פערטיל שעה, דער לופטבאלאן איז צום

סוף אריבער העכער פון די שרעקליכע חמארעס, די אלע בליצען זענען שוין נעוועזען אונטער איהם און האבען אויסגעזעהן ווי פייערווערק. דאס איז געוועזען איינע פון די שענע בילדער, וואס גאט קען נאר ווייזען א מענשען אין זיין וועלט. אונטען א שרעקליכע חמארע מיט דונערן און בליצען, אויבען א אויסגעשטערענטער הימעל, זעהר רוהיג, שטיל, פיין, מיט א שיינעדיגער לבנה, וואס קוקט אראב מיט איהרע שטראהלען אויף די בייזע פינסטערע וואלקענס. דער דאקטאר האט א בליק געטאן אויף דעם באראמעטער און האט געזעהן, אז זיי זענען הויך זעקס טויזענד איילען פון דער ערד. עס איז געוועזען זייגער עלף.

— געלויבט איז גאט, מיר זענען שוין ארויס פון דער סכנה, — האט דער דאקטאר געזאגט, — מיר דארפען זיך האלטען אלץ איז דער דאזיגער הויך ביז די חמארעס וועלען זיך צוגעהן.

— שרעקליך! — האט זיך קענעדי אנגערופען,—דאס לייב גרוילט.

— שרעקליך איז טאקי, — האט דושאע געזאגט, — נאר ווי דארף עס אבער אונז הנאה טאן, אז מיר האבען בעשיינפערליך געזעהן גאטס גרויסע וואונדער, נישט איטליכער איז אזא בעל זוכה.

יא.

אַרום זייגער פיער, מאָנטאָג אין דער פריה, איז די זון זעהר שעהן אויפגעגאַנגען. די וואָלקען זיינען פערשוואונדען געוואָרען, אַ קיהל ווינטעלע האָט געוויהעט און דערפרישט די לופט. אונזערע רייזענדע האָבען ווידער פאַר זיך דערזעהן די ערד. דער דאָקטאָר האָט אָבגעקילט בּיסלעכווייז דעם גאַז און בשעת אַרצבּלאָזען זיך אַלץ נידריגער האָט ער געזוכט אין דער לופט אַזאַ ווינד, וואָס ער זאָל איהם טראָגען קיין צפון־זייט. נאָר אַ לאַנגע צייט איז אומזיסט געוועזען זיין טירחא. דער ווינד האָט איהם תחלת פערטראָגען קיין מערב־זייט אַוש אַקעגען די הרי חשך, אָדער ווי זיי הייסען אין אַנדערע לשונות, די הרי לבנה (לבנה־בּערג) מחמת זיי זענען שרעקליך הויך, בּעדעקט אייביג מיט שנעע און נישט איינער פון אַלע וואַנדערער האָט נאָך נישט זוכה געוועזען זיי אַריבּערצוגעהן.

— מיר געפינען זיך איצט אין אַזאַ אָרט, וואָס עס איז נאָך דער גאַנצער וועלט גאָר ווילד פרעמד, — האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, — דער קאַפּיטאַן בּורטאָן איז ווייט פערגאַנגען אין דעם קאַנט, נאָר ער האָט פאַרט נישט געקענט קומען בּיז די דאָזיגע בּערג, ער גלויבּט אפילו נישט, אויב זיי זענען גאָר דאָ אויף דער וועלט, חאָטשע זיין חבר ספּעק זאָגט אַז זיי געפינען זיך יאָ. מיר אָבּער זענען שוין גאָר ניט מסופק, אַז זיי זענען דאָ, ווייל מיר זעהען זיי איצט מיט אונזערע אויגען. נאָר אַריבּערפליהען איבּער זיי האָב איך נישט בּדעה, מחמת איך וויל אויפזוכען אין דער לופט אַזאַ ווינד, וואָס ער זאָל אונז ווידער טראָגען אויף דעם פריהערדיגען וועג.

דער דאָקטאָר האָט זיך אָנגעהויבּען צו דרעהען אין דער לופט אַהין און אַהער און האָט טאַקי בּאַלד געפונען, אינגאַנצען הונדערט איילען הויך פון דער ערד, אַזאַ ווינד, וואָס ער האָט געשווינד אַ טראָג געטאָן דעם לופטבּאַלאָן קיין צפון.

— אז מיר זענען שוין יאָ אַזוי נאָהענט פון דער ערד, האָט זיך דזשאָע אָנגערופען, וואָלט ניט געשאַדט זיך אַראָבצוהאַפּען און אַביסעל זיך צוגעהן מיט די פיס.

— ביכט טאַקי גערעכט, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, מיר דאַרפען זעהן שאַנעווען אונזער ביסעל שפּייז. דאָ וועט אונז קענעדי מוחל זיין צושטעלען א פריש שמיקעל פלייש; וואַסער מוזען מיר אויך מיט־נעהמען פון דאַנען, וואָרום ווער ווייס, מיר קענען נאָך פערטראָגען ווערען אין די טרוקענע מדבריות. דעריבער מוזען מיר זיך בייצייטענס פער־זיכערן מיט אַלע זאַכען.

דער דאָקטאָר האָט געהייסען אַראָבלאָזען די אַנקערס. דער לופט־באַלאָן האָט אָנגעהויבען צו פליהען נידריג, איבער א סטעפּ, בעוואַקסען מיט הויך גרין גראָז, צולאָזט מיט זיינע אַנקערס, ווי איין אָדלער מיט צושפּרייטע פליגעל. פליהענדיג אַזוי, האָט זיך פּלוצים איין אַנקער פּאַרטשעפּעט.

— דזשאָע, וואַרף אַראָב דאָס לייטעריל, האָט קענעדי געזאָגט, דער אַנקער האָט זיך געמוזט אַריינשטעקען אין א שפּאַלט פון א פעלזענשטיין, טאָמער איז ער בעדעקט מיט גראָז.

דזשאָע האָט זיך נאָך ניט אויספּעיעט א רידהר צו טאָן, איז עפּיס פון אונטער דעם גראָז אַרויס א שרעקליך געשריי.

— וואָס איז דאָס עפּיס פאַר א שלאַק, האָט זיך דזשאָע אָנ־גערופען, ווער רעוועט עס דאָרטען.

— אַי, — האָט קענעדי א געשריי געטאָן מיט שרעק, האַפּענדיג די ביקס, — מיר האָבען זיך גאָר פּאַרטשעפּעט אין א שלאַנג.

— האָב נאָר צייט, קענעדי, האָט זיך דער דאָקטאָר צו איהם אָנ־גערופען, דיין שלאַנג איז גאָר די נאָז פון איין עלעפאַנט, דער אַנקער האָט זיך געווים פּאַרטשעפּעט אין זיינע צייהן. שים נישט. ער איז גוט איינגעשפּאַנט אין אונזער שיפעל און וועט אונז אַרויספיהרען אויף דעם רעכטען וועג

דער עלעפאַנט, נעבעך, האָט טאַקי הענדום־פּענדום אָנגעהויבען צו לויפען אין דעם גראָז און איז באַלד אַרויס אויף א פרייען פּלאַץ. דער אַנקער האָט זיך שטאַרק געהאַלטען צווישען זיינע צוויי גרויסע חייסע

ציִיהן און דער עלפאַנט האָט זיך אומזיסט געמוטשעט מיט זיין לאַנגער נאָז איהם אָבצושעפּען. אַנדערהאַלבען שעה איז ער אַזוי געלאָפען גאַלאָפּ מיט אונזערע רייזענדע.

— וויאָי, האָט דזשאָע אַ פייף געטאָן, נו. הייב פיסלעך.

— עס איז שוין גענוג, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, מיר זענען שוין גאַנץ נאָהענט פון דעם וואַלד. דאָרטען וועט פאַר דעם לופּטבאַלאָן ניט גוט זיין. קענעדי, נעהם זיך צום ביקסעל.

קענעדי האָט זיך מחיה געוועזען, אַז ער האָט דאָס נאָר דערהערט, און האָט תיכף אויסגעשאָסען. נאָר די קויל, וואָס האָט געטראָפען דעם עלפאַנט אין שטערען אַריין, האָט איהם אַזוי פיעל געאַרט, ווי אַ אַרבעס צו דער וואַנד, און האָט אָנגעהויבען נאָך געשווינדער צו לויפען.

— אָ, נישקשה פון אַ קעפּיל, — האָט קענעדי געזאָגט, — וואַרט נאָר, איך וועל דיך פּרוּוען מכבד זיין מיט שפּיצעכדיגע קוילען.

און טאַקי באַלד האָט ער אויסגעשאָסען דאָס צווייטע מאָל. דער עלפאַנט האָט אַ שרעקליכען רעווע געטאָן און איז ווייטער געלאָפען. דזשאָע האָט אויך געחאַפּט אַ ביקס און האָט אינאיינעם מיט קענעדי'ן נאָך אַ מאָל אַריינגעזעצט צוויי קוילען דעם עלפאַנט אין דער זייט אַריין. דער עלפאַנט האָט זיך אויף איין מינוט אָנידערגעשטעלט און אויפגעהויבען זיין לאַנגע נאָז אין דער הויך. טייכען בלוט האָבען זיך פון איהם געגאָסען. נאָר באַלד האָט ער ווידער אָנגעהויבען צולויפען אין וואַלד אַריין.

— בלייבט ניט שטעהן און שיסט ווייטער, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, וואָרום מיר זענען שוין גאָר נאָהענט פון דעם וואַלד.

צעהן נייע קוילען האָט מען דעם עלפאַנט אַריינגעזעצט, ער האָט פאַר וועהטאָג אַזאַ שפּרונג געטאָן, אַז דער גאַנצער לופּטבאַלאָן איז שיער ניט צובראָכען געוואָרען אויף שטיקלעך. ביי דעם דאָקטאָר איז אַרויסגעפאַלען פון דער האַנד די האַק, וואָס ער האָט געהאַלטען גרייט איבערצוהאַקען דעם שטריק. אונזערע רייזענדע זענען געוועזען איצט אין אַ גרויסער סכנה, דעם שטריק איז געוועזען אונמעגליך אָבצושעפּען אָדער איבערצושניידען מיט אַ מעסער, דער לופּטבאַלאָן איז אַלץ נעהענטער

געקומען צום וואלד, נאר פלוצלים האט דער עלפאנט אויסגעדרעהט דעם קאפ און א קויל איז איהם אריין אין אויג.

— נא דיר נאך איינע אין הארצען אריין, האט קענעדי געזאגט און האט באלד אויסגעשאסען.

דער עלפאנט האט א געשריי געטאן. האט נאך אמאל איפגע־הויבען די נאז, און איז אזוי שטארק אנידערגעפאלען, אז אזש א צאהן פון דעם מויל איז איהם ארויסגעפלויגען. ער האט א חראפע געטאן און געבליבען ליגען טויט.

דער לופטבאלאן איז געבליבען שטעהן פארמזשעפעט אין דעם אנדערען צאהן פון דעם עלפאנט, און אונזערע רייזענדע זענען באלד אראבגעגאנגען אויף דער ערד.

— ווייסט איהר וואס, האר דאקטאר, — האט זיך דזשאָע אנ־געריפען, — איהר נעהמט זיך בעטראכטען דעם לופטבאלאן און זעצט זיך שרייבען אייערע זאכען, דער האר קענעדי וועט לעת עתה געהן אין וואלד אריין אונז שיסען פייגעל, און איך וועל דערוויל אפבראטען צום מיטאג עטליכע געשמאקע שטיקלעך פלייש פון דעם עלפאנט.

קענעדי איז מאקי באלד אוועקגעגאנגען אין וואלד אריין, און דזשאָע האט זיך גענומען צום מיטאג, ער האט אויסגעשניטען די בעסטע שטיקלעך פלייש פון דעם עלפאנטס נאז און א פיאטע פון איין פוס, דאס אלצדינג האט ער איינגעוויקעלט אין שמעקענדיגע בלעטער און אפגע־געבראטען אויף הייסע קוילען. דער דאקטאר איז אויך נישט געשטאנען לעדיג, ער האט גוט בעטראכט דעם לופטבאלאן פון אלע זייטען און געזעהן, אז ער איז דורך גאנץ, דערנאך האט ער זיך געזעצט שרייבען און האט אפגעמאלט דאס גאנצע שטיקעל לאנד ארום און ארום מיט דעם הויכען גראז, מיט דעם וואלד און מיט דעם לופטבאלאן, ווי ער שטעהט פארטשעפעט אין דעם עלפאנט.

אין צוויי שעה ארום איז קענעדי אנגעקומען פון דעם וואלד מיט א סך פעטע קוראפאטקעס און מיט א פוס פון א גאזעלע. דזשאָע האט דאס אויך אפגעבראטען און האט אלצדינג אויסגעלעגט אויף א טישטיכעל פון שמעקענדיגע בלעטער אויף דעם גרינעם גראז. אונזערע רייזענדע האבען זיך אנידערגעזעצט עסען און דער מיטאג איז זיי שטארק געפעלען, אויף דעם דאזיגען ארט זענען זיי געבליבען נעכטיגען, דזשאָע האט

צולעגט אַ גרויס פייער, בכדי אָבצושרעקען די ווילדע חיות. בײַ נאַכט פונדעסטוועגען זענען אָנגעקומען אַ סך שאַקאַלען מיט היענען, וואָס עס האָט זיך זיי שטאַרק געגלוסט פערזוכען פון דעם עלפאַנטס פלייש, נאָר קענעדי האָט זיי פערייאָגט מיט זיין ביקס און האָבען די נאַכט איבער־געגעכטיגט בשלום.

אונזערע רייזענדע זענען אויפגעשטאַנען פינף דעם זייגער אין דער פריה און האָבען זיך אָנגעהויבען גרייט צו מאַכען אין וועג אַריין. דזשאָע האָט געפונען די האַק צווישען דעם גראָז און האָט אָבגעהאַקט דעם צאָהן פון דעם עלפאַנט, איטליכער האָט זיך געזעצט אויף זיין אָרט אין דעם שיפעלע און דער לופטבאַלאָן איז אַוועקגעפלויגען קיין צפון־זייט, וואוהין דער דאָקטאָר האָט טאַקי געוואָלט. אַ גאַנצען טאָג כסדר זענען זיי געפלויגען אַלץ קיין צפון־זייט, און עס האָט זיך מיט זיי כמעט גאָרנישט פאַסירט. פאַרנאַכט זענען זיי אָנגעקומען צו אַ פוסטער קעמפע, אין מיטען פון אַ גרויסער אָזערע, וואָס פון דאָרטען, ווערדליג ווי דער דאָקטאָר האָט געמיינט, זענען שוין ניט ווייט די קוועלען פון דעם טייך נילוס. און האָבען זיך דאָרטען געשטעלט געכטיגען

— איהר, מיינע פריינד, — האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען — לעגט זיך געזונטערהייט שלאָפען, איך וועל די גאַנצע נאַכט זיין וואַך, וויל דער געדאַנק, אַז מאָרגען אם ירצה השם וועלען מיר געפינען די קוועלען פון דעם נילוס, לאָזט מיך קיין אויג נישט צו־מאַכען.

קענעדי און דזשאָע, וואָס בײַ זיי האָבען די קוועלען פון נילוס עפּיס ניט אַזוי שטאַרק אויסגעמאַכט, ־ענען גאַנץ געשמאַק געשלאָפען. דער דאָקטאָר אָבער איז די גאַנצע נאַכט אויפגעוועזען. אין 23 אַפּריל, זייגער פיער, אין דער פריה, איז דער לופטבאַלאָן ווידער אַוועקגעפלויגען קייז צפון־זייט.

— מיר זענען אויף דעם רעכטען וועג, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, באַלד, באַלד וועלען מיר דערזעהן דעם נילוס.

אַרום זייגער ניין איז דער לופטבאַלאָן געפלויגען איבער יענער זייט ברעג פון דער אָזערע, וואָס דאָרטען געפינען זיך הויכע בערג און פון זייערע שפּאַלטען גיסט זיך אַרויס אַ זידענדיגער טייך.

— זעהט, מיינע פריינד, האָט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן, בעטראַכט נאָר גוט דעם טייך, וואָס שלאָגט אַרויס פון די בערג, ־אָט

אין דער נילוס, מיר דאַרפען נאָך פליהען איין שעה און אַראָבלאָזען זיך אויף עטליכע מינוט, וועלען מיר שוין וויסען אַקוראַט. עס קען זעהר זיין, אַז זיך אַראָבלאָזענדיג, וועלען מיר האָבען צוטאָן מיט ווילדע מענשען, נאָר עס העלפט אָבער נישט, אַז מען וויל עפּיס אַ זאַך דער־גיהן, מוז מען אַ מאָל איינשטעלען דאָס לעבען. נאָר פריהער לאָמיר זיך אויפהייבען אין דער הויך און פון דאָרטען בעטראַכטען דאָס גאַנצע לאַנד.

דער דאָקטאָר האָט דערוואָרמט דעם גאַז און דער לופטבאַלאָן האָט זיך אויפגעהויבען צוועלף הונדערט איילען די הויך, פון דאָרטען האָט מען געקענט בעטראַכטען, ווי טויזענדער קליינע טייכעלעך נעהמען זיך צונויף און גיסען זיך אַריין אין איין גרויסען טייך אַריין.

— איצט, מיינע פריינד, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, לאָמיר זיך אַראָבלאָזען, נאָר איהר האַלט גרייט אייערע ביקסען, וואָרום דאָ קען זיך אַלצדינג טרעפען.

„וויקטאָריע" האָט זיך אַראָבגעלאָזט גאַנץ נאָהענט איבער דעם טייך.

צווישען די איינוואָהנער פון די ברעגען איז געוואָרען אַ גרויס גע־רודער, עטליכע נעגערען זענען צוגעשוואומען אויף אַ שיפעלע, פונקט אונטער דעם לופטבאַלאָן, נאָר אַז קענעדי האָט אויסגעשאָסען, זענען זיי באַלד צוריק געשוואומען צום ברעג.

— זעהט איהר דאָרטען דעם וואַסערפאַל, האָט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן, דעם דאָזיגען האָט געפונען דעבאָנאָ. נישט ווייט פון איהם שטעהען פיער בוימער, דאָס איז די קעמפע בענגאַ, דאָרטען וועלען מיר זיך אַראָבלאָזען.

— איך זעה דאָרטען, דאַכט זיך, עפּיס ווילדע מענשען, האָט קענעדי געזאָגט, נאָר נישקשה, מיר וועלען זיי פעריאָגען.

דער לופטבאַלאָן איז צוגעפלויגען צו דער קעמפע. די נעגערען פון דעם שבט מיקאַדאַ, וואָס געפינען זיך דאָרט, האָבען אָנגעהויבען שרעק־ליך צו שרייען. איינער פון זיי האָט געדרעהט אין דער לופט מיט זיין הילצערנעם היטעל. קענעדי האָט באַלד געצילט אין היטעל אַריין און עס איז צופלויגען געוואָרען אויף פיצלעך. די אַלע נעגערן זענען זיך צולאָפען און די קעמפע איז געבליבען לעדיג.

— קום אַראָב מיט מיר, — האָט דער דאָקטאָר צו קענעדי'ן

געזאָגט, ווי באַלד דער לופטבאַלאָן איז געבליבען שטעהן פאַרטשעפעט מיט דעם אַנקער, — איך דאַרף דאָ האָבען איין עדות.

זיי זענען ביידע אַראָבגעגאַנגען, דער דאָקטאָר האָט לאַנג געזוכט צווישען דערנער, אַז ער האָט זיך אַזש צעוואונדעט די הענד. מיט אַ מאָל האָט ער מיט גרויס שמחה אַ געשריי געטאָן:

— זעה נאָר, מיין פריינד, די צוויי אותיות א. ד. דאָס זענען די ראשי תיבות פון דעם נאָמען אַנדרעאַ דעבאָנאָ, דער דאָזיגער רייזענדער איז דער ערשטער, וואָס איז געקומען צו דעם אָרט פון דעם טייך נילוס! דו, קענעדי, זיי איין עדות, אַז מיר האָבען געזעהן די קוועלען פון דעם נילוס.

דער דאָקטאָר האָט נאָך אַ מאָל בעטראַכט די צוויי אותיות און פאַרצייכענט פון זיי איין אַקוראַטע קאָפּיע אויף פּאַפּיר.

— לאָמיר זיך איצט אומקעהרען צום לופטבאַלאָן, האָט ער גע־זאָגט, ווען גאָט זאָל מיר העלפען, אַז דער ווינד זאָל בלאָזען נאָך אַ שעה וועקס קיין צפון־זייט, וועלען מיר אָנקומען קיין גאָנדאָקאָרא און זיך דאָרט שוין זעהען מיט אונזערע לאַנדסלייט.

אין צעהן מינוט אַרום האָט זיך דער לופטבאַלאָן אויפגעהויבען זעהר הויך. און דער דאָקטאָר האָט פאַר גרויס שמחה, וואָס גאָט האָט מצליח געווען זיין וועג, אַרויסגעשטעלט אַ פענדעל מיט דעם ענגלישען הערב.

יב.

— שלעכט, ברידער, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, אַ קוק געבענדיג אויף דעם קאָמפאַס. אונזער לופטבאַלאָן נעהמט זיך מעהר קיין מערב-זייט, און מיר דאַכט זיך, אַז קיין גאָנדאָקאָראָ וועלען מיר שוין נישט אָנקומען. אודאַי טהוט עס באַנג, נאָר מיר דאַרפען זיין צופרידען דערמיט, וואָס גאָט האָט אונז באַשערט צו זעהן דאָס, וואָס מיר האָבען געזוכט. פאַרגעסט נישט, אַז מיר זענען געוועזען אין אַזעלכע ערטער, צווישען אַזעלכע ווילדע פעלקער, וואָס קיין שום רייזענדער איז פון דאָרטען נים גלאַט אַרויס. איצט, זעהט נאָר, פליהען מיר אַקעגען דעם באַרג לאַגועק. די אַראַבער זאָגען, אַז דער באַרג ציטערט, ווען איינער פון מחמערס נאמנה שטעלט אויף איהם אַנידער אַ פוס, און דעריבער הייסט ער ביי זיי דער ציטערענדיגער באַרג. אָט פון דאַנען אָן, מיינע פריינד, וועט זיך אָנהייבען די רעכטע שווערע רייזע אין אַפריקא, ביז אַהער איז נאָך געוועזען צו דערליידען, די אַלע ערטער, איבער וועלכע מיר זענען געפלויגען, זענען חאָטשע אַביסעל געוועזען בעקענט. איצט לאָזען מיר זיך אין אַזאַ ווינקעל, וואָס ער איז גאָר ווילד פרעמד. נאָר מיר דאַרפען אונזער קוראַזש נים פערלירען און גאָט וועט אונז העלפען.

אין דעם דאָזיגען טאָג, זענען אונזערע רייזענדע איינגעפלויגען אין פופצעהן שעה מעהר פון דריי הונדערט פופצעהן מייל, זייגער צעהן ביי דער נאַכט האָט זיך „וויקטאָריע" געשטעלט אויף דעם אַנקער פונקט אַקעגען דעם באַרג לאַגועק. די רייזענדע האָבען אָבגעגעסען און איינגעטיילט די נאַכט, ווי תמיד, אין דריי וואַכען. אויף דעם אַנדערען מאָרגען אין דער פריה האָבען זיי זיך געלאָזט ווייטער אין וועג אַריין און געפלויגען איבער אַ לאַנד נאָהענט פון די הרי לבנה, וואָס איז אַזוי גרויס ווי גאַנץ אייראָפאַ.

— מיר דאַכט זיך, אַז דאָס איז דאָס קעניגרייך אוזאָגאָ. די לאַנד-

קארטען ווייזען, אז אין מיטען אפריקא געפינט זיך אזא אזיערע, וואס איז גרויס ווי א ים. מיר וועלען זעהן, צו עס איז אמת, צו ניין.

— פון וואנען ווייסט מען, וואס עס טהוט זיך אין מיטען אפריקא, אז קיינער איז נאך דארטען ניט געוועזען? האט קענעדי געפרעגט.

— די רייזענדע, וואס זענען געוועזען אין קאזעג, האט דער דאקטאר געענטפערט, האבען געמאכט בעשרייבונגען און לאנקארטען כפי ווי האבען געהערט פון די שקלאפען, וואס מען ברענגט זיי אהין אויף דעם יריד פון טיעף אפריקא. אויף זייערע מעשיות קען מען אפילו ניט שטעלען, נאר אביסעל אמת איז פארט דא אין זיי. איך האב מיט זיך זייערע א לאנדקארטע, און פליהענדיג וועלען מיר זעהען, אויב זי איז אמת אדער ניין. דאס לאנד, איבער וועלכען מיר פליהען, איז בעזעצט בסדר מיט מענשענפרעסער, וואס הייסען ניאם=ניאם. פריהער האט די וועלט געמיינט, אז די מענשענפרעסער האבען קעפ ווי ביי הינד, און עסען ווי אנדערע חיות, דערנאך אבער איז מען געוואהר געווארען, אז זיי זענען פונקט ווי אנדערע מענשען, נאר זיי טראגען אויף זיך פעל פון אלערליי ווילדע חיות.

פאר=נאכט איז געווארען א שטארקער טומאן און זעהר פינסטער. דעריבער איז ביי דעם דאקטאר געבליבען נישט ווייטער צו פליהען און איבערצונעכטיגען. די נאכט איז אבגעלאפען רוהיג. אין דער פריה האט זיך ווידער אויפגעהויבען א שטארקער ווינד. דער דאקטאר האט בעטראכט דעם לופטבאלאן און האט געזעהן, אז ער איז דורך גאנץ און גוט פערשרויפט.

— לאמיר עפיס איבערבייסען, האט ער געזאגט, און גייטער פליהען, שטעהן איז גיט קיין תכלית.

זיי האבען זיך גיך אבגעפארטיגט מיט דעם פריהשטיק און זיך געלאזט ווייטער אין וועג אריין. דער ווינד האט שטארק געבלאזען און געווארפען דעם לופטבאלאן באלד קיין צפון, באלד קיין דרום=זייט. ער איז געפלויגען ביז דרייסיג מייל א שעה, פעלדער און וועלדער זענען פערשוואונדען געווארען פאר זייערע אויגען.

— אז איהר וועט מיר ערלויבען, האט זיך דזשאע אנגערופען, דורכפליהענדיג דורך א דארף, וועל איך אראבווארפען א פלעשעל די

לייט אונטען, וואָס קוקען צו אונז אַרויף מיט אויסגעגלאָצטע אויגען, די נאַראָנים וועלען אַוודאי פון איטליכען שטיקעל גלאָז זיך מאַכען אַ קמיע.

רעדענדיג אַזוי, האָט ער אַראָבגעוואָרפען אַ פלעשעל, וואָס איז צופליגען אין טויזענד שטיקער און די אַלע ווילדע מענשען זענען זיך פאַר שרעק צולאָפען מיט אַ גרויס געשריי. אַביסעל ווייטער פליהענדיג האָט קענעדי אַ געשריי געטאָן.

— זעהט נאָר, עפּיס שטעהען דאָרטען צוויי בוימער איינער אויף דעם אַנדערען.

— דאָס איז אַ פייגענבוים, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, דער ווינד האָט אויף איהם פערטראָגען אַ ביסעל ערד מיט אַ קערנדיל פון אַ טייטעל-בוים, דאָס קערנדיל איז איינגעפלאַנצט געוואָרען און עס איז מיט דער צייט אַרויסגעוואַקסען דאָ אויבען אַ נייער בוים.

דער ווינד האָט אַ טראָג געטאָן דעם לופטבאַלאָן אַקעגען אַ וואַלד מיט זעהר הויכע בוימער.

— איהר חדושט זיך אַוודאי, קוקענדיג אויף די באַנאַנענבוימער, וואָס זענען הויך הונדערט פופציג איילען, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנ-גערופען, נאָר אין די וועלדער פון אַמעריקע וואָלטען זיי אויסגעזעהן ווי קאַרליקעס. מחמת דאָרטען געפינט מען בוימער, פון צוויי הונדערט פופציג איילען די הויך, זעכציג איילען די גרעב און אַלט פיער טויזענד יאָהר.

דער לופטבאַלאָן איז אַריבער דעם וואַלד און געפלויגען איבער אַ דערפעל, וואָס דאָרט אין מיטען איז געוואַקסען אַ בוים. אונטער איהם איז געלעגען אַ גאַנצער הויפען מיט מענשענביינער און אויף דעם בוים אַליין האָבען געשטעקט אַ סך שפּיזען מיט פרישע אָבגעהאַקטע מענשענקעפּ.

— דאָס זענען די קעפּ, וואָס די דאָרטיגע ליודאָיעדען נעהמען אַראָב ביי זייערע שונאים אין דער מלחמה.

דאָס דאָרף מיט די אָבגעהאַקטע, פערבלוטיגטע קעפּ איז אויך באַלד פערשוואונדען געוואָרען, און דער לופטבאַלאָן איז שוין איבער-געפלויגען איבער איין אַנדער דאָרף, וואָס דאָרט האָט מען געזעהן

נאָך שרעקליכערע זאַכען. אויף אַ סך ערטער האָבען זיך געוואַלגערט טויטע מענשען, וואָס שאַקאַלען און היענען האָבען גענעסען זייער פלייש.

— דאָס זענען די פגרים פון פערשולדיגטע, וואָס מען וואַרפט זיי אַרויס לעבעדיגערהייט פאַר די ווילדע חיות, זיי זאָלען זיי צורייסען, — האָט דער דאָקטאָר געזאָגט.

— טהוט נאָר אַקוק, האָט זיך דזשאָע אָנגערופען, עפּיס זעה איך דאָרט זעהר שענע פייגעל, וואָס פליהען גלייך מיט אונזער לופטבאַלאָן.

— דאָס זענען אָדלערס, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, אַ קוק געבענדיג אויף זיין שפּאַקטיוו, — זאָל גאָט היטען, זיי זאָלען נאָהענט צו אונז קומען, זיי זענען פאַר אונז אַ סך ערגער, ווי אַלע ווילדע מענשען און חיות רעות, מחמת זיי קענען צוהאַקען דעם לופטבאַלאָן מיט זייערע שאַרפע פיסקעס. נאָר דאָס גאַנצע גליק איז, וואָס זיי שרעקען זיך פאַר אונזער לופטבאַלאָן און נעהמען זיך אין אַין אַנדער זייט.

— ווייסט איהר, וואָס מיר איז איינגעפאַלען, האָט דזשאָע געזאָגט, עס וואָלט נישט קיין קרומער פלאַן געוועזען איינצושפּאַנען די אָדלערס אין אַ שיפעלע, זיי זאָלען טראָגען אין דער לופטען.

— איבער דעם פלאַן, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, האָט מען שוין אַ סך געקלערט, נאָר עס איז אָבער אונמעגליך אויסצופיהרען, מחמת די אָדלערס זענען זעהר איינגעשפּאַרט און לאָזען זיך נים פיהרען ביי דער נאָז.

אַרום האַלבען טאָג האָט זיך דער ווינד אַביסעל געלעגט. „וויקטאָריע" איז שוין נים אַזוי געשווינד געפלויגען און אונזערע רייזענדע האָבען געקענט גוט בעטראַכטען אַלע ערטער. אויף איין מאָל האָבען זיי דערהערט אַ שרעקליך געשריי מיט אַ פייפען, זיי האָבען געגעבען אַ קוק אַראָב און דערזעהן אַ מלחמה צווישען צוויי ווילדע פעלקער. טויזענדער פיילען זענען געפלויגען פון ביידע זייטען, כמעט אַלע זענען געוועזען אויסגעשמירט מיט בלוט פון די דערהרגעטע, אַ הויץ פיילען האָבען זיי זיך נאָך געשלאָגען מיט העק און מיט שפּיזען, קוים איז איינער געפאַלען, האָט מען איהם באַלד אָבגעשניטען דעם קאָפּ. ווייבער, וואָס זענען אויך געוועזען אויף דער מלחמה, האָבען צונויפגעקליבען די קעפּ

אין האָבען זיי אויסגעלעגט אויף ביידע זייטען פון דעם פעלד. די חייבער צווישען זיך האָבען זיך געשלאָגען איבער דעם ביב, איטליכע האָט געוואָלט פאַרנעהמען מעהר קעפּ.

ווי באַלד דער לופטבאַלאָן איז אַביסעל נעהענטער צוגעפלויגען, האָבען ביידע מחנות זיך אויף אַ מינוט אויפגעהערט צו שלאָגען און אויסגעשאָסען מיט עטליכע פיילען אין דער הויך. איין פייל האָט געגרייכט אַזוי נאָהענט, אַז דזשאָע האָט זי געכאַפּט מיט דער האַנד.

— איך וואָלט מיך זעהר געוואָלט אריינמישען אין דער מלחמה, האָט קענעדי געזאָגט און האָט שטאַרק געטרעסעלט מיט דער ביקס אין דער האַנד.

— לאָמיר זיך ניט מישען אין פרעמדע עסקים, האָט איהם דער דאָקטאָר אָבגערעדט, און בעסער פליהען אונזער וועג.

דער עלטסטער פון איין מחנה איז געוועזען פּשוט אַ ריז, זעהר הויך געוואַקסען און געזונט. מיט איין האַנד האָט ער אריינגעשטאָכען זיין שפּיז אין דער געדיכטער מחנה פון דעם שונא, מיט דער אַנדערער האָט ער פערטריבען זיינע פיינד מיט אַ האַק. פּלוצלים האָט ער אַוועקגעוואָרפען די שפּיז און צוגעלאָפען צו איינעם, האָט איהם אָבגעהאַקט די האַנד און טאַקי באַלד אָנגעהויבען זי צו עסען ווי אַ הונגעריגער וואָלף.

— אַזאַ אַכזריות קען איך שוין ניט אויסהאַלטען, האָט קענעדי אַ געשריי געטאָן מיט כעס, און האָט באַלד אויסגעשאָסען אויף דעם עלטסטען. ער איז אַנידערגעפאַלען טויט אויסגעשטרעקט מיט דעם פּנים אַרויף. ווי באַלד די אַנדערע מחנה האָט געזעהן, אַז דער גבור פון זייערע שונאים איז פּלוצלים געפאַלען מיט אַ מיתה משונה, האָבען זיי בעקומען נייעם קוראַזש, און האָבען זיך ווידער אָנגעהויבען צו שלאָגען.

— לאָמיר געשווינד אַוועקפליהען, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, איך קען שוין דאָס מעהר נישט צו-זעהן.

דער לופטבאַלאָן האָט זיך פּאַמעליך אויפגעהויבען העכער, און אונזערע רייזענדע האָבען נאָך געקענט זעהן, ווי אַזוי די מענשען פון דער מחנה, וואָס האָט בייגעקומען, האָבען זיך געריסען צווישען זיך

איבער דעם פלייש פון די דערהערגעטע. עטליכע מינוט האָבען זיי נאָך געהערט דאָס שרייען און דאָס ליאַרמען פון דער מחנה, נאָר באַלד האָט זיי דער ווינד אַוועקגעטראָגען קיין מערב-זייט און דאָס אָרט פון דער בלוטיגער מלחמה איז פערשוואונדען געוואָרען פון די אויגען. דער לופטבאַלאָן איז דעם טאָג איינגעפלויגען הונדער מיט פופציג מייל און ווי די נאַכט איז צוגעפאַלען, האָבען זיך די רייזענדע צוגעשטעלט נעכטיגען.

י"ג.

ביי נאַכט איז געווען שטאַרק-פינסטער, אַז מען האָט ניט געזעהן די וועלט. דער דאָקטאָר האָט קוים געקענט זעהן דעם שטאַרק הויכען בוים, אין וועלכען ער האָט פעראַנקערט זיין לופטבאַלאָן. ער האָט זיך, ווי תמיד, צום ערשטען אַנידער־געשטעלט אויף דער וואַך פון זייגער ניין, און אַרום האַלבערנאַכט איז קענעדי געקומען זיך שטעלען אויף זיין אָרט.

— האַלט נאָר קאָפּ און היט זיך למען השם גוט צו, — האָט דער דאָקטאָר ביים אַוועקגעהן קענעדי׳ן אָנגעזאָגט. — קיין סכנות לעת עתה זעה איך אַפילו נישט, נאָר מיר דאַכט זיך, אַז פון אונטען האָב איך געהערט עפּיס ווי אַ קול. ווען עס וועט זיך חלילה עפּיס מאַכען, זאָלסטו מיך באַלד אויפוועקען.

דער דאָקטאָר איז אַריינגעגאַנגען אין דער פּאַלאַטקע, האָט זיך איינגעוויקעלט אין דער קאָלדרע, און איז באַלד אַנשלאָפען געוואָרען. דער הימעל איז געווען בעדעקט מיט געדיכטע וואָלקען, קיין לופטעל האָט זיך ניט גערירט, אַרום און אַרום איז געווען שטיל, מען האָט קיין שאָרך, קיין פּיפּס ניט געהערט. קענעדי איז געשטאַנען אָנגעשפּאַרט אויף זיין ביקס און האָט געקוקט אויף דעם גאַז-רעהריל. דאָס שרעקליכע פינסטערניש האָט געוואָרפען אויף איהם אַ מרה שחורה און אַלערליי טרויעריגע געדאַנקען זענען איהם געקומען אין קאָפּ אַריין. עפּיס האָט אַ בליטץ געטאָן פון דער וויטענס פאַר זיינע אויגען און איז באַלד פערשוואונדען געוואָרען ווי אַ בליטץ. קענעדי אָבער האָט זיך גאָרנישט דערוויס געמאַכט, מחמת אַזעלכס פיהלט אַ מאָל דאָס אויג אין דער פינסטער, און האָט זיך טאַקי ווייטער אַריינגעלאָזט אין זיינע געדאַנקען. פּלוצלים האָט אַ שרעקליכער קוויטש פערהילעכט זיינע אויערן. קענעדי האָט פערשטאַנען, אַז דאָס איז עפּיס ניט גלאַט און געהאַט במחשבה

אויפצוזוכען זיינע פריינד, נאָר באַלד האָט ער זיך צוריק געהאַלטען, עס מעג זיין, דאָס שרייען חיות אָדער מענשען, זיי זענען דאָך אָבער זעהר וויט. ער האָט בעטראַכט זיין ביקס און זיך גענומען קוקען דורך דעם שפּאַקטיוו, טאָמער וועט ער עפּיס דערזעהן. באַלד האָט זיך איהם אויסגעוויזען ווי עמיצער קאַראַפּקעט זיך אונטען שטילערהייט צו דעם בוים, און אַז אַ שטיקעל לבנה האָט אַרויסגעשיינט צווישען צוויי חמאַרעם־ איז איהם גרינג געוועזען צו דערקענען, ווי געשטאַלטען פון מענשען רירען זיך אין דער פינסטער. די מעשה מיט די מאַלפּעס זענען איהם געקומען אויף די געדאַנקען. האָט אָן שיהות אַ טאָרע געטאָן דעם דאָקטאָר און ער איז באַלד אויפגעשטאַנען.

— וואָס איז, האָט דער דאָקטאָר אַ פרעג געטאָן, שוין עפּיס נייעס.

— שאַ, שטילער, האָט קענעדי געזאָגט, לאָמיר אויפוועקען דזשאָען.

אַז דזשאָע איז נאָר אויפגעשטאַנען, האָט קענעדי דערציילט אַלץ וואָס ער האָט געזעהן. עס איז געבליבען, אַז קענעדי און דזשאָע זאָלען מיט דעם לייטעריל אַראָבגעהן אויף דעם בוים, דער דאָקטאָר זאָל בלייבען און צוגרייטען אַלצדינג, מען זאָל קענען אַוועקפליהען, אַז ס'וועט אויסקומען ענג. דער דאָקטאָר האָט אָנגעזאָגט, אַז זיי זאָלען זיך ניט איילען צו שיסען, סיידען ווען מען וועט שוין מוזען. זיי האָבען איהם צוגעזאָגט, און זיך פאַמעליך אַראָבגעלאָזט אויף אַ צווייג פון דעם בוים. פלוצלים האָבען זיי דערהערט ווי עמיצער קריכט אויף דעם בוים. עס איז אָבער געוועזען אַזוי פינסטער, אַז מען האָט גאָר ניט געקענט זעהן. דזשאָע האָט זיך איינגעבויגען צו קענעדי'ן און האָט איהם איינגערוימט שטילערהייט, אַז דאָס קריכען נעגערן.

עס איז טאַקי אמת געוועזען. אויף דעם בוים האָבען זיך אַרויפגעדראַפּעט שטיל, ווי די שלאַנגען, עטליכע נעגערן, וואָס דזשאָע האָט זיי דערקענט אין דעם ריח פון דעם פערשטונקענעם חלב, מיט וועלכען זיי שמירען זיך זייערע לייבער. באַלד האָבען זיך אַרויסגעשטעקט צוויי שוואַרצע קעפּלעך פּונקט אַקעגען דעם צווייג, וואָס אונזערע רייזענדע זענען דאָרט געזעסען.

— שיס אויס, דזשאָע, האָט קענעדי אַ געשריי געטאָן.

אונ באלד טאַקי האָבען צוויי ביקסען א קלאַפּ געטאָן ווי א דו-
נער, די צוויי נעגערן זענען אַראָבגעפאַלען און די איבעריגע שייקע איז
זיך צולאָפען. קוים איז נאָר שטיל געבליבען, האָבען זיי דערהערט, ווי
איינער שרייט ׳מיט א יאָמערדיג קול אויף פראַנצויזיש: ראַטעוועט, ראַ-
טעוועט. קענעדי און דזשאָע זענען גיך אַרויפגעקלעטערט צום דאָקטאָר
און האָבען איהם געפרעגט, אויב ער האַט אויך געהערט דאַס
געשריי

— יאָ, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, דאָס איז אודאי, נעבעך,
איין אומגליקליכער פראַנצויז אַריינגעפאַלען צו די ווילדע אין די הענד
אריין. מיט דעם טאָג גלייך וועלען מיר זעהן אַלצדינג טאָן איהם צו ראַ-
טעווען. פאַר די נעגערן האָבען מיר ניט וואָס מורא צו האָבען, מחמת
זיי זענען אַנטלאָפען געוואָרען פאַר א שאָס, איז א סימן אַז זיי וייסען
נאָך גאָר ניט, וואָס איז אַזוינס א ביקס.

— נאָר באַלד אין מיטען שמועס האַט מען ווידער דערהערט דאָס
אייגענע קול: ראַטעוועט, ראַטעוועט.

— קום גיכער, דזשאָע, האָט זיך קענעדי אָנגערופען, ווארום די
ווילדע וועלען איהם נאָך היינטיגע נאַכט דערהרגענען.

— יאָגט זיך ניט, מיינע פריינד, האָט זיי דער דאָקטאָר געבעטען,
פון אייער אַיילעניש וועט קיין גוטס ניט אַרויסקומען. איך קען אייך פער-
זיכערן, אַז ביז טאָג וועט דעם אומגליקליכען נאָך גאָר נישט געשעהן,
מחמת די ווילדע הרגענען זייערע געפאַנגענע נאָר ווען די זון שיינט.
איך קען אייך צוליעב טאָן און איהם צו וויסען געבען, אַז מיר וועלען
איהם העלפען.

— דער דאָקטאָר האָט דורך א רעהר א הויכען געשריי געטאָן אויף
פראַנצויזיש.

— זייט רוהיג דאָרטען, וועט איהר זיין דריי פריינד וועלען אייך
קומען ראַטעווען.

דעם דאָקטאָרס קול האָט אָנגעמאַכט א גרויסען געפילדער צווי-
שען די נעגערן, אַז אַלע זענען אַזש פערציטערט געוואָרען.

— גוואַלד, מען שניידט איהם, מען קוילעט איהם, האָט קענעדי
א געשריי געטאָן, לאָזט מיך אָב, איך וועל איהם געהן ראַטעווען.

— יאג זיך פארט ניט, מיין פריינד, האט דער דאקטאר געזאגט דו קענסט נאך אויך אריינפאלען אין אומגליק, איך האב שוין בעקלערט א פלאן, ווי אזוי איהם צו העלפען. מיר וועלען איהם ארויפהאפען צו אונז אויף דעם לופטבאלאן און אראבווארפען, וועדליג ער דארף וועגען, א הונדערט מיט דרייסיג פונט משא, פון אונזערע זעקלעך זאמד, און אז מען וועט זיך דארפען גאר געשווינד אויפהייבען, וועלען מיר די איבריגע זיבעציג פונט אויך אראבווארפען. עס וועט אונז אפילו שלעכט זיין צום אראבלאזען, ווען מיר וועלען פערלירען די גאנצע משא, מען וועט דארפען דערביי ארויסלאזען אביסעל גאז, וואס ער איז ביי אונז זייער טייער, נאר וואס קען מען אבער בעסער מאכען.

— עס איז אלץ רעכט, האט קענעדי געזאגט, נאר וואס טהוט מען מיט דעם פינסטערניש.

— דאס איז שוין מיין עסק, האט דער דאקטאר געענטפערט, גרייט נור אן די משא צום אראבווארפען און לאדט אן אלע ביקסען.

אז אלצדינג איז שוין געוועזען פארטיג, האט דער דאקטאר ווידער געזאגט:

— דו, דזשאָ, וועסט אראבווארפען די משא, אז מיר וועלען צוקומען צו דער שייקע, און קענעדי וועט אויסהאפען דעם געפאנגענעם, נאר קיין שום זאך זאלט איהר ניט טאן ביז איך וועל אייך ניט הייסען.

— דזשאָ האט זיך אראנגעלאזט, און אבגעבונדען דעם אנקער און באלד צוריק אריין אין שיפעל.

דער דאקטאר האט ארויסגענומען פון א זעקעל צוויי גרויסע שטיקער אבגעלאשענע קוילען און זיי אריינגעפראוועט ביי די שפיצען פון די צוויי דראטען, וואס זענען ארויסגעגאנגען פון זיין עלעקטרישע מאשינע. קענעדי און דזשאָ האבען דאס אלצדינג אנגעקוקט און גארנישט פערשטאנען, וואס זאל עס בעטייטען. נאר באלד אבער האט זיך דער דאקטאר געשטעלט אין מיטען שיפעל און צוגעלעגט ביידע ארויפגעשטעקטע קוילען איינס צום אנדערן, האט זיך צווישען זיי תיכף בעוויזען אזא ליכטיג פייער, אז עס האט פארבלענדט די אויגען. דאס איז געוועזען איין עלעקטריש פייער, וואס האט זיך צולאזט ווי א גרויסער סנאפ זון

געשיינט אַרום און אַרום ווי די שיינענדיגע זון אין מיטען העלען טאָג, קענעדי און דזשאָע האָבען אַ געשריי געטאָן, אַז זיי האָבען פלוצלים דער־זעהן אַזאַ מין פייער.

— שווייגט שטיל, האָט דער דאָקטאָר צו זיי אַ ווינק געגעבען מיט דער האַנד.

יד.

דער דאָקטאָר פּערגיסאָן האָט געלאָזט שיינען דעם פייערדיגען סנאָפּ אויף דעם אָרט, פון וואַנען מען האָט פריהער פערנומען דאָס וויינענדיגע קול. דער בוים באַאָבאַב, פון וועלכען דער לופטבאַלאָן האָט זיך אָבגעטשעפּעט און איבער איהם געשוועבט אַלץ אויף איין אָרט, איז געשטאַנען אויף אַ פעלד, פערוואַקסען מיט צימרינג און ווילדע עלבירטען. אַרום איהם האָבען זיך געפונען אַ סך געצעלטען און נעבען זיי איז געוועזען אַ צונויפלויפעניש פון פיעל מענשען. אַ פּופּציג איילען אונטער דעם לופטבאַלאָן איז געשטאַנען אַ תליה. נעבען איהר האָט מען געזעהען אַ מענשען פון אַ יאָהר דרייסיג, כמעט נאַקעט, אויסגעדאַרט, פערבלוטיגט און פול מיט וואונדען. די נעגערן האָבען זיך שטאַרק דערשראָקען, אַז זיי האָבען דערזעהן דעם לופטבאַלאָן, וואָס האָט אַ פּנים געהאַט ווי אַ קאָמעט מיט אַ לאַנגען פייערדיגען בעזעם. דער אומגליקליכער האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ אין דער הויך, אַז די נעגערן האָבען פּלוצלינג אָנגעהויבען שרעקליך צו שרייען.

— ער לעבט נאָך, — האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, — די ווילדע, זעה איך, האָבען זיך שטאַרק דערשראָקען, מיר וועלען איהם מיט גאָטס הילף מציל זיין. שטעהט נאָר גרייט, מיינע פריינד, און דו, דושאָ, פּאַרלעש דאָס נאַז-רעהריל, דער לופטבאַלאָן זאָל זיך קענען נידעריגער אַראָבלאָזען.

דער לופטבאַלאָן האָט זיך פּאַמעליך אַראָבגעלאָזט צו דעם אָרט, אויף וועלכען דער געפאַנגענער איז געשטאַנען. דער דאָקטאָר האָט אַזוי געהאַלטען דאָס פייער, אַז דער פונקעלדיגער בעזעם איז געפאַלען פונקט אַקעגען די נעגערן, ער האָט זיי נאָר פערבלענדט די אויגען, אַז זיי זאָגען זיך פאַר שרעק צולאָפען אין די געצעלטען. עטליכע נעגערן, וואָס האָבען מורא געהאַט, אַז דער געפאַנגענער זאָל זיך ניט אַרויסגליטשע

פון זייערע הענד, האָבען זיך געמאַכט האַרץ, און צוריק אַרויסגעלאָפען צו דעם לופטבאַלאָן, וואָס ער איז שוין געשטאַנען האַרט בײַ דער ערד. קענעדי האָט זיך געחאַפּט צו דער ביקס, נאָר דער דאָקטאָר האָט איהם ניט געהייסען שיסען. דער געפאַנגענער איז געשטאַנען אויף די קניע און האָט קיין כּח ניט געהאַט זיך אויפצוהייבען אויף די פיס. קוים האָט זיך דאָס שיפעלע צוגעריהרט צו דער ערד, האָט איהם קענעדי אַ חאַפּ געטאָן צו זיך, און דזשאָע האָט דערווייל געשווינד אַרויסגעוואָרפען פון דעם שיפעלע די זעקלעך מיט זאַמד. דער דאָקטאָר האָט געמיינט, אַז ער וועט אַוועקפליהען אין דער הויך זעהר גיך, נאָר ווי באַלד אָבער דער לופטבאַלאָן האָט זיך אויפגעהויבען אויף צוויי איילען פון דער ערד, איז ער געבליבען שטעהן אין דער לופט. דער דאָקטאָר איז געוועזען אויסער זיך פאַר שרעק, אַז ער האָט עס געזעהן, און עטליכע ווילדע זענען שוין צוגעלאָפען צו דעם שיפעלע מיט אַ ליאַרעם.

— אַך, האָט דזשאָע אַ געשריי געטאָן, אַראָבקוקענדיג אונטען. אַ שוואַרצער רוח האָט זיך אַנגעטשעפּעט אין דעם שיפעלע.

— גיכער, קענעדי, האָט דער [illegible]קטאָר געגעבען אַ געשריי, גיכער דאָס קעסטעלע מיט וואַסער.

— קענעדי האָט זיך אָנגעשטויסען, וואָס מען מיינט, האָט באַלד גענומען דאָס קעסטעלע וואַסער, וואָס האָט געוועגען מעהר פון הונדערט פונט, און עס אַראָבגעשליידערט אויף דער ערד. דער לופטבאַלאָן איז געוואָרען פּלוצלים גרינגער און האָט זיך אַ הייב געטאָן אויף הונדערט מיט פופציג איילען איבער דער האַפּטע געגערן, וואָס פאַר זייערע אויגען איז דער געפאַנגענער פערשוואונדען צווישען פייערדיגע שטראַהלען. פּלוצלים האָט דער לופטבאַלאָן ווידער אַ שפּרונג געטאָן אין דער הויך און האָט זיך אויפגעהויבען אויף פינף הונדערט איילען העכער.

— שרעקט זיך ניט, האָט דער דאָקטאָר גאַנץ רוהיג געזאָגט, דאָס האָט אונז דער נעגער שוין אַוועקגעוואָרפען און גרינגער געמאַכט דעם לופטבאַלאָן.

— אַז דזשאָע האָט זיך אַראָבגעבויגען, האָט ער נאָך געקענט זעהן, ווי אַזוי דער ווילדער דרעהט זיך אין דער לופט, צושפּרייט מיט די הענד און מיט די פיס, און ווי ער איז מיט אַ מאָל אַראָבגעפאַלע

אויף דער ערד און צוזעצט געוואָרען. דער דאָקטאָר האָט באַלד צונומען די קוילען, ס'איז ווידער געוואָרען שטאָק־פינסטער. עס איז געווען זייגער איינס נאָך האַלבערנאַכט. דער פראַנצויז, וואָס האָט, נעבעך, אַלץ גע'חלש'ט, האָט לסוף געעפענט די אויגען.

— בערוהיגט זיך, האָט איהם דער דאָקטאָר געזאָגט. איהר זייט ניצול געוואָרען.

— יאָ, איך בין ניצול געוואָרען פון אַ שרעקליכען טויט, האָט ער געענטפערט אויף ענגליש, איך דאַנק אייך זעהר מיינע ברידער. נאָר איך פיהל, אַז איך וועל שוין לאַנג ניט לעבען

און באַלד טאַקי איז ער אין חלשות געבליבען.

— ער איז, נעבעך, שטאַרק אָבגעשוואַכט, — האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, לאָמיר איהם אַריינטראָגען אין דער פּאַלאַטקע אַריין.

זיי האָבען איהם אַנידערגעלעגט אויף די קאָלדרעס, דאָס גאַנצע לייב איז ביי איהם געווען צושניטען מיט מעסערס, פאַרברענט, פערבראָטען פון צוגליהעטע אייזענס. דער דאָקטאָר האָט איהם אָבגעוואַשען די וואונדען מיט וואַסער און זיי אַלע פערבונדען ווי עס געהער צו זיין. דערנאָך האָט ער איהם אַריינגעגאָסען עטליכע שטאַרקע טראָפּען אין מויל אַריין, און דער קראַנקער האָט זיך אַביסעל דערמינטערט.

— איצט, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, דאַרף מען איהם גאָר צו רוה לאָזען, אפשר וועט גאָט העלפען, אַז דורך דער ריינער לופט און אונזער השגחה וועט ער גענעזען ווערען

דער לופטבאַלאָן, וואָס האָט געהאַט איצט אויף זיך וועניגער מיט הונדערט און אַכטציג פונט משא, האָט זיך געהאַלטען גאַנץ הויך, האָטשע דער גאַז איז ניט געווען אַזוי שטאַרק דערוואַרעמט. מיט דעם טאָג גלייך האָט דער ווינד אַ טראָג געגעבען דעם לופטבאַלאָן מעהר קיין מערב־זייט. דעם גאַנצען טאָג איז דער קראַנקער געלעגען ווי אין היגערפלעט, נאָר צייטענווייז האָט ער שטאַרק געזיפצט. אַז עס איז נאָר נאַכט געוואָרען, האָט זיך דער לופטבאַלאָן אַנידערגעשטעלט. די גאַנצע נאַכט האָבען אַלע אַכטונג געגעבען אויף דעם קראַנקען, און דער פריה האָט זיך געשטעלט אַ שענער טאָג און דער לופטבאַלאָן איז אוועקגעפלויגען

קיין מערב־זייט. דער קראַנקער איז צו זיך געקומען און האָט אַריינ־געבעטען זיינע נייע פריינד.

— ווי פיהלט איהר זיך? — האָט איהם דער דאָקטאָר געפרעגט.

— איך פיהל מיך עפּיס בעסער — האָט ער געענטפערט — נאָר מיר ווייזט זיך אויס אַלצדינג ווי אַ חלום, איך געדענק גאָרנישט, וואָס עס האָט זיך מיט מיר פּאַסירט. איך בעט אייך, מיינע פריינד, זאָגט מיר, ווער איהר זייט, איך זאָל קענען פאַר אייך גאָט בעטען.

— מיר זענען ענגלענדער — האָט דער דאָקטאָר געענטפערט — און פאַרוועגען זיך איבערפליהען אַפריקא אין אַ לופטבאַלאָן. אויף דעם וועג האָט אונז גאָט באַשערט אייך מציל צו זיין, נאָר זאָגט אונז ווער זענט איהר.

— איך בין אַ פראַנצויז — האָט דער קראַנקער געענטפערט, מיך האָט אַ חברה געשיקט קיין אַפריקא אַראָפּצופיהרען די ווילדע נעגערן פון זייער נאַרישער נאמנה. פינף יאָהר בין איך שוין דאָ נע־ונד און וויים גאָרנישט, וואָס טהוט זיך אין מיין לאַנד. דערצעהלט מיר עפּיס פון אונזער אייראָפּע, דערצעהלט מיר עפּיס פון מיין פראַנק־רייך.

דער דאָקטאָר האָט איהם צוליעב געטאָן און האָט איהם דער־צעהלט אַ סך זאַכען, וואָס אין די פינף יאָהר איז געשעהן אין אייראָפּע.

דער קראַנקער האָט מיט גרויס תענוג צוגעהערט דעם דאָקטאָרס רעד און טרעהרען האָבען זיך איהם געגאָסען פון די אויגען. דער דאָקטאָר האָט איהם באַלד געמאַכט עטליכע גלעזלעך טעע, און אַז דער קראַנקער האָט זיי אויסגעטרונקען, איז ער געקומען אַביסעל צו די קרעפטען, האָט ער זיך אויפגעזעצט מיט אַ שמייכעל פאַר שמחה, וואָס ער געפינט זיך צווישען גוטע מענשען און אין אַזאַ ריינער לופט.

— גאָט וועט אייך אודאי העלפען, — האָט ער זיך אָנגערופען — איהר וועט מאַכען אייער רייזע און קומען בשלום אַהיים צו אייערע קרובים, צו אייערע פריינד אין אייער לאַנד אַריין.

ער האָט געוואָלט ווייטער רעדען, נאָר ער איז אַזוי מאַט גע־

וואָרען, אַז מען האָט איהם געמוזט ווידער אַנידערלעגען. עטליכע שעה
בסדר האָט איהם דער דאָקטאָר געהאַלטען אויף די הענד און געפיהלט
ווי די נשמה געהט איהם אויס. ער האָט איהם גאָר אַ מאָל אָבגעוואשע
די וואונדען און דערויף פערניצט אַ סך פון דעם אָנגעגרייטען וואסער
און ווידער זיי פערבונדען. דעם קראַנקען איז בעסער געוואָרען, און אַז
ער איז געקומען צו זיינע געדאַנקען, האָט ער אָנגעהויבען צו דערצעה־
לען, וואָס מיט איהם האָט זיך געטאָן די גאַנצע צייט אין אַפריקא. פאַר
גרויס שלאַפקייט האָט ער געמוזט אַלע מינוט אויפהערען צו רעדען, נאָר
פון דעם ביסעל ווערטער האָט מען שוין געקענט וויסען זיין גאַנצע
געשיכטע.

דער אומגליקליכער פראַנצויז איז געבאָרען פון אָרעמע עלטערן
אין דעם דאָרף אַראַדאָן. ביי עטליכע און צוואַנציג יאָהר איז ער אַוועק
פון זיין לאַנד קיין אַפריקא. מיט גענוג צרות און סכנות איז ער געקו־
מען אָרעם און נאַקעט צו די פעלקער, וואָס זיצען נעבען די קוועלען
פון דעם טייך נילוס. צוויי יאָהר כסדר איז ער געפאַנגען געוועזען ביי
זעהר אַ ווילד פאָלק, און חאָטשע ער האָט דאָרטען געהאַט פיעל צרות
אויסצושטעהן, פונדעסטוועגען האָט ער קיין מורא ניט געהאַט זיי צו זאָ־
גען דעם אמת, ווי פערפיהרט זיי זענען אין אַ סך נאַרישקייטען. אין איי־
נער פון די שרעקליכע מלחמות, וואָס דאָרטען הערען כמעט ניט אויף,
איז דאָס ווילדע פאָלק אינגאַנצען גע'הרג'עט געוואָרען, די וואָס זענען
געבליבען לעבען, זענען אַנטלאָפען. ער איז אויך לעבען געבליבען און
האָט זיך געלאָזט אַלץ ווייטער. די בעסטע צייט איז געוועזען פאַר איהם
וואָס מען האָט איהם געהאַלטען פאַר אַ משוגענעם.! צוויי יאָהר האָט ער
געוואַנדערט אין די ווילדע לענדער, ער האָט זיך אויסגעלערענט דאָס
דאָרטיגע לשון און האָט געשטראָפט אומעדום די פעלקער, ביז וואַנען
וועלען זיי זיך בוקען צו די אָבגעטער. דאָס לעצטע יאָהר האָט ער צו־
געבראַכט ביי די מענשענפרעסער ניאַם=ניאַם. אַז זייער עלטסטער איז
פלוצלים געשטאָרבען, האָבען זיי איהם אין דעם שולדיג געמאַכט און
געוואָלט טויטען. פערציג שעה כסדר האָבען זיי איהם געפייניגט און גע־
האַט בדעה איהם אויפצוהענגען, אויף דעם אַנדערן טאָג, ווען די זון וועט
שיינען. אַז ער האָט דערהערט ביי דער נאַכט אַ שאָס פון אַ ביקס,
האָט ער אָנגעהויבען צו שרייען: ראַטעוועט, ראַטעוועט! מיר טהוט ניט
באַנג דאָס לעבען אויף דער נאַרישער וועלט, האָט ער צום סוף געזאָגט
וואָרום מיין נשמה גיב איך איבער אין גאָטס האַנד

— לאָזט זיך נישט אָב, האָט איהם דער דאָקטאָר געטרייסט, איהר וועט נאָך מיט גאָטס הילף געזינד ווערען.

— אַזוי פיעל פערלאַנג איך גאָר ניט פון גאָט, האָט דער קראַנקער געענטפערט, איך לויב זיין ליבען נאָמען דערפאַר, וואָס פאַר מיין טויט האָט ער מיר געגעבען אַ שבת מיט אַ ש״ס-יזיין צו זעהן מענשען פון איראָפּע און הערען דאָס לשון פון מיין טייער לאַנד.

דער קראַנקער איז ווידער זעהר שוואַך געוואָרען און האָט אויפגעהערט צו רעדען. אַזוי איז פערגאַנגען דער גאַנצער טאָג. קענעדי איז זעהר טרויעריג געוועזען און דזשאָע האָט אַלעמאָל געווישט די אויגען. „וויקטאָריע“ איז זעהר שטיל געשוואומען אין דער לופט און עס האָט זיך אויסגעוויזען, אַז דער ווינד האָט רחמנות און וויל ניט בעאומרוהיגען דעם אומגליקליכען קראַנקען.

פאַר-נאַכט האָט דזשאָע אָנגעוויזען, ווי העט אין מערב-זייט איז דער הימעל אינגאַנצען רויט ווי פייער. דער דאָקטאָר האָט עס גוט בעטראַכט און געזאָגט, אַז די רויטקייט קומט פון אַ באַרג, וואָס וואַרפט פון זיך אַרויס אַ גאַנצען גיהנום פייער.

— זעהר שלעכט, האָט זיך קענעדי אָנגערופען, דער ווינד טראָגט אונז פונקט אַקעגען דעם פייערשפּייענדיגען באַרג. גוט, וואָס מיר זענען האָטש אין דער לופט, וואָרום אונטען געהער זיין אַ שרעקליכע ערד-ציטערניש.

— אַזוי ווי דו האָסט איצט ניט מורא פאַר די ערדציטערניש, אַזוי דאַרפסט דו אויך ניט מורא האָבען פאַר דעם פייערשפּייענדיגען באַרג, האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט, מיר וועלען איהם אם ירצה השם בשלום אַריבערפליהען.

אין דריי שעה אַרום איז דער לופטבאַלאָן שוין געוועזען נאָהענט פון דעם באַרג, וואָס אויבען דורך זיין שרעקליך בריים מויל האָט די ערד אַרויסגעוואָרפען פון אינווייניג גאַנצע טייכען מיט צושמאָלצענע מאַטריאַלען אינאיינעם מיט צוגליהעטע שטיינער, וואָס זענען געפלויגען שטאַרק הויך אין דער לופט. טייכען פייער האָבען אַרויסגעזעצט איינס נאָך דאָס אַנדערע. עס איז געוועזען זעהר שרעקליך, אָבער פאָרט זעהר שען פאַר דעם אויג. דער דאָקטאָר האָט שטאַרק דערהיצט דעם גאַז, דער לופטבאַלאָן האָט זיך אויפגעהויבען אויף דריי טויזענד איילען און איז העכער פון די אַלע פייערדיגע זיילען אַריבערגעפלויגען בשלום.

דער קראַנקער האָט נאָך פון זיין טויטענבעט געקענט בעטראַכטען

דעם באַר.. וואָס פון זיין מויל זענען אַרויסגעפלויגען טויזענדערליי פייערדיגע צונגען און האָבען פאַרבלענדט די אויגען מיט זייער ליכטיגקייט.

— אַך ווי גרויס זענען גאָטס וואונדער, האָט ער געזאָגט, זיינע מעשים זענען גאָר אָהן אַיין עק, שען אפילו ווען זיי זענען שרעקליך.

די טייכען צושמאָלצענע מאַטריאַלען האָבען בעדעקט אינגאַנצען דעם באַרג מיט פלאַמען, דער לופטבאַלאָן האָט אויך געשיינט פון דעם פייער אין דער פינסטערער נאַכט. דער דאָקטאָר האָט זיך געאיילט צו ענטלויפען פון דעם שרעקליכען אָרט. אַרום זייגער צעהן ביי נאַכט האָבען אונזערע רייזענדע שוין געזעהן דעם באַרג פון דערווייטענס ווי אַ קליין שטערענדיל. דער לופטבאלאָן האָט זיך גאַנץ רוהיג אַראָבגעלאָזט אַביסעל נידעריגער.

טז.

די נאַכט איז געװעזען װעדער אַ שענע, זײַן דער קראַנקער איז מחמת גרויס שלאַפֿקײט שטיל אַנשלאָפֿען געװאָרען.

— ער װעט אויסגעהן אויף אונזערע הענד, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופֿען מיט אַ פֿערביטערט האַרץ, קוים, נעבעך, װאָס ער זשיפּעט און איך קען איהם גאָר ניט העלפֿען.

— אַ שאָד אַזאַ טײַערער מענש, — האָט דושאָע געזאָגט מיט אַ װײנענדיג קול, — די רוצחים האָבען איהם אַזוי געמוטשעט און ער בעט נאָך פֿאַר זײ גאָט, ער זאָל זײ מוחל זײַן. אַזוי יונג און האָט אַזוי פֿיעל געליטען, נאָר באַלד װעט איהם דער טויט אויסלײזען פֿון אַלע צרות און זײַן נשמה װעט אודאי קומען גלײַך אין גן עדן אַרײַן.

דער קראַנקער האָט אָנגעהויבען שװער צו אָטהמען און האָט געבעטען אַ ביסעל פֿרישע לופֿט. מען האָט אויפֿגעעפֿענט דעם פֿאָרהאַנג פֿון דער פּאַלאַטקע, האָט זיך דער קראַנקער גאָר דערקװיקט.

— מײנע פֿרײַנד, — האָט ער גאַנץ שטיל געזאָגט, — איך שטאַרב שוין, לאָז אײַך גאָט בעלוינען דערפֿאַר, װאָס איהר האָט מיט מיר געטאָן און אײַך ברענגען גליקליך אַ הײם. איך זעה שוין דעם טויט פֿאַר די אויגען, נאָר דאָס איז דער אָנהײב פֿון דעם אײביגען לעבען אויף יענער װעלט און דער סוף פֿון אַלע צרות אויף דער װעלט. הײבט מיך אַביסעל אויף, מײנע פֿרײַנד, לאָם איך קענען װידוי זאָגען.

קענעדי האָט איהם אַביסעל אויפֿגעהויבען, דער קראַנקער האָט געבענשט זײנע פֿרײַנד, אויפֿגעהויבען די אויגען צום הימעל און שטילערהײט װידוי געזאָגט, אין מיטען זאָגען איז ער געפֿאַלען אויף קענעדי׳ס הענד און געשטאָרבען.

— מאָרגען אין דער פֿריה, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופֿען

מיט אַ זיפץ, וועלען מיר איהם מקבר זיין אין דעם לאַנד, וואָס אי־
בעפלעקט געוואָרען מיט זיין בלוט.

— די גאַנצע נאַכט זענען אַלע געזעסען נעבען דעם מת, האָבּע
צווישען זיך קיין וואָרט ניט גערעדט, נאָר געוויינט.

אַז עס איז טאָג געוואָרען, איז דער לופּטבאַלאָן געפלויגען איבּעו
אַ טרוקען לאַנד, וואָס מען האָט דאָרטען ניט געזעהן קיין שום געוויקס.
קיין טראָפּען וואַסער, נאָר הימעל און ערד און אויסגעלאָשענע פייער־
שפּייענדיגע בערג. אַרום האַלבּענטאָג האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגע־
הויבּען אַראָבּצולאָזען, נאָר ער האָט שוין איצט געמוזט דערבּיי אַרויס־
לאָזען אַבּיסעל גאַז, מחמת עס האָט איהם געפעהלט די משאָ, וואָס מען
האָט פריהער אַרויסגעוואָרפען. ווי באַלד דאָס שיפּעלע האָט זיך צוּ־
גערירהט צו דער ערד, האָט עס דזשאָע אָנגעפילט מיט שטיינער, בּיז
פינף הונדערט פונט משאָ, דער לופּטבאַלאָן איז געבּליבּען שטעהן, און
אונזערע רייזענדע זענען אַרויסגעגאַנגען. די שטיינער, וואָס מען האָט
אַריינגעלעגט אין דעם שיפעל, זענען געוועזען עפּיס צו שווער פאַר זייער
גרויס, דאָס איז געפאַלען דעם דאָקטאָר אין די אויגען. דזשאָע און
קענעדי האָבּען אויסגעגראָבּען דעם קבר און די היץ האָט אין דרויסען
געבּרענט ווי אין אַ קאַלכאויווען. זיי האָבּען מקבר געוועזען דעם מת און
אַרויפגעלעגט אויף זיין קבר אַ גאַנצען הויפען מיט שטיינער. דער
דאָקטאָר איז די גאַנצע צייט געשטאַנען פערטראַכט, און האָט אפילו ניט
געהערט, ווי קענעדי רופט איהם.

— וואָס האָסטו זיך אַזוי פערטראַכט? — האָט קענעדי געפרעגט
צו־געהענדיג צו איהם.

— איך טראַכט, וואָס פאַר אַ זעלטענע זאַכען עס קענען געשעהן
אין דער וועלט. דער אומגליקליכער פראַנצויז, וואָס האָט זיך אָבּגעזאָגט
פון דער וועלט און זיך ניט זאַט אָנגעגעסען מיט קיין שטיקעל ברויט,
ליגט איצט בעגראָבּען אין אַ גאָלדענעם קבר. די אַלע שטיינער, וואָס
װאַלגערען זיך דאָ אונטער אונזערע פיס, זענען ריין גאָלד

קוים האָט עס דזשאָע דערהערט, האָט ער זיך אַ וואָרף געטאָן ווי
אַ משוגענער צונויפקלייבּען די שטיינער

— וואָס טויג דיר דאָס גאָלד, האָט איהם דער דאָקטאָר געזאָגט
אַז מיר קענען עס ניט מיטנעהמען.

— וואָס הייסט, האָט דזשאָע אַ געשריי געטאָן, אַוועקוואַרפען אַזאַ אוצר? אַ קליינינקייט עפּיס! עס איז מיר אודאי זעהר ביטער, אַז איך קען ניט פאַרנעהמען איינגאַנצען דאָס גאָלד, וואָס דאָ געפינט זיך, נאָר לכל הפחות לאָזט מיך חאָטשע אַזוי פיעל מיטנעהמען, וויפיעל מיר דאַרפען האָבען משאָ.

— האָסט עס גע׳פּועל׳ט, האָט איהר דער דאָקטאָר געענטפערט, נאָר זעה, עס זאָל דיך ניט אַרען, אַז מען וועט דאַרפען אויף דער רייזע אַראָבוואַרפען עטליכע טויזענד רענדלעך פון דיין גאָלד.

דזשאָע האָט גאָרנישט געענטפערט און אָנגעהויבען אָנצופילען דאָס שיפעלע מיט גאָלדענע שטיינער.

דער דאָקטאָר האָט דערווייל אָבגעמאָלט אויף פּאַפּיר דאָס שטיקעל לאַנד, וואָס דאָרטען איז געלעגען אַזאַ אַיין עשירות, וואָס וואָלט געקענט רייך מאַכען אַ האַלבע וועלט, און בּיי זיך האָט ער געטראַכט, אַז מיט פערגניגען וואָלט ער אַוועקגעגעבען דאָס גאַנצע גאָלד פאַר איין קעסטעלע וואַסער, וואָס מען האָט אַרויסגעוואָרפען בשעת דער נעגער האָט זיך אָנגעטשעפּעט אין שיפעלע, וואָרום דאָס וואַסער האָט מען נייטיג געדאַרפט האָבען אַי צום גאַז־רעהריל אַי צום טרינקען און דאָ, האָט ער געזעהן, קומט איהם אויס צו פליהען אין אַזאַ טרוקען ווינקעל, וואָס דאָרטען איז ניטאָ קיין טראָפּען וואַסער.

אַז אַלע האָבען זיך אַריינגעזעצט אין דעם שיפעל און דער דאָקטאָר האָט אָנגעצונדען דאָס גאַז־רעהריל אויף אַוועקצופליהען, איז דער לופטבאַלאָן געשטאַנען אויף איין אָרט און האָט זיך ניט געקענט ריהרען. דער דאָקטאָר האָט געהייסען גרינגער מאַכען די משאָ. דזשאָע, נעבעך, האָט זיך שטאַרק געקווינקעלט, נאָר אַז ער האָט געזעהן, אַז עס איז אין ברירה, האָט ער מיט גרויס עגמת נפש אָנגעהויבען ביסלעכווייז אַראָבצוּוואַרפען פון זיין גאָלד, ביז דער לופטבאַלאָן האָט זיך אויפגעהויבען אין דער הויך.

— עס איז דיר נאָך געבליבען אַגרויס עשירות, — האָט דער דאָקטאָר צו דזשאָען געזאָגט, — אַז גאָט וועט העלפען, מיר זאָלען עס נאָר בשלום אַ היים ברענגען, וועסט דו זיין פערזאָרגט אויף דיין גאַנץ לעבען.

דזשאָע האָט דערויף גאָרנישט געענטפערט און האָט זיך אויסגעצויגען אויף זיין גילדען בעטעל.

— ווייסט דו, קענעדי, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, וואָס געלד קען מאַכען, עס קען אַראָבפיהרען פון דעם גלייכען וועג, פון דעם שכל און דעם בעסטען מענשען קען עס פערדאַרבען.

ביז פאַר־נאַכט איז „וויקטאָריע“ אַיינגעפלויגען אַ מייל ניינציג קיין מערב־זייט. און פון זאַנזיבאַר זענען זיי געוועזען ווייט טויזענד מיט פיער הונדערט מייל.

טז

אונזערע רייזענדע זענען די גאנצע נאכט געשמאק געשלאפען נאך אלע צרות און עגמת נפש, װאס זיי זענען אויסגעשטאנען די לעצטע טעג. אין דער פריה איז דער הימעל װידער געװעזען לויטער און די היץ אזוי שטארק װי נעכטען. א קליין װינטעלע האט גאנץ פאמעליך אװעק־געטראגען דעם לופטבאלאן.

— מיר פליהען זעהר שלעכט, האט זיך דער דאקטאר אנגערופען, װען איך האב קיין טעות ניט, האבען מיר שוין געמאכט א האלבען װעג אין צעהן טעג, די אנדערע העלפט װעג אבער װעלען מיר אפילו אין עטליכע חדשים ניט מאכען, אויב מיר װעלען װייטער אזוי פאמעליך פליהען, װי איצט, און דאס גרעסטע אומגליק איז, װאס מיר האבען װעניג װאסער.

אלע דריי רייזענדע זענען טרויעריג געװארען און האבען ניט גערעדט קיין װארט. איטליכער האט געטראכט פאר זיך, דזשאע איז געלעגען אויסגעצויגען אויף זיין גאלד און האט נאר געטראכט, װי אזוי דאס רייכקייט א היים צו ברענגען. באמת איז דזשאע געװארען גאר א אנדער מענש, זינט ער האט דערזעהן די גרודעס גאלד, דער קאפ האט זיך איהם פון יענער צייט אן פארדרעהט און ער האט ניט בעװיזען קיין פרעהליכע מינע.

דאס לאנד איז געװארען װאס װייטער װיסטער, מען זאל דאס ערגעץ זעהן א בוים אדער א ביסעל גראז, פון דערפער רעדט מען שוין ניט, אפילו א קליין שטיבעלע האט מען אויך מעהר ניט געזעהן. אומעדום איז די ערד געװעזען בעדעקט מיט װייסען זאמד און מיט הויכע סקאלעס אהן א שום געװיקס, אזוי װי בשעת זיי זענען בעשאפען געװארען. דאס ארט האט טאקי געקענט מאכען מרה־שחורה׳דיג. עס האט אויסגעזעהן, אז אין דעם װיסטע חלק אפריקא [illegible]נען קיינמאל

קיין שיירוו, נ"י דורכגעצויגען, זיסט וואָלט דאָך געבליבען עפּיס אַ זכר אויף דעם אָרט, אָדער ווי וואָלט זיך ניט ערגעץ געוואַלגערט ווייסע אויסגעטריקענטע ביינער פון מענשען אָדער פון חיות. דער דאָקטאָר איז געוועזען שטאַרק אומרוהיג און עס איז איהם פון די געדאַנקען ניט אַראָבגעגאַנגען די שרעקליכע מדבר סאַהאַראַ, וואָס רייזענדע געפינען דאָרטען נישט וואָכענלאַנג אַביסעל וואַסער צו שטילען דעם דאָרשט. ער וואָלט זעהר פאַר ליעב אָנגענומען, אַז עס זאָל ווערען אַ שטורעמווינד און זאָל איהם פון דאַנען העט-ווייט אַוועקטראָגען. נאָר דער הימעל איז אָבער געוועזען לויטער אָהן אַ פּיצעל וואָלקען. „וויקטאָריע“ איז דעם גאַנצען טאָג איינגעפלויגען קיים דרייסיג מייל. דאָס וואַסער איז אינגאַנצען בעשטאַנען פון זעקס קוואָרט, צוויי קוואָרט האָט דער דאָקטאָר אַרויסגעגעבען צום טרינקען אין דער ברענענדיגער היץ פון פופציג גראַד, פיער קוואָרט האָט ער איבערגעלאָזט פון דעם גאַז-רעהרילס וועגען.

— איך מוז אייך זאָגען, מיינע פריינד, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, אַז די פיער קוואָרט וואַסער וועלען קיים קלעקען אויף פיער און פופציג שעה פליהען, נאָר אַזוי ווי מיר וועלען ביי נאַכט שטעהן, קענען מיר דאָס גענוג האָבען אויף פערטהאַלבען טאָג, נאָר לעת עתה לאָמיר ניט זאָרגען, גאָט קען נאָך העלפען.

די נאַכט האָבען אונזערע רייזענדע צוגעבראַכט אויף אַ גלייכען פּלאַץ און האָטשע עס האָט זיי שטאַרק געדאָרשט, האָבען זיי זיך, געבעך, איינגעהאַלטען און זעהר ווייניג געטרונקען. נאָך דער שטילער אויסגעשטערנטער נאַכט האָט זיך געשטעלט דער לאַנגער הייסער טאָג. קיים איז די זון אויפגעגאַנגען, איז געוואָרען אַ ברענענדיגע היץ ניט אויסצוהאַלטען. זייגער פינף האָט זיך דער לופטבאַלאָן אויפגעהויבען, נאָר ער איז געבליבען שטעהן אין דער לופט און האָט זיך אַ צייט ניט געקענט ריהרען. דער דאָקטאָר וואָלט אפילו געקענט פטור ווערען פון דער היץ, זיך אויפהייבענדיג העט צין דער הויך, וואָס דאָרט איז די לופט תמיד קאַלט, נאָר עס איז איהם איצט געוועזען אונמעגליך דאָס צו טאָן מחמת ער האָט געדאַרפט דערצו האָבען זעהר אַ סך וואַסער און האָט זיך געמוזט בעווייזען, אַז דער לופטבאַלאָן זאָל פליהען נאָר פופציג איילען אין דער הויך.

—די היץ איז גאָר נישט צום אויסהאַלטען, האָט דושאָע געזאָגט זיך אָבווישענדיג דעם שוויס פון דעם פנים. דער רוח האָט דענסטמאָל

אנגעטראָגען דעם ווילדען נעגער און דורך איהם האָבען מיר געמוזט
אראָבווארפען דאָס טייערע קעסטעלע מיט וואַסער.

אודאי, ווען מיר זאָלען איצט האָבען די הונדערט פונט וואַסער,
האַלטען זיי אונז שטארק צוניץ געקומען, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט,
דערמיט וואָלטען מיר געקענט פליהען א טאָג דרייצעהן און ארויסגעהן
פון דער מדבר. אָט איצט, מיינע פריינד, זענען מיר באמת אין אפריקא,
ארום אונז איז א גליהענדע היץ, א ברענענדיגער זאַמד, און וואַסער איז
ניטאָ קיין טראָפּען.

ביז נאכט איז דער לופטבאַלאָן קוים צוואַנציג מייל איינגעפלויגען.
די לופט איז געוועזען אזוי דעמפיג און אזוי היים ווי ביי טאָג. אין דער
פריה, דעם ערשטען מאי, האָבען די רייזענדע ניט געזעהן קיין שום
פאַרענדערונג פון נעכטען. אזוי זענען פערגאַנגען נאָך אפאָר טעג, איינער
ניט בעסער פון דעם אַנדערען; דער פריהמאָרגען היים, נישט צום
אויסהאַלטען, נאָך האַלבען טאָג האָט די זון פּשוט געבראָטען, די נאכט
איז געוועזען אזוי דעמפיג, האָטשע משוגע צו ווערען, דאָס קליינע ווינ-
טעלע האָט קוים וואָס געבלאָזען און די גאַנצע לופט האָט אויסגעזעהן,
ווי אָט, אָט ווערט זי אַנשלאָפען.

דער דאָקטאָר איז אַלץ געשטאַנען און האָט געקוקט אויף דעם
שפּאַקטיוו, נאָר פּאַר זיינע אויגען האָט זיך מעהר נישט געוויזען ווי
מדבר, וואָס האָט זיך געצויגען גאַנץ וויט אָהן אַנ׳עק און אָהן א סוף.

דער דאָקטאָר האָט חרטה געהאַט אין הארצען, למאי ער האָט
נאָך מיטגענומען קענעדי׳ן און דזשאָען, זיי זאָלען אזוי פיעל ליידען אין
דער מדבר און אפשר זיך טאַקי געזעגענען מיט דעם לעבען. ער האָט
שוין אפילו ביי זיך געטראַכט צוריק צופליהען און האָט מכח דעם
איבערגעשמועסט מיט זיינע פריינד. זיי האָבען איהם געענטפערט, אז
זיי זענען מוסכם אויף אַלצדינג, וואָס ער וועט טאָן. מען האָט די זאַך
גוט איבערגעלענט אהין און אהער און עס איז געבליבען בעסער וויטער
צו פליהען. דער דאָקטאָר האָט געדאַנקט זיינע פריינד דערפאַר, וואָס זיי
פערלאָזען זיך אויף איהם אינגאַנצען און האָט זיי אזוי געזאָגט:

— וועדליג מיין רעכנונג, זענען מיר איצט וויט דריי הונדערט מייל
פון דעם ים, וואָס נעבען איהם וואוינען מענשען. פליהענדיג אהינצו
קענען מיר אפשר אין מיטען דער מדבר געפינען א פערוואַקסען שטיקעל

לאנד מיט קוואלען וואסער, נאר די גאנצע צרה איז אבער, וואס עס איז ניטא קיין ווינד איהם וועלען מיר בלייבען שטעהן אין דער לופט אויף איין ארט.

דעם גאנצען טאג איז איטליכען די אויגען ארויסגעקראכען זוכענדיג א פיצעל וואלקען, דער הימעל איז געבליבען אלץ לויטער און פריהער, און ווי וויט דאס אויג האט געקענט גרייכען, האט מען מעהר נישט געזעהן נאר מדבר און מדבר. די רייזענדע זענען דעם טאג איינגעפלויגען קיים פופצעהן מייל. דאס וואסער צום גאז-רעהריל און צום טרינקען איז אלץ וועניגער געווארען און דא איז ניט געוועזען קיין שום האפנונג באלד אנדערע צו געפינען. די נאכט איז פערגאנגען גאנץ רוהיג, נאר דער דאקטאר איז ניט געשלאפען.

יז.

אויף דעם אנדערן טאג איז דער הימעל אלץ געווען לויטער און די לופט שטיל, אהן א שום ווינטעלע, ווי פריהער. דער לופטבאלאן האט זיך אויפגעהויבען א צווי הונדערט איילען אין דער הויך, נאר קיים-קוים האט ער האט זיך גערוהרט קיין מערב-זייט.

— איצט געפינען מיר זיך סאמע אין דער רעכטער מדבר, האט זיך דער דאקטאר אנגערופען, וואס פאר א שרעקליכער זאמד ציהט זיך דא אוועק אויף טויזענדער מיילען. די היץ איז דא אזוי ברענענדיג אקו-ראט ווי אין אקאלכאויווען.

— מיר דאכט זיך, האט דושאָ געזאגט, אז באלד וועלען מיר געהאלפען ווערען. ווארום דארטען אין מזרח-זייט ווייזט זיך עפּיס אויף דעם הימעל ווי א שטיקעל וואלקען. עס קען געמאלט זיין, אז באלד נאך זאל ווערען א ווינד מיט א רעגען.

אין א פאר שעה ארום האט א גרויסער שטיק וואלקען בעדעקט די זון.

— איך האב אויף דעם וואלקען נאר נישט צו רעכענען, האט דער דאקטאר געזאגט, פון איהם וועט קיין רעגען ניט ווערען, נאר אז ער וויל זיך צו אונז נישט אראבלאזען, לאמיר-זשע זיך אויפהויבען צו איהם.

ער האט באלד פארגרעסערט דעם פלאם אין דעם גאז-רעהריל, און דער לופטבאלאן האט זיך אויפגעהויבען אקעגען אכט הונדערט איי-לען אין דער הויך, סאמע אין וואלקען אריין. נאר דאס האט אבער גאר נישט געהאלפען. די חמארע איז געוועזען גאנץ טרוקען און האט אפילו ניט פייכט געמאכט דעם לופטבאלאן.

— טהוט נאר א קוק, האט דושאָ פלוצלים א געשריי געטאן;

ניט ווייט פון אונז פליהט נאָך אַ לופטבאַלאָן מיט עטליכע מענשען.

דער דאָקטאָר און קענעדי האָבען זיך אַרויסגעבויגען פון דעם שי-פעל און האָבען געזעהן, אַז הונדערט איילען פון זיי פליהט טאַקי אַ לופטבאַלאָן.

— שטעל אַרויס אַ פענדיל, דזשאָ, האָט דער דאָקטאָר גע-זאָגט, און גיב זיי אַ סימן, אַז מיר דאַרפען האָבען זייער הילף.

דזשאָ האָט קיין שיהות ניט געמאַכט און אַרויסגעשטעלט אַ פענ-דיל. יענע רייזענדע זענען אויך דערויף געפאַלען און האָבען אויך אַרויס-געשטעלט פונקט אַזאַ פענדיל.

— וואָס זאָל עס בעטייטען, צו אַלדי שוואַרץ יאָהר, האָט דזשאָ געפרעגט. זיצען ניט אפשר אין יענעם לופטבאַלאָן מאַלפּעס, וואָס שפּעטען אונז נאָך.

— ניין, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט מיט אַ שמייכעל, מיר אַלע האָבען דאָ געהאַט אַ גרויסען טעות. דאָס וואָס מיר זעהען, איז גאָר ניט קיין לופטבאַלאָן, נאָר אונזער אייגענער שפּיגעלט זיך אָב אין דער לופט. אַזעלכס טרעפט זיך אָפט אין דער מדבר, מחמת די לופט איז דאָרטען ניט אומעדום אַלץ איינס. באַלד איז דער פאַלשער לופטבאַ-לאָן פערשוואונדען געוואָרען, דער וואָלקען האָט זיך אויפגעהויבען גאַנץ הויך, אַז מען האָט איהם שוין מעהר ניט געזעהן און דער דאָקטאָר האָט זיך אַראָבגעלאָזט אויף דער ערד. אונזערע רייזענדע זענען געבליבען זי-צען זעהר טרויעריג און די היץ איז געוואָרען נאָך דזשנער.

אַרום זייגער פיער האָט דזשאָ אָנגעוויזען, אַז העט פון דער מיי-טענס, דאַכט זיך איהם אויס, שטעהען צוויי טייטעלבוימער!

— עס איז טאַקי אמת, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, אַז ער אַ קוק געגעבען אויף דעם שפּאַקטיוו, לאָמיר זיך לאָזען צו די בוימע, דאָרטען וועלען מיר אודאי געפינען וואַסער

אויף דעם סמך האָבען די רייזענדע אויסגעטרונקען נאָך אַ קוואַ-טירעל און עס איז זיי מעהר ניט איבערגעבליבען מיי דריי.

דער לופטבאלאָן איז געפלויגען זעהר פאמעליך און ערשט ווייגער וועקס איז ער געקומען צו דעם אָרט. די צוויי טויטעלבוימער זענען געוועזען שטארק פערדארט אָהן איין בלעטעל, און ארום זיי איז אפילו קיין סימן נים געוועזען פון א פייכט שטיקעל אָרט. נישט ווייט איז געוועזען א ברונען פערוואָרפען מיט שטיינער און מיט זאמד. פון דעם ברונען אָן ביז העט גאנץ וויים זענען אויף דעם הייסען זאמד געלעגען אויסגעשפרייט איינס נאָך דעם אנדערן ווייסע ביינער פון מענשען. אין די ביינער האָבען אונזערע רייזענדע דערקענט, אז צו דעם ברונען האט זיך געטווט א מאָל פערשלעפען א שיירא מיט מענשען, וואָס אלע, נעבעך, זענען אויסגעשטאָרבען פערשמאכט פון דאָרשט. די רייזענדע האָבען זיך אָנגעקוקט מיט גרויס שרעק.

— לאָמיר גיך אנטלויפען פון דאנען, האָט קענעדי געזאָגט, דאָ איז אודאי קיין טראָפען וואסער ניטאָ.

— סיי ווי סיי, האָט דזשאָ געענטפערט, מוזען מיר דאָך ערגעץ נעכטיגען, לאָמיר־זשע בעסער דאָ בלייבען און אויסרייניגען דעם ברונען, טאָמער וועלען מיר פארט עפיס וואסער געפינען.

ער איז מיט קענעדי'ן אראָבגעגאנגען אין ברונען אריין, זיי האָבען געהאָרעוועט מיט שווייס, ארויסגעוואָרפען די שטיינער, נאָר די גאנצע האָרעוואניע איז געוועזען אומזיסט, זיי האָבען אפילו קיין איין טראָפען וואסער נים געפונען. עס האָט אויסגעוויזען, אז דער קוואל איז שוין גאנץ לאנג אויסגעטריקענט געוואָרען. די רייזענדע זענען ארויס פון דעם ברונען מיט א פארקלעמט הארץ. ביי נאכט האָבען זיי פאר צרות נים געקענט עסען און חאָטשע איצט האָבען זיי נאָך נים אזוי שטארק געליטען פון דאָרשט, נאָר זיי האָבען זעהר מורא געהאט פאר שפעטער, וואָס וועט זיין, אז דאָס איבריגע ביסעל וואסער וועט אויך אויסגעהן.

אין דער פריה האָט דער דאָקטאָר אוועקפליהענדיג פון דעם אָרט געזאָגט מיט א צובראָכענעם הארץ.

— איהר זאָלט וויסען, מיינע פריינד, אז מיר האָבען וואסער נישט מעהר ווי אויף זעקס שעה צו פליהען. ווען מיר וועלען, חלילה, אין דער צייט נים געפינען קיין קוואל, ווייסט נאָר איין גאָט, וואָס פון אונז קען ווערען. איבריגענס לאָמיר נים פערלירען דעם בטחון, אפשר וועט

דער ווינד אנהויבען שטארקער צו בלאזען און וועט אונז ברענגען צו איין ארט מיט וואסער.

נאר די האפנונג איז אבער געוועזען גאר אומזיסט. די לופט איז אלץ טאקי געבליבען שטיל און די היץ אזוי ברענעדיג ווי פריהער.

קענעדי'ן און דזשאע'ן האט דער דארשט אנגעהויבען שוין שטארק צו מוטשען. אינגאנצען איז נאך געבליבען צוויי קוואטירלעך וואסער. זיי האבען שיער עס מיט די אויגען ניט איינגעשלונגען, נאר דאס הארץ האט זיי ניט פערטראגען אויסצוטרינקען דאס לעצטע ביסעל וואסער, און בלייבען אין דער מדבר אהן איין טראפען.

דער דאקטאר האט אנגעהויבען חרטה צו האבען, פאר וואס ער האט אויסגעבראכט וואסער צו פליהען אין דער מדבר, בעסער וואלט ער געשטאנען אויף איין ארט, דאס וואסער וואלט איהם געקענט דינען צום טרינקען אויף ניין טעג, אפשר אין דער צייט וואלט געווארען א שטורם-ווינד און איהם פערטראגען צו א קוואל.

אז קענעדי און דזשאע זענען פערשמאכטערהייד איינגעדרעמעלט געווארען, האט זיך דער דאקטאר ענטשלאסען צו זוכען עפים אין דער הויך א ווינטעלע, וואס זאל טראגען דעם לופטבאלאן. ער האט זיך אויפגעהויבען אויף דריטהאלבען טויזענד איילען, נאר די לופט איז דארטען אויך געשטאנען שטיל און האט זיך ניט גערירהרט. דאס וואסער האט זיך לעת עתה אויסגעלאזט ביז איין טראפען, דאס גאז-רעזערויל האט אויפגעהערט צו ברענען און דער לופטבאלאן האט זיך אראבגעלאזט פונקט אויף דעם אייגענעם ארט, פון וואנען עס איז אוועקגעפלויגען.

— וואס איז? מיר בלייבען שטעהן? — האט קענעדי געפרעגט, אויפחאפענדיג זיך פון דעם שלאף.

— יא, האט דער דאקטאר געענטפערט טרויעריג. מיר האבען שוין ניט מעהר, מיט וואס צו פליהען.

די רייזענדע זענען ארויסגעגאנגען פון דעם שיפעלע און האבען עס אנגעפילט מיט זאמד, עס זאל זיך ניט ריהרען פון דעם ארט. עטליכע שעה כסדר האט איינער צום אנדערן קיין ווארט ניט גערעדט, נאר

געטראַכט פאַר זיך אַליין. צו דער וועטשערע האָט זיך קיינער ניט צו־געריהרט, נאָר איטליכער האָט גענומען צו ביסלעך וואַסער. ביי נאַכט איז קיינער ניט געשלאָפען. די היץ איז געוועזען שרעקליך שטאַרק. אויף דעם אַנדערן טאָג אין דער פריה איז שוין מעהר ניט געבליבען ווי איין האַלב קוואַטירעל וואַסער.

— איך ווער אָקאָרשט ניט דערשטיקט פאַר היץ, האָט זיך דזשאָע אָנגערופען.

— דער זאַמד בריהט פשוט ווי מען וואָלט איהם ערשט אַרויסגע־נומען פון אַ צוגליהעטען אויוון, האָט קענעדי געזאָגט קיין שטיקעל וואָלקען זעהט מען ניט אויף דעם פייערדיגען הימעל, עס קומט נאָר משוגע צו ווערען.

— זייט זיך נאָך ניט אַזוי מיאש, האָט זיי דער דאָקטאָר געטרייסט, אין מיטען דער היץ און ווי דער הימעל איז אַזוי לויטער, קען אין דעם לאַנד פלוצלים ווערען אַ שטורמווינד, וואָס ער הייסט סאַמום, און זאָל אונז פערטראָגען ערגיץ צו אַ קוואַל מיט וואַסער.

דעם דאָקטאָרס ווערטער האָבען אָבער גאָר נישט געהאָלפען, די אומגליקליכע רייזענדע, וואָס האָבען געלעכצט נאָך וואַסער אין דער גלי־הענדיגער לופט, האָבען אָנגעהויבען צו פיהלען, אַז אָט באַלד קומען זיי פון דעם זינען, די אויגען זענען ביי זיי געוואָרען גרויס און מוטנע.

אַז עס איז נאָר נאַכט געוואָרען, האָט דער דאָקטאָר גערופען זיי־נע פריינד, זיי זאָלען זיך מיט איהם אַביסעל דורכגעהן, טאָמער וועלען זיי זיך אַביסעל דערפרישען. נאָר קענעדי און דזשאָע האָבען איהם בשום אופן ניט געוואָלט פאָלגען און ער איז אַליין אַוועקגעגאַנגען. לכתחילה ווי ער האָט אָנגעהייבען צו געהן, איז איהם טאַקי בעסער געוואָרען, נאָר קוים איז ער אָבגעגאַנגען אַ פּאָר וויערסט, האָט ער אָנגעהויבען צו פיה־לען, ווי דער קאָפּ דרעהט זיך איהם און אַז ער פאַלט פון די פיס, ער האָט זיך שטאַרק דערשראָקען און געוואָלט צוריק געהן, נאָר די כוחות האָבען זיך איהם אויסגעלאָזט. ער האָט אָנגעהויבען רופען צו הילף, נאָר קיינער האָט איהם ניט געענטפערט. ער איז אַנידערגעפאַלען אויף דער ערד אָהן כוחות, איינער אַליין אין מיטען דער מדבר. אַרום האַלבע נאַכט האָט ער זיך ערשט אויפגעכאַפּט און געזעהן, ווי דזשאָע, וואָס ער האָט איהם קוים אויפגעזוכט, מינטער איהם.

— שטעהט אויף, מיין ליבער האַר, האָט איהם דזשאָע געזאָגט, און קומט מיט מיר צום לופטבאַלאָן. איהר וועט זיך דאַרטען אָברוהען.

און איך וועל מיך לאָזען אויף גאַנץ בעראָטה אויפזוכען ערגיץ אַ קוואַל מיט וואַסער, וואָרום אַזוי זיצען איז געוויס קיין תכלית ניט. מיר אַלע קענען אויסגעהן פאַר דאָרשט. ווען גאָט וועט אַייך דערווייל אין דער צייט צושיקען אַ ווינד, מעגט איהר אַייך אַוועקפליהען געזונטערהייד און אויף מיר ניט וואַרטען, נו ווי געפעלט אַייך מיין פּלאַן?

— ניין, דזשאָע, האָט איהם דער דאָקטאָר געענטפערט, איך קען דאָס ניט צו־לאָזען, מיר טאָרען זיך ניט צושיידען.

— איך וועל וואַרטען נאָך איין טאָג, האָט דזשאָע געזאָגט, און אויב עס וועט אַלץ ניט בעסער ווערען, וועל איך זיך גאָר ניט אַנ־פרעגען אין אַייך און מיר לאָזען אויף גליק.

דער דאָקטאָר האָט איהם ניט געענטפערט און איז באַלד געקומען צום לופטבאַלאָן. ער האָט זיך בעזעצט נעבען קענעדי'ן, וואָס ער איז געלעגען ווי שטאַרק פערטשאַדעט.

פשט

אויף דעם אַנדערען טאָג אין דער פריה האָט דער דאָקטאָר צום אַלעם ערשטען אַ קוק געגעבען אויף דעם באַראָמעטער, צו ווייזט ער נישט אויף עפּיס אַ פערענדערונג אין דער לופט. דער קוועקזילבער האָט זיך אין דעם גלעזערנעם רעהריל נאָר עטוואָס אַראָבגעלאָזט.

— דערפון קען מען נאָך גאָר נישט וויסען, האָט דער דאָקטאָר צו זיך אַליין געזאָגט, און איז אַרויסגעגאַנגען פון דעם שיפעלע בעטראַכטען דעם הימעל. מען האָט אָבער אויף איהם נIט געזעהן קיין פּיצעל וואָלקען און די זון האָט געבראָטען אַזוי ווי נעכטען.

דזשאָע האָט ניט גערעדט קיין וואָרט און נאָר געטראַכט פון זיין פּלאַן. קענעדי איז געלעגען, עס האָט איהם געוואָרפען ווי אין קדחת. די צונג און די ליפּען זענען איהם פאַר דאָרשט געוועזען געשוואָלען, צושפּאַלטען און האָט נישט געקענט קיין וואָרט אַרויסרעדען. וואַסער איז געבליבען נאָך עטליכע טראָפּען, אַלע האָבען צו דעם שטאַרק חשק געהאַט, נאָר קיינער האָט פאָרט ניט געהאַט קיין האַרץ דאָס אָנצורידהרען. דעם גאַנצען טאָג איז קענעדי געוועזען ווי משוגע, ער איז אַרומגעלאָפען אַהין און אַהער, גערעוועט ווי אַ בער און איז פאַרטיג געוועזען זיך איבערצובייסען איין אָדער פון זיין האַנד און אָנטרינקען זיך מיט אייגען בלוט. נאָך דעם איז ער אַנידערגעפאַלען כמעט טויט און געחראָפּעט מיט אַ משונה קול, אַקעגען נאַכט איז דזשאָע אויך אַראָב פון דעם זינען, דער זאַמד פון דער מדבר האָט זיך איהם אויסגעוויזען ווי אַ גרויסע אָזערע מיט וואַסער, ריין ווי קריסטאָל. ער האָט זיך עטליכע מאָל אַ וואָרף געטאָן אויף דער ברענענדיגער ערד און האָט אָנגענומען אַ כּויל מיט זאַמד. קענעדי האָט שוין מעהר קיין כח ניט געהאַט זיך איינצוהאַלטען און איז צוגעקראָכען אויף די קניעס צו דעם ביסעל וואַסער, וואָס עס איז נאָך געוועזען אין שיפעלע און האָט אָנגעהויבען צו שרייען אויף אַ שרעקליך קול:

— אַ טרונק! אַ טרונק!

דזשאָע האָט פאַר גרויס רחמנות איהם צוגעטראָגען דאָס פלעשעלע צום מויל און קענעדי האָט אויסגעטרונקען דאָס קאָפּ וואַסער ביז צום לעצטען טראָפּען, און באַלד טאַקי זענען ביידע ווידער אַנידערגעפאַלען אויף דעם זאַמד. ווי אַזוי זיי האָבען די נאַכט צוגעבראַכט, ווייסט מען ניט, נאָר דינסטאָג אין דער פריה האָבען די אומגליקליכע רייזענדע גע־פיהלט, ווי דער מאַרך פון די ביינער טריקענט ביי זיי אויס פון דער ברענענדיגער זון. דזשאָע האָט זיך ניט געקענט ריהרען פון דעם אָרט און זיין פלאַן איז איהם שוין מעהר ניט געגאַנגען אין קאָפּ אַריין, ער האָט זיך אַרומגעקוקט און דערזעהן, ווי דער דאָקטאָר זיצט אין שיפעלע גאָר אָהן כחות און קוקט אין דער ווייטענס מיט אַ פּאָר אויסגעגלאָצטע אויגען. קענעדי איז געוועזען אַ שרעק אָנצוקוקען, ער האָט געשאָקעלט דעם קאָפּ אַהין און אַהער ווי אַ ווילדע חיה, וואָס איז פערשפּאַרט אין אַ שטייג. מיט אַ מאָל האָט ער זיך ווי אַ משוגענער געהאַפּט צו זיין ביקס און זי אַריינגעשטעלט מיט דעם לאָך אין מויל אַריין. דזשאָע איז צוגע־לאָפען און האָט איהם אָנגענומען ביי דער האַנד

— לאָז מיך אָב, האָט קענעדי אַ געשריי געטאָן. ווען ניט, וועל איך דיך דערשיסען ווי אַ הונד.

דזשאָע אָבער האָט זיך אין איהם שטאַרק אָנגעטשעפּעט און ביידע האָבען זיך געראַנגעלט מיט אַלע כחות. דער דאָקטאָר האָט די גאַנצע מעשה ניט געזעהן, נאָר פּלוצלינג האָט די ביקס אויסגעשאָסען. ווי באַלד דער דאָקטאָר האָט דערהערט דעם שאָס, איז ער אונטערגעשפּרונגען און זיך אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען, ער האָט אויסגעשטרעקט די האַנד און אָנגעהויבען שרייען ניט מיט זיין קול:

— קוקט נאָר אַהין, אָן דאָרטען, דאָרטען.

קענעדי און דזשאָע האָבען זיך די רגע אויפגעהערט צו שלאָגען און אויסגעשטעלט די אויגען, וואוהין דער דאָקטאָר האָט געוויזען מיט דער האַנד. זיי האָבען דערזעהן, ווי דער זאַמד פון דער מדבר הייבט זיך אויף פון דער ווייטענס, ווי גרויסע חוואַליעס אויף דעם ים בשעת עס איז אויף איהם אַ שטורמווינד. פאַר די חוואַליעס איז געגאַנגען זעהר געשווינד אַ גרויסע זייל פון שטויב. די זון האָט זיך פערבאָרגען און אַ שוואַרצען וואָלקען און עס האָט אויסגעוויזען, אַז קומען די חוואַליעס און שלינגען זיי איין אינאיינעם מיט דעם לופטבאַלאָן.

— אריין גיך אין שיפעל, האט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן. דער סאַמום געהט, און באַלד טאַקי האט ער זיך גענומען ארויסוואַרפען דעם זאַמד פון דעם שיפעלע. זיינע פריינד האָבען איהם אויך געהאָלפען. דושאָע האַט נאָך געמוזט אראָבוואַרפען אַ פופציג פונט גאָלד און דער לופטבאַלאָן האט זיך אויפגעהויבען.

דער סאַמום איז טאַקי אָנגעקומען אַזוי גיך ווי אַ פייל אויס דעם בויגען, און נאָך אין איין מינוט שפעטער וואָלט ער צעריסען דעם לופט־באַלאָן אין שטיקער.

— שטעה ניט דושאָע! — האט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן, — און וואַרף אראָב נאָך משאָ.

ער האט געפאָלגט און באַלד אראָבגעשליידערט נאָך אַ שטיק גאָלד. דער לופטבאַלאָן איז אין איין מינוט ארויף העכער פון דעם שטורמווינד, און איז געפלויגען זעהר געשווינד. די רייזענדע האָבען געשוויגען און האָבען געהאָפט, אַז זיי וועלען בקרב געהאָלפען ווערען. די לופט אין דער הויך האט זיי אַביסעל דערפרישט. זייגער דריי האט זיך דער ווינד געלעגט און איבערגעלאָזט נאָך זיך אין דער מדבר גרויסע בערג פון זאַמד. דער הימעל איז ווידער געוואָרען ריין און לויטער. און „וויקטאָריע" איז געפלויגען פאַמעליך איבער אַ גרין שטיקעל אָרט בעוואַקסען מיט ביימער, וואָס אַזעלכע ערטער אין דער מדבר זענען אַקוראַט ווי קעמפּעס אויף דעם ים, און מען רופט זיי אָאַזיס.

— אַט דאָ געפינט זיך וואַסער, האט דער דאָקטאָר אַ געשריי גע־טאָן. און האט ארויסגעלאָזט אַביסעל גאַז. איז דער לופטבאַלאָן אראָב גלייך אויף דער ערד אַ הונדערט איילען ווייט פון דעם אָאַזיס.

אין פיער שעה האָבען די רייזענדע געמאַכט צוויי הונדערט און פערציג מייל. דאָס שיפעלע האט מען ווידער אָנגעפילט מיט זאַמד, קענעדי און דושאָע האָבען גענומען געלאָדענע ביקסען און אריינגעגאַנגען אין דעם גרינעם אָאַזיס: וואָס דאָרט האָבען זיי געהאָפט צוגעפינען אַ קוואַל מיט וואַסער. געהענדיג האָבען זיי דערהערט אַ שרעקליכען ברום ווי פון אַ לייב. קענעדי האט זיך דערוים גאָר נישט געמאַכט און איז ווייטער געגאַנגען מיט דער ביקס אין דער האַנד, זיינע אויגען האָבען געפלאַקערט ווי פייער און ער איז געווען שרעקליך. אונטער אַ טייטעלבוים איז געשטאַנען אַ גרויסער לייב מיט אַ שוואַרצער גריווע.

קוים האָט ער דערזעהן דעם יעגער מיט דעם ביקס, האָט ער געגעבען אַ שפרונג אין דער לופט, נאָר אין דער מינוט איז איהם אַריין אַ קויל אין האַרצען: און ער איז אַנידערגעפאַלען טויט.

— אוררא, האָט דזשאָע אַ געשריי געטאָן. קענעדי האָט זיך אַראָבגעלאָזט דורך טרעפלעך אין ברונען אַריין און איז צוגעפאַלען מיט זיינע פערדאַרטע ליפען צו דעם פרישען קלאָרען וואַסער. דזשאָע איז איהם נאָכגעגאַנגען. זייט אַביסעל פאָרזיכטיג, האָט ער געזאָגט צו קענעדין, מען טאָר נאָך אַזאַ דאָרשט קיין סך ניט טרינקען.

נאָר קענעדי האָט איהם אָבער ניט געהערט, ער האָט אַריינגעשטעקט דעם קאָפּ מיט די הענד אין וואַסער און האָט זיך גאָר מחיה געווען

— און דעם דאָקטאָר, אַ פּנים, האָט איהר גאָר פאַרגעסען? — האָט דזשאָע געפרעגט.

ווי באַלד ער האָט נאָר די ווערטער אַרויסגערעדט, האָט זיך קענעדי אַ חאַפּ געטאָן, אָנגעפילט די בוטעלקע מיט וואַסער און זיך געלאָזט אַרויסגעהן פון דעם ברונען. נאָר דער ברונען איז אויבען געווען פאַרשטעלט און קענעדי האָט ניט פערשטאַנען, וואָס זאָל עס בעטייטען. באַלד אָבער האָבען זיי דערהערט איבער זיך אַ שטאַרקען ברום.

— דאָס איז אַוודאי דעם לייבס ווייב — האָט קענעדי געזאָגט און תיכף אויסגעשאָסען. איבער דעם ברונען איז באַלד ליכטיג געוואָרען.

— חאַפּט זיך נאָר ניט, האַר קענעדי, — האָט זיך דזשאָע אָנגערופען, — מיר קענען נאָך פון דעם ברונען ניט אַרויסגעהן, די אַלמנה איז ניט אַוועקגעלאָפען, זי געהר וואַרטען אויף אונז. נאָר איך וועל איהר אָבטאָן אַ שפּיצעל.

דזשאָע האָט אויפגעהאַנגען זיין מלבוש אויף דער ביקס און אַרויסגעשטעלט פון דעם ברונען. דער צערייצטער לייב האָט זיך באַלד דערויף אַ וואָרף געטאָן מיט כעס, נאָר קענעדי האָט איהם מיט אַ קויל דורכגעלעכערט די פלייצע. דער לייב האָט זיך מיט אַ גרויס געשריי אַראָבגעקוישעט פון די טרעפּ און אומגעוואָרפען דזשאָען, אין דער מינוט האָט מען דערהערט נאָך אַ שאָס און דער דאָקטאָר פערגיסאָן האָט זיך בעוויזען נעבען ברונען מיט אַ ביקס אין דער האַנד.

דזשאָע האָט זיך גיך אַרויסגעהאַפּט פון אונטער דעם לייב און דערלאַנגט זיין בעל־הבית אַ בוטעלקע מיט וואַסער. דער דאָקטאָר האָט זי גיך אויסגעטרונקען און אַלע האָבען געדאַנקט גאָט, וואָס ער האָט זיי מציל געווען פון דעם טויט

די נאַכט האָבען אונזערע רייזענדע צוגעבראַכט אונטער מימאָזענ־ביימער, האָבען געגעסען, געטרונקען, פאַרגעסען אין אַלע צרות און זיי זענען געוועזען זעהר פרעהליך. קענעדי איז אויסגעגאַנגען דעם גאַנצען אָאַזיס אין דער לענג און אין דער ברייט, און האָט געזעהן, אַז חוץ זיי איז דאָרטען ניטאָ קיין לעבעדיגע נשמה. זיי האָבען זיך געלעגט אויף די קאָלדרעס און האָבען גאַנץ רוהיג געשלאָפען.

י פאָגאָרדע האָט זיך אויף דעם אַנדערען טאָג גאָר פּישט פאַר־ענדערט, די זון האָט געבראָטען, געסמאַליעט, און ביי דעם דאָקטאָר איז געבליבען, אַזוי, ווי זיי האָבען נאָך גענוג עסענוואַרג, זאָלען זיי בעסער וואַרטען אין קיהלען וועלדעל, ביז עס וועט זיך אויפ־הייבען אַ ווינד. דזשאָע האָט באַלד צורעכט געמאַכט זיין קיך און אָנגעגרייט אַלערליי מאכלים, סיי וואַסער דערביי האָט ער גאָר ניט געזשאַלעוועט.

— זעהט נאָר, וואָס דער מענש אַ ... משטיינס־געזאָגט, — האָט זיך קענעדי אָנגערופען, — נעכטען ערשט בין איך אַראָב פון דעם זינען פאַר אַביסעל וואַסער און שיער ניט געשטאָרבען, איצט, דאַנקען גאָט, געהט אונז גאָר נישט אָב; עס זאָל נאָך זיין אין וועלדעל עפּיס וואָס צו שיכען, וואָלט מיר שוין קיינער ניט גלייך געוועזען

— די צוויי לייבען, אַפּנים, זענען דיר קאַרג, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, איך פון מיין זייט בין זעהר צופרידען, וואָס מיר האָבען דאָ ניט אַזוי־לכע שכנים ווי דו ווילסט.

— מיר דאַכט זיך, האָט קענעדי געזאָגט, אַז די פאַר לייבען ווייזען, אַז ניט וויט פון דאַנען דאַרף זיך געפינען אַ אָרט בעוואַקסען מיט גראָז און מיט ביימער.

— דאָס איז נאָך גאָר קיין סימן ניט, האָט דער דאָקטאָר גע־ענטפערט, די לייבען, אַז זיי ווערען דאָרשטיג, קענען אָבלויפען הונדערטער מיילען אין דער מדבר, ביז זיי בעקומען אַ ביסעל וואַסער. ביי נאַכט דאַרף מען זיך דאָ היטען און עס וועט גאָר ניט שאַדען, מען

זאל דא צולעגען א פייער, פון זיכערונג וועגען, כאטשע עס איז גענוג היים. נאר מיר מוזען זיך אבער אבהיטען ניט אונטערצוצינדען דאס טרוקענע וועלדעלע, וואס קען נאך א מאל אנדערע צוניץ קומען ווי היינט אונז. צו דער אזוים ציהען זיך די קאראוואנען, וואס געהען קיין טיעף אפריקא, און ווען עס זאל איצט גראד אנקומען אזא מין קאראוואן, וואלט איהר, דאכט זיך, גאר ניט צופרידען געוועזען, מחמת אין דעם קאנט געפינען זיך אויך די מענשענפרעסער ניאם=ניאם.

די צווייטע נאכט איז אויך איבערגעגאנגען בשלום, און אין דערפריה האט זיך אלץ קיין ווינטעל ניט געוויזען. דער דאקטאר האט א קוק געגעבען אויף דעם באראמעטער און איז פרעהליך געווארען, אז ער האט דערזעהן, ווי דער קוועקזילבער שטעהט נידעריגער און טאקי באלד האבען זיך געוויזען סימנים פון אנ׳ענדערונג אין דער לופט.

דער דאקטאר האט באלד אלצדינג צוגעגרייט און אנגעפילט די קעסטעלעך מיט וואסער. דזשאָ האט, נעבעך, געמוזט אראבווארפען נאך עטליכע גרודעס גאלד. ער האט זיך דערביי אפילו געקווינקעלט, נאר עס האט אבער נישט געהאלפען. דער דאקטאר האט אבער אומזיסט געווארט דעם גאנצען טאג, קיין וואלקען האבען זיך ניט געוויזען און די היץ איז געווארען שטארק ביז זעכציג גראד, און ווען די רייזענדע זאלען ניט געוועזען זיצען אונטער די געדיכטע בוימער, וואלטען זיי פשוט פון דער היץ פארברענט געווארען.

ביי נאכט, אז דזשאָ איז געשטאנען אויף דער וואך, האט זיך פלוצלים דער הימעל בעדעקט מיט שווארצע וואלקען, אז עס איז אזוי פינסטער געווארען.

— שטעהט אויף, האט ער א געשריי געגעבען, א ווינד האט זיך אויפגעכאפט.

— ניין, האט דער דאקטאר געזאגט קוקענדיג אויף דעם הימעל, עס איז נאר א בורע, קומט גיך צום לופטבאלאן.

דער לופטבאלאן האט זיך שוין געשלעפט איבער דער ערד מיט דעם שיפעלע, און ווען די רייזענדע זאלען נאך געוועזען איין מינוט פארשפעטיגען, וואלט דער לופטבאלאן אוועקגעפליגען און זיי איבערגעלאזט אין דער מדבר. אלע זענען באלד אריין אין שיפעלע, דער דאקטאר האט אנגעצונדען דאס גאז=רעהריל, ארויסגעווארפען אביסעל משא און דער לופטבאלאן איז תיכף ארויף אין דער הויך

יט.

די רייזענדע זענען זעהר געשוינד געפלויגען, און געווען מלא שמחה, וואָס זיי פערלאָזען דו מדבר, וואָס זיי זענען דאָרט שיער ניט אומגעקומען. אַרום זייגער ניין אין דער פריה האָבען זיך שוין אָנגעהויבען צו ווייזען אויף דער ערד פערוואַקסענע ערטער.

— מיר זענען שוין ווידער אין אַ בעוואוינט לאַנד, ים דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן פאַר גרויס שמחה, אַקוראַט ווי קאָלאָמבוס בשעת ער האָט דערזעהן אַמעריקא.

פליהענדיג ווייטער האָבען אונזערע רייזענדע באַלד דערזעהן אַ קליינע אָזעריע אַרומגערינגעלט מיט בערגלעך. אין דער לופט האָט זיך געהערט אַ זיסער ריח פון אַלערליי שמעקענדיגע קרייטעכצער, פון באַאָבאַען, באַנאַנען און ניסענבוימער, וואָס זענען געוואַקסען אין די גרינע טאָלען צווישען די בערגלעך און זיך אָבגעשפיגעלט אין דער אָזעריע.

ווילדע אָקסען האָבען זיך געקאַטשעט אין דעם הויכען גראָז, וואָס עס האָט זיי אינגאַנצען בעדעקט, שרעקליך גרויסע עלפאַנטען פון אַלערליי קאָלירען זענען אַרומגעלאָפען איז וואַלד און געבראָכען ביימער ווי אַ שטורמווינד.

פון די גרינע בערג האָבען זיך אַראָבגעגאָסען מיט אַ רעש גאַנצע ייַכען. בעהאָמאָסען האָבען געשטיפט אין וואַסער און גרויסע ים=בהמות פון זעקס איילען די לענג זענען געלעגען אויסגעצויגען אויף דעם גראָז.

אין דעם שענעם זווערינעץ האַבען זיך נאָך אַרויסגעזעהן צווישען די צווייגען פון די ביימער כל אַ מיני פייגעל, וואָס זייערע פעדערען האָבען געבלישטשעט ווי טייערע בריליאַנטען.

אַרום זײַנער „דרײַ" איז דער לופּטבאַלאָן געקומען צו דער גרעניץ פון ניגריציע. די אַראַבער פון דעם שבט שואַס, וואָס זיצע דאָרטען, האָבען געפּאַסעט זײערע טשערעדעס.

באַלד זענען די רײזענדע געפלױגען איבער דעם גרױסען טײַך בעגוע, און דער דאָקטאָר האָט דערצעהלט, אַז אױף דעם טײַך איז אַ מאָל געגאַנגען דאָס דאַמפשיף פּלעיאַדע ביז דער שטאָדט יאָלאַ.

— פון דעם קענט איהר זעהן, האָט ער געזאָגט, אַז מיר געפינען זיך אין אַ בעקאַנט װינקעל.

פאַרנאַכט האָט זיך „װיקטאָריע" אַנידערגעשטעלט פערציג מײַל פאַר דער שטאָדט יאָלאַ, וואָס פון דאָרטען האָט מען אַרױסגעזעהן דעם הױכען באַרג מענדיף. דער דאָקטאָר האָט די גאַנצע נאַכט קײן אױג ניט צוגעמאַכט, מחמת עס איז געװעזען זעהר אַ גרױסער װינד און דער לופּטבאַלאָן האָט זיך קױם געהאַלטען אױף דעם אַנקער.

אױף דעם אַנדערן טאָג זענען זײ װײַטער אַװעקגעפלױגען, דער גרױסער װינד האָט זײ ניט געלאָזט זיך צושטעלען אין דער שטאָדט יאָלאַ און זײ זײַנען אַװעקגעטראָגען אַקעגען דעם באַרג מענדיף, וואָס זײַנע שפּיצען גרײכען העכער פון די װאָלקען. באַלד האָט זיך אַרױסגעװיזען דער באַרג באַזונדער מיט זײַנע אַכטצעהן דערפער, וואָס ליגען אױף זײַנע זײַטען, װי קינדער אַרום זײער מאַמע, און זײַנער דרײַ איז „װיקטאָריע" שױן געװעזען נעבען באַרג מענדיף, וואָס עס איז אוממעגליך געװעזען איהם אױסצומײַדען.

— דער דאָקטאָר האָט דערהיצט דעם גאַז ביז הונדערט גראַד און זיך אױפגעהױבען ביז פיער טױזענד אײלען אין דער הױך. די לופט איז דאָרטען אַזױ שטאַרק קאַלט געװעזען, אַז זײ האָבען זיך געמוזט אײַנװיקלען אין זײערע קאָלדרעס.

מענדיף איז געװעזען אַ מאָל אַ פײַערשפּײַענדיגער באַרג, דאָס האָט מען אַרױסגעזעהן פון זײַנע גרױסע טיפע לעכער, אױבען איז ער געװעזען בעדעקט מיט זעהר פיעל גואַנאָ (צואה פון פײגעל), וואָס מען װאָלט דערמיט געקענט אױסמיסטיגען אַלע פעלדער פון גאַנץ ענגלאַנד. זײגער פינף האָט זיך דער לופּטבאַלאָן געשטעלט אױף אַ פעלד אין מיטען װאַלד. קענעדי האָט געשאָסען עטליכע װילדע קאַטשקעס, מען האָט דערפון

געמאַכט אַ גוטע וועטשערע און זיי האָבען רוהיג איבערגעשלאָפען די נאַכט.

אויף דעם אַנדערן טאָג, דעם עלפטען מאַי, האָבען זיך אונזערע רייזענדע געלאָזט ווייטער אין וועג אַריין. דער ווינד האָט זיי אַוועקגעטראָגען קיין צפון־זייט און אַרום זייגער ניין האָבען זיי דערזעהן די גרויסע שטאָדט מאַספּעיאַ, וואָס זי געפינט זיך צווישען צוויי הויכע בערג.

בשעת זיי זענען געפלויגען איבער דער שטאָדט, איז אין איהר אַריינגעפאָהרען דער שייך אַרומגערינגעלט מיט רייטער. ער האָט געטראָגען אַ מלבוש פון ליכטיגע קאָלירען, פאַר איהם זענען געגאַנגען טרומייטערס און לייפערס, וואָס האָבען געמאַכט אַ וואַרע. דער דאָקטאָר האָט זיך אַראָבגעלאָזט, כּדי צו בעטראַכטען דעם עולם פון דער נאָהענט. די אַלע לייט זענען זיך צולאָפען ווי באַלד זיי האָבען דערזעהן דעם לופט־באַלאָן, נאָר דער מושל איז געבליבען שטעהן, האָט אָנגעלאָדען זיין ביקס און געוואַרט ביז דער לופטבאַלאָן וועט צו איהם צוקומען.

— אַז דער דאָקטאָר איז געוועזען זעכציג איילען פון דער ערד, האָט ער אָבגעגעבען דעם שייך אַ גוט מאָרגען אויף אַראַביש. ווי דער שייך האָט דערהערט אַ קול פון אויבען, האָט ער זיך אָנגעהויבען צו בוקען און ניט געוואָלט בשום אופן אויפהערען.

— עס איז גאַנץ פשוט, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, אַז די היגע מענשען נעהמען אונז אָן פאַר מלאכים. איהר קענט אייך משער זיין, וואָס פאַר אַ ניסים ונפלאות זיי וועלען האָבען צו דערצעהלען פון אונזערע קינדסקינדער. גלייכער וואָלט געוועזען, זיי זאָלען אונז אָננעהמען פראָסט פאַר מענשען. דורך דעם וואָלטען מיר געקענט אויספאָרשען דאָס גאַנצע לאַנד, נאָר איהר וועט זיי אָבער ניט אַרויסשלאָגען פון דעם קאָפּ, אַז מיר זענען ניט קיין מלאכים, וואָרום זיי וועלען בשום אופן נישט גלויבען, אַז דער לופטבאַלאָן איז אַ מאַשין. אין דעם לאַנד זענען שוין אומגעקומען אַ סך געלערענטע מענשען, וואָס האָבען דאָ געוואַנדערט. באַלד וועלען מיר צו־פליהען נאָהענט צו דעם קעניגרייך באַרגימי, דורך וועלכען דער בעריהמטער רייזענדער פאָגעל האָט געוואַנדערט אין יאָהר 1865 געהענדיג קיין וואַדאַי. דאָרטען איז ער פערפאַלען געוואָרען און מען האָט פון איהם נישט קיין שום ידיעה. פאָגעל, וואָס זיין שם געהט אין

דער גאַנצער וועלט, איז אינגאַנצען אַלט געוועזען דריי און צוואַנציג יאָהר, אַז ער האָט זיך אַוועקגעלאָזט קיין אַפריקא. אין זיין לעצטען בריעף שרייבט ער, אַז ער געהט קיין וואַדאַי, וואָס דאָרט איז נאָך קיין שום מענש פון אייראָפּע ניט געוועזען. פון דענסטמאָל אָן איז פון איהם שוין ניטאָ קיין איינגעטונקטע פּען. אַ טייל מיינען, אַז ער זיצט געפאַנגען ביי דעם דאָרטיגען סולטאַן, און אַנדערע זאָגען, אַז מען האָט איהם גאָר געהרגעט דערפאַר, וואָס ער האָט געוואָלט אַרויפגעהן אויף זייער הייליגען באַרג. נאָר מיר וועלען אָבער באַלד הערען, וואָס מיט איהם טהוט זיך, מחמת מען האָט פון לייפּציג אַרויסגעשיקט דעם געלערנטען געגלין מיט אַ גאַנצער מחנה, זיי זאָלען איהם אויפזוכען.

די שטאָדט מאָספעיאַ איז שוין לאַנג פערשוואונדען געוואָרען און דער לופטבאַלאָן איז געפלויגען איבער פעלדער מיט אינדיגאָ און מיט נאָך אַלערליי בשמים, וועלדער מיט שמעקענדיגע אַקאַציענבוימער זענען געלאָפען פאַר זייערע אויגען און באַלד האָבען זיי דערזעהן דעם גרויסען טייך סאַרי, וואָס ער פאַלט אריין אין די אָזערע טשאַד.

— איצט, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, קומען מיר אָן צו דעם קעניגרייך לאָגום, אָדער אין דער הויפטשטאָדט קערנאַק. דאָ זענען אויך אומגעקומען גענוג פון אונזערע מענשען. מען קען זאָגען, אַז אַפריקא איז דער בית־עלמין פון אייראָפּע

פליהענדיג איבער דעם טייך סאַרי, האָט דער ווינד אָנגעהויבען שטילער צו ווערען און אין אַ האַלבער שעה אַרום האָט זיך דער לופטבאַלאָן אַנידערגעשטעלט פאַר דער שטאָדט קערנאַק אַ הונדערט איילען הויך פון דער ערד. צווישען בוימער זענען געשטאַנען אַ סך וועבערם און האָבען געוועבט לייווענט.

די גאַנצע שטאָדט איז גוט געבויט מיט שענע הייזער און ברייטע גאַסען. אויף דעם גרויסען מאַרק, וואָס מען פערקויפט שקלאַפען, זענען געשטאַנען אַ סך סוחרים. ווי באַלד מען האָט נאָר דערזעהן דעם לופטבאַלאָן, זענען זיך אַלע צולאָפען.

דער שייך פון לאָגום איז אַרויסגעגאַנגען אַקעגען דעם לופטבאַלאָן מיט אַ גאַנצער קאַפּעליע מיט אַ גרינער פאָהן אין דער האַנד. פון דערווייטענס האָט מען געזעהן. ווי רייטערם לויפען פון אַלע זייטען און

דאָס גאַנצע חיל גרייט זיך אָן צו אַ מלחמה. דער שייך האָט געגעבען אַ מאַך מיט דער האַנד און אַלע זיינע לייט זענען שטיל געבליבען. ער האָט לאַנג עפּיס גערעדט, נאָר דער דאָקטאָר האָט גאָרנישט פערשטאַנען. געשטויסען האָט ער זיך פון זיינע מינעס, אַז ער פערלאַנגט דער לופטבאַלאָן זאָל אַוועקפליהען. נאָר אַז די גרויסע לייט האָבען געזעהן, אַז דער לופטבאַלאָן שטעהט אַלץ אויף איין אָרט, האָבען זיי אָנגעהויבען שרעקליך צו רעווען. איטליכער פון די פיינע — בריות האָט געהאַט אַ גרויסען בויך און געטראָגען אויף זיך עטליכע העמדער פון כל אַ מיני קאָלירען. צו דער כנופיא האָבען זיך נאָך צוגעלאָזט עטליכע פויזענד נעגערן און געמאַכט מיט די הענד.

אָס חיל האָט זיך דערווייל אויסגעשטעלט צו דער מלחמה, געוואָפּענט מיט בויגענס און מיט פיילען.

דער לופטבאַלאָן האָט זיך אויפגעהויבען אַזוי הויך, אַז די פיילען זאָלען צו איהם ניט גרייכען. דער שייך האָט אָבער אָנגעלאָדען זיין ביקס און געצילט פונקט אין לופטבאַלאָן. מיט איין שאָס האָט קענעדי פון אויבען צוברּאָכען דעם שייכס ביקס אויף שטיקלעך. אַלע זענען זיך צולאָפען פאַר פחד און די שטאָדט איז געבליבען לעדיג.

ביי נאַכט איז די לופט געוועזען אַלץ שטיל און אונזערע רייזענדע האָבען געמוזט בלייבען נעכטיגען איבער דער שטאָדט, וואָס מען האָט דאָרטען ניט געזעהן אין ערגיץ קיין פייער און ניט געהערט קיין שאָרך. דעם דאָקטאָר איז די מעשה גאָר נישט געפעלען, און ער האָט טאַקי רעכט געהאַט, וואָרום אַרום האַלבע נאַכט איז פלוצלים די שטאָדט געוואָרען איינגעטונקט אין פלאַם פייער, און הונדערטער פייערדיגע שנירעלעך זענען געפלויגען אין דער לופט אַהין און אַהער. די רייזענדע האָבען זיך שטאַרק דערשראָקען, אַז זיי האָבען דערזעהן, ווי די גאַנצע שרפה הויבט זיך אויף צו דעם שיפעלע און אונטען איז אַ גרויס געשריי און אַ געשיסעריי פון ביקסען. דער דאָקטאָר האָט זיך אָנגעשטויסען, וואָס דאָס בעטייט.

די ווילדע האָבען פּרויסגעלאָזט אויף „וויקטאָריען" טויזענדער טויבען, מיט אָנגעצונדענע ליכטלעך צוגעבונדען צו די עקען. קענעדי האָט אָנגעהויבען צו שיסען פון אַלע זיינע ביקסען אין דעם חיל אַריין, נאָר וואָס האָט ער אָבער געקענט מאַכען אַקעגען אַזאַ מחנה. די טויבען זענען שוין געוועזען נאָהענט פון דעם שיפעלע, דער דאָקטאָר האָט גיך אַראָבגעוואָרפען אַ שטיק גאָלד און דער לופטבאַלאָן האָט זיך

צוויי שעה בסדר אויפגעהויבען גאַנץ הויך און אַרויס פון דער סכנה. האָבען זיי נאָך געזעהן, ווי די טויבען דרעהען זיך אונטען אין דער לופט מיט דעם פייער, דערנאָך האָט אָנגעהויבען טונקעלער צו ווערען ביז עס איז געוואָרען גאָר פינסטער.

— אָט אַזוי טהוען די ווילדע, אַז זיי ווילען פאַרברענען ביי דעם שונא אַ דאָרף, — האָט דער דאָקטאָר זיך אָנגערופען, — נאָר אונזער דאָרף איז אַוועקגעפלויגען העכער פון זייער פייער, און מיר מעגען דאָ שלאָפען גאַנץ רוהיג.

כ.

אַרום זייגער דריי אין דער פריה האָט זיך אויפגעהאַפּט אַ ווינטעל און דער ליפטבאַלאָן איז אַוועקגעפלויגען.

— מיר פליהען זעהר גוט, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט אַ קוק געבענדיג אויף דעם קאָמפּאַס, מיר וועלען נאָך היינט זעהן די גרויסע אָזערע טשאַד, וואָס איהר וועט זעהר הנאה האָבען איבער איהר צו פליהען. מיר האָבען זיך, אמת, אַזוי אויך ניט וואָס צו בעקלאָגען. אַ חוץ דעם שטיקעל מדבר, וואָס מיר האָבען דאָרטען געליטען, איז אונז אויף דער רייזע אומעדום, דאַנקען גאָט, גוט געגאַנגען און „וויקטאָריע״ האָט זיך תמיד אויסגעדרעהט פון אַלע צרות. היינט איז דער צוועלפטער מאַי, דעם אַכטצעהנטען אַפּריל זענען מיר אַוועקגעפלויגען פון זאַנזיבאַר, האָט איהר שוין פינף און צוואַנציג טעג, אַז מיר זענען אויף דער רייזע, און אין צעהן טעג האָף איך מיט גאָטס הילף צו ענדיגען די נסיעה. צו וועלכען אָרט מיר וועלען צום סוף צופליהען, ווייס איך ניט, נאָר מסתמא וועט אונז גאָט אויספיהרען ווי ביז אַהער, דאָס מוז איך אייך זאָגען, מיינע ליבע פריינד, אַז מיר זענען גליקליכער ווי אַנדערע רייזענדע, ווי, אַ שטייגער, באַרט, ריטשאַרדסאָן און פאָגעל, וואָס זענען צושיידט געוואָרען אין מיטען וועג. מיר, דאַנקען גאָט, זענען נאָך אַלע אינאיינעם, און אוך בעט דיך, ליבער קענעדי, אַז ווייטער זאָלסטו ניט אַוועקגעהן אויף געיעג, וואָרום עס קען אויסקומען, דער לופט‑ב[illegible]ן זאָל דאַרפען אַוועקפליהען פונקט ווען דו וועסט זיין אין וואַלד.

קענעדי האָט אָראָבגעוויזען דעם דאָקטאָר אויף גאַנצע סטאַדעס בין [illegible]ן און גאַזעלען, וואָס זיי האָבען אויסגעזעהן פון דער הויך ווי קעצלעך, און אויף שטרויסען, וואָס האָבען אויסגעוויזען ווי היהנער, און האָט איהם געבעטען, ער זאָל זיך אַראָבלאָזען נידריגער, בכדי ער זאָל קענען שיסען.

— איך וועל דיר דאָס צוליעב טאָן, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, נאָר איך פרעג דיך, צו וואָס זאָלסט דו שיסען אַזעלכע אומשולדיגע חיות? זעהסט דו, אַ לייב אָדער אַ לעמפערט — דאָס איז עפּיס אַנדערש. זיי זענען מזיקים.

„וויקטאָריע“ האָט זיך אַראָבגעלאָזט נידריגער און איז געפלויגען איבער דעם טייך סאַרי, זיינע ברעגען זענען געוועזען בעדעקט מיט ביימער און גראָז און צווישען זיי האָבען זיך געשפּילט קראָקאָדילען און אַריינגעשפּרונגען אין וואַסער גאַנץ געשווינד ווי יאַשטשערקעס.

זייגער ניין אין דער פריה זענען די רייזענדע אָנגעקומען צו דער אָזיערע טשאַד, וואָס זי איז אַזוי גרויס ווי אַ ים און וואָס אַ לאַנגע צייט האָט מען נישט געגלויבט, אויב זי איז דאָ אויף דער וועלט. די אָזיערע איז אַרומגערינגעלט מיט גרויסע זומפּען, און וועלכע באַרט איז שיער ניט דערטרונקען געוואָרען. גאַנצע שטעדט, וואָס שטעהען אויף זיינע ברעגען, ווערען אָפט פערזונקען. אַזוי איז אין יאָהר 1856 פערשוואונדען געוואָרען די שטאָדט נהאָרנאַ, וואָס אויף איהר שווימען איצט אַרום בעהאָמאָטען און די גרויסע קראָקאָדילען. דאָס וואַסער פון דער אָזיערע קען מען ניט טרינקען, עס האָט אַ טעם ווי סאָדע.

בשעת דער דאָקטאָר האָט זיך בעשעפטיגט אַראָבצונעהמען אויף דער לאַנדקאַרטע די אָזיערע, האָט זיך קענעדי ניט געקענט איינהאַלטען און אויסגעשאָסען אויף אַ גרויסען בעהאָמאָס, וואָס ער איז אַרויסגעשוואומען אויף דעם וואַסער. די שפּיצעדיגע קויל אָבער האָט איהם גאָר ניט גערירט

— אומזיסט, כ׳לעבען, דיין שיסען, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, די קויל האָט איהם אפילו קיין דראַפּ ניט געטאָן: איהם קען נאָר די קויל נעהמען, אַז זי טרעפט אין בויך אַריין. נאָר האָב נישט קיין עגמת נפש, קענעדי, אַז עס וועט אונז געראָטען צו קומען קיין צפון-זייט פון דער אָזערע, וועסט דו דאָרט האָבען אַ גאַנצען זווערינעץ און שיסען וויפיעל דיין האַרץ גלוסט.

נאָהענט פון דער אָזיערע טשאַד האָט זיך דער לופטבאַלאָן גענומען צביסעל קיין מערב-זייט.

די וואָלקען און דאָס וואַסער פון דער אָזיערע האָבען אַביסעל אָבגעקיהלט די לופט.

דער ווינד האָט פערטראָגען דעם לופטבאַלאָן צו דער שטאָדט קקו, וואָס זי איז די רעזידענץ פון דעם לאַנד באָרנוא, אָדער ווי אַנדערע רופען עס בר־נח, דאָס הייסט דאָס לאַנד וואָס דאָרט האָט זיך בעזעצט חם, נח'ס זוהן. די שטאָדט איז אַרומגערינגעלט מיט אַ מויער פון ווייס ליים. די שטאָדט איז צוטיילט אין צווייען, אין איין חלק וואוינען די רייכע און אין דעם אַנדערן די אָרימעלייט. אין מיטען מאַרק וואַקסען הויכע טייטעלבוימער, וואָס בשעת אַ גרויסער היץ זיצט מען אונטער זיי ווי אונטער אַ פּאַראַסאָל.

די רייזענדע האָבען נאָך ניט צייט געהאַט צו בעטראַכטען די שטאָדט, האָט זיי דער ווינד אַ טראָג געגעבען ווידער איבער דער אָזיערע. די ווילדע מענשען פון די קעמפעס האָבען געשאָסען אַקעגען דעם לופטבאַלאָן, נאָר ער איז בשלום געפלויגען זיין וועג.

— טהוט נאָר אַ קוק, האָר קענעדי, האָט זיך דזשאָע אָנגערופען, עפּיס העט דאָרטען גאַנץ הויך פליהען פייגעל, איהר מעגט אָנגרייטען אייער ביקס. דער דאָקטאָר, דאַכט זיך, וועט אייך ערלויבען זיי צו שיסען.

— ערלויבען וועל איך אייך אודאי, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, אַ קוק געבענדיג אויף זיין שפּאַקטיוו, נאָר איך וואָלט בעסער געוואונשען, אַז זיי זאָלען זיין פון אונז אַביסעל ווייטער, וואָרום דאָ פליהען פערצעהן אָדלערס פון דער גרעסטער גאַטונג, און אויב זיי וועלען אויף אונז אָנפאַלען, איז גאָר ניט גוט.

— עט, פאַר וואָס דאָ איז מורא צו האָבען, האָט קענעדי אַ זאָג געטאָן, פון פערצעהן שטיקלעך עופות וועגען איז נאָך דאָ ביי מיר גענוג קוילען.

אין צעהן מינוט אַרום זענען די אָדלערס שוין ניט ווייט געוועזען פון דעם לופטבאַלאָן און האָבען זעהר הויך געשריגען. זיי זענען געפלויגען ווי די רוחות און זיך אַליין צוגעלאָזט נעהענטער. דער דאָקטאָר האָט זיך געפּרווט אויפהייבען העכער, זיי זענען איהם אָבער נאָכגעפלויגען. קענעדי האָט שוין געוואָלט אויף זיי שיסען, נאָר דער דאָקטאָר האָט איהם אָבגעהאַלטען.

— וואָס וועט דיר אַרויסקומען, — האָט דער דאָקטאָר צו איהם געזאָגט, — אַז דו וועסט צוויי, דריי הרגענען.

די איבעריגע קענען אַרויף אויף דעם לופֿטבאַלאָן און דו וועסט זיי אַפֿילו גאָר ניט זעהן. מיר זענען איצט פּונקט אין אַזאַ סכּנה, ווי איינער אויף דער ערד, צווישען אַ גאַנצע טשאַטע לייבען און לעמפּערטען. איך בעט דיך, זאָלסט ניט שיסען, ביז איך וועל דיר הייסען

די אָדלערס זענען שוין געוועזען גאַנץ נאָהענט, זיי זענען געפֿליגען מיט אויסגעשטרעקטע העלזער, די אויגען האָבען ביי זיי געברענט ווי פֿייער און זיי האָבען געשריגען אויף אַ אומגעלומפּערט קול. איינער פֿון זיי איז גלייך צוגעפֿלויגען צו דעם לופֿטבאַלאָן מיט אַ אָפֿענעם פּיסק און מיט צולאָזטע נעגעל. עס האָט אויסגעוויזען, אַז ער איז מלא רציחה, פֿאַר וואָס מענשען פֿליהען אין דער לופֿט, וואָס דאָרטען איז זיין קעניגרייך.

— שיס אויס, האָט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן, און דער דערשראָסענער אָדלער איז באַלד אַראָבגעפֿאַלען, דרעהענדיג זיך אין דער לופֿט.

די איבעריגע אָדלער האָבען זיך דערשראָקען און אַוועקגעפֿלויגען. נאָר באַלד זענען זיי צוריקגעקומען נאָך מיט מעהר כּעס.

קענעדי האָט איינעם אָבגעשאָסען דעם קאָפּ און דזשאָע האָט נאָך איינעם געטראָפֿען אין אַ פֿליגעל, די איבעריגע אָדלערס האָבען זיך אַלע מיט אַ מאָל אויפֿגעהויבען העכער פֿון דעם לופֿטבאַלאָן, גלייך ווי זיי האָלטען זיך דערצו אָנגערעדט.

דער דאָקטאָר איז פֿאַר שרעק געוואָרען וויס ווי קאַלך און טאַקי באַלד האָט מען געהערט, ווי דער לופֿטבאַלאָן צורייסט זיך און ווי דאָס שיפֿעלע גליטשט זיך אַרויס פֿון אונטער די פֿיס.

מיר זענען אויסגעשטעלט, האָט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן, וואַרפֿט גיכער אַראָב די משא!

און אין איין רגע זענען אַלע שטיקער גאָלד אַראָב אויף דער ערד

— מיר פֿאַלען נאָך, האָט ער ווייטער געשריגען, גיסט גיך אויס דאָס וואַסער, מיר פֿאַלען גלייך אין אָזיערע אַריין.

דזשאָע האָט דאָס אויך געטאָן, נאָר דאָס שיפעל איז אַלץ געפאַלען נידריגער און עס איז שוין מעהר ניט געווען הונדערט איילען ווייט פון דעם וואַסער.

— וואַרפט נאָך אַראָב דאָס עסענוואַרג! — האָט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן.

און דאָס איז אויך באַלד געשעהן. דאָס שיפעלע איז שוין אפילו ניט אַזוי גיך געפאַלען, אָבער פונדעסטוועגען האָט עס זיך נאָך פאָרט געלאָזט אין וואַסער אַריין.

— וואַרפט ווייטער! האָט דער דאָקטאָר געשריגען.

— עס איז שוין מעהר ניטאָ וואָס צו וואַרפען, האָט קענעדי געזאָגט.

— עס איז נאָך דאָ, האָט דזשאָע געענטפערט און האָט זיך באַלד אַראָבגעוואָרפען פון דעם שיפעלע.

— דזשאָע! דזשאָע! האָט דער דאָקטאָר אָנגעהויבען צו שרייען.

נאָר דזשאָע האָט שוין ניט געקענט הערען, מחמת „וויקטאָריע" ווי זי איז נאָר גרינגער געוואָרען, האָט זיך אויפגעהויבען פינף הונדערט איילען אין דער הויך און דער ווינד האָט זי אַוועקגעטראָגען צו די ברעגען פון דער אַזיערע קיין צפון=זייט

— ער איז, נעבעך, אומגעקומען, האָט קענעדי געזאָגט.

— יאָ, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, ער האָט זיך מפקיר געווען, כדי אונז צו ראַטעווען.

און ביידע האָבען אָנגעהויבען שטאַרק צו וויינען, זיי האָבען זיך אַראָבגעבויגען צו געפינען האַטשע אַ שפור פון דעם אומגליקליכען דזשאָען, נאָר זיי זענען שוין געווען צו ווייט;

— מיר מוזען זעהן זיך אַראָבלאָזען, ווען עס וועט נאָר מעגליך זיין, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, און אויסוואַרטען

דער לופטבאלאן

נאָך זעכציג מייל פליהען האָט זיך „וויקטאָריע“ אַראָבגעלאָזט אין צפון־זייט אויף אַ פוסטען ברעג.

דער אַנקער האָט זיך פאַרטשעפעט אין אַ בוים און קענעדי האָט איהם שטאַרק צוגעבונדען.

עס איז געוואָרען נאַכט, נאַר דער דאָקטאָר און קענעדי האָבען קיין אויג ניט צוגעמאַן.

כא.

דעם דרייצעהנטען מאי אין דער פריה האָבען אונזערע רייזענדע צום ערשטען בעטראַכט דאָס אָרט, אויף וועלכען דער לופטבאַלאָן איז געשטאַנען פעראַנקערט. דאָס איז געוועזען אַ טרוקען שטיקעל ערד, ווי אַ קעמפּע אין מיטען אַ גרויסער בלאָטע, און אַרום איהם האָט זיך געצויגען נאָר אָהן איין עק אַ גאַנצער וואַלד פון משערעט, אַזוי הויך און גרויס ווי אונזערע ביימער. פון איין זייט קעמפּע האָט זיך די אָזערע צונאָסען שרעקליך ברייט ווי אַ ים און „וויקטאָריע“ איז געוועזען זיכער פון אַלע זייטען.

ביז איצט זענען די צווי רייזענדע געוועזען אַזוי בעטריבט און דערשלאָגען, אַז עס האָט זיך זיי ניט געעפענט דאָס מויל צו רעדען איבער דעם אומגליקליכען דזשאָען. קענעדי האָט צום ערשטען געמאַכט אַ שמועס מיט דעם דאָקטאָר.

— עס קען געמאַלט זיין, האָט ער געזאָגט, אַז דזשאָע איז ניט אומגעקומען. דו ווייסט דאָך, וואָס פאַר אַ פלינקער יונג ער איז, און צו זיין שווימען איז נאָך אויף דער וועלט זיין גלייכען ניטאָ. עפּיס זאָגט מיר דאָס האַרץ, אַז מיר וועלען איהם נאָך זעהן, ווי און ווען ווייס איך ניט. נאָר מיר דאַרפען אַלצדינג טאָן איהם אויפצווזוכען.

— הלואי פון דיין מויל אין גאָטס אויערען, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט פון גאַנצען האַרצען, מיר וועלען אודאי קיין מיה ניט שפּאָרען און טאָן וואָס נאָר מעגליך איז. קודם כל אָבער לאָמיר אַראָבנעהמען די צוריסענע שמאַטעס, וואָס עס איז געבליבען פון דעם אויסוועגדיגסטען גרויסען לופטבאַלאָן, און דורך דעם וועלען מיר בעפרייען „וויקטאָריען“ פון זעקס הונדערט מיט פופציג פונט משאַ, וואָס באַמבעלט זיך נאָר אומזיסט אויף איהר אַרום.

פיער שעה כסדר האָבען די רייזענדע געהאָרעוועט ביז זיי זענען

פּאַרטיג געוואָרען מיט זייער אַרבייט. דער אינווענדיגסטער לופטבאַלאָן איז געבליבען גאַנץ אויף אַ האָר נישט גערידהרט.

— אונזער „וויקטאָריע״ איז איצט קליינער געוואָרען מיט אַ פינפט־חלק, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען, פונדעסטוועגען וועל איך אויס־רעכענען, אַז זי זאָל אונז קענען טראָגען אינאיינעם מיט דזשאָען, ווען מיר וועלען איהם געפינען.

— ווי מיר דאַכט זיך, האָט קענעדי געזאָגט, זענען מיר געוועזען בשעת פאַלען ניט ווייט פון אַ קעמפּע.

— עס איז טאַקי אמת, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, נאָר די אַלע קעמפּעס אויף דער אָזיערע טשאַד זענען בעזעצט מיט מענשען־פרעסער און אויב דזשאָע איז אַריינגעפאַלען צו זיי אין די הענד, ווייסט נאָר איין גאָט, וואָס מיט איהם קען זיין.

— גלויב מיר, האָט זיך קענעדי אָנגערופען, אַזאַ מענש ווי אונזער דזשאָע, וועט אויף דעם פייער אפילו אויך ניט פאַרברענט ווערען, ער וועט זיך פון די ווילדע אויך קענען אויסדרעהען.

— מהיכא־תיתי, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, הלואי דו זאָלסט אמת זאָגען. איצט, זעהסט דו, קענסט־דו געהן אויף געיעג, מיר דאַרפען זיך טאַקי פערזאָרגען מיט עסען. נאָר איך בעט דיך, פערשלאָג זיך ניט גאַנץ ווייט.

בשעת קענעדי איז געוועזען אויף דער יאַכט, האָט דער דאָקטאָר דערווייל אויסגערעכענט, וויפיעל משא דער קליינער לופטבאַלאָן קען אויפהייבען. פאַרנאַכט איז קענעדי צוריקגעקומען מיט אַ סך געשאָסענע ווילדע געגנז און קאַטשקעס, וואָס ער האָט זיי אַליין אָבגעבראָטען און איינגעפּאַקט אין דעם שיפעלע.

ביי נאַכט האָט איטליכער אויף זיין וואַך גוט געקוקט אין אַלע זייטען. עס האָט זיך זיי אַלע מאָל גערדאַכט, אַז זיי הערען דזשאָעס קול. נאָר עס איז אָבער געוועזען אַ טעות, מען האָט ניט געהערט און ניט געזעהן. אין דער פריה האָט דער דאָקטאָר אויפגעוועקט קענעדי׳ן און איהם געזאָגט, אַז ער האָט בדעה צוריקצופליהען אויף דער אָזיערע, אַזוי ווי דער ווינד בלאָזט בלויז אַהין, און דאָרטען זיך האַלטען אין דער הויך דעם גאַנצען טאָג, בכדי דזשאָע זאָל זעהן, אַז מען זוכט איהם, וועט ער געוויס געבען פון זיך אַ ידיעה.

— און לאָמיר אפילו אָננעהמען, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט. אַז דזשאָע איז געפאַנגען, וועט ער אין דעם פאַל אויך אונז קענען צו וויסען טאָן, אַז מיר זאָלען איהם ראַטעווען, מחמת בײ די ווילדע געהען די געפאַנגענע אַרום פרײ, אָהן שומרים. באם אָבער, אַז מיר וועלען איהם אויף די קעמפּעס ניט געפינען, וועלען מיר זיך לאָזען צוריק צו דעם איצטיגען אָרט, און גוט בעטראַכטען דעם גאַנצען ברעג און אין דער צײט וועט זיך אפשר דזשאָע צו אונז צו־שלאָגען.

דער דאָקטאָר האָט אָבגעמאָלט דאָס שטיקעל אָרט, אויף וועלכען ער איז געשטאַנען און בערעכענט, אַז ער געפינט זיך אין צפון־זייט פון דער אָזיערע טשאַד, צווישען דער שטאָדט לאַרי און דעם דאָרף אינזע־מיני. זיינער זיבען איז דער לופטבאַלאָן אַוועקגעפלויגען גלייך אויף דער אָזיערע נישט מעהר ווי הונדערט אײלען די הויך. קענעדי האָט אָפּגעשאָסען פון דעם ביקס, און זיך צוגעקוקט אומעדום אויף אַלע ערטער, וואָס אַ מענש קען זיך דאָרט בעהאַלטען. אַזוי איז פערגאַנגען צוויי שעה און דאָס זוכען איז געוועזען אומזיסט.

ביז זייגער עלף איז „וויקטאָריע" אַיינגעפלויגען אַכציג מייל. דער ווינד האָט זיך דערנאָך אַ טראָג געגעבען קיין מזרח־זייט, און זי איז גע־פלויגען איבער דער גרויסער קעמפּע פאַראַס, וואָס זי איז בעזעצט מיט מענשען. דער דאָקטאָר האָט זיך געשטעלט דאָרטען וואַרטען, טאָמער וועט דזשאָע געבען פון זיך עפּיס אַ ידיעה. איז ער פרײ, האָט ער בײ זיך געטראַכט, וועט ער איהם אַרויפנעהמען צו זיך גאָר אָהן צרות, און אויב ער איז געפאַנגען, וועט ער געברויכען דאָ די אייגענע קונץ, ווי בשעת ער האָט מציל געוועזען דעם פראַנצויז. נאָר אומזיסט זיין טראַכ־טען, פון דזשאָען האָט מען קיין שום שפור ניט געקענט חאַפּען. זיי זענען געוועזען אויסער זיך פאַר עגמת נפש.

דער דאָקטאָר האָט געהאַט גרויס האַרצוועהטאָג, וואָס דער ווינד בלאָזט אַלץ קיין מזרח־זייט און האָט מורא געהאַט, אַז זיי זאָלען ניט פערטראָגען ווערען ווידער אין דער מדבר אַריין. אַ גאַנצע שעה האָט ער זיך געדרעהט אין דער לופט אַרויף און אַראָב ביז ער האָט צום סוף גע־פונען אַ ווינד, וואָס האָט איהם נאָך אַמאָל אַוועקגעטראָגען צו דער אָזיערע. דער דאָקטאָר האָט שוין אָנגעהויבען מסופק צו ווערען, צו געפינט זיך גאָר דזשאָע אויף איינער פון די קעמפּעס, וואָרום ווי וואָלט ער ביז אַהער שוין ניט געגעבען פון זיך אַ ידיעה, אפשר איז ער,

חלילה, דערטרונקען געוואָרען, אָדער אפשר האָט איהם נאָר א קראָקאָדיל איינגעשלונגען, נאָר ער האָט זיך אָבער אין האַרצען געטרייסט, אַז די קראָקאָדילען געפינען זיך מיינסטענס נאָר נעבען ברעג, און גוידער זענען זיי דאָ ניט אַזוי מסוכן.

אַרום זייגער פינף פאַר נאַכט האָט דער דאָקטאָר דערזעהן די סמאָקט לאַרי. די אַיינוואוינער האָבען אַראָבגענומען פון די פעלדער זייער בוימוואָל. דער ווינד האָט זיי געטראָגען און געבראַכט צוריק אויף דעם אייגענעם אָרט, פון וואַנען זיי זענען אין דער פריה אַוועקגעפלויגען, דער אַנקער איז פערשמירט געוואָרען אין בלאָטע צווישען טשערעט. דער ווינד איז שטיל געבליבען און די רייזענדע זענען די נאַכט ניט געשלאָפען

כב.

ווינגער דריי אין דער פריה איז דער ווינד אזוי שטארק געווארען, אז „וויקטאריע" האט זיך קוים געהאלטען אויף דעם אנקער.

— מיר מוזען פון דאנען באלד אוועקפליהען, האט דער דאקטאר געזאגט, ווארום ווען ניט, קען נאך דער לופטבאלאן צעריסען ווערען. ווען אפילו דער שטורמווינד זאל אונז פערטראגען גאנץ ווייט, וועל איך שפעטער צוריק קומען אויפצוזוכען דזשאען. דאס הארץ וויינט אין מיר, אז מיר מוזען אוועקפליהען אהן איהם, נאר וואס העלפט דאס, אז מען קען בעסער ניט מאכען.

ביי דעם אוועקפליהען האבען אונזערע רייזענדע ערשט געפיהלט אז אהן דזשאען זענען זיי ווי אהן א האנד. זיי האבען זיך ביידע, נעבעך שטארק געמוטשעט ארויסצוציהען דעם אנקער, נאר עס איז זיי ניט געגאנגען, דער דאקטאר האט פשוט איבערגעהאקט דעם שטריק און געלאזט דעם אנקער אין בלאטע, וויקטאריע האט באלד געגעבען א שפרונג אויף הונדערט איילען פון דער ערד. עטליכע מינוט זענען זיי געזעסען ווי דערשלאגען און ניט גערעדט קיין ווארט. דערנאך האט זיך דער דאקטאר אנגערופען צו קענעדי'ן:

— עס קען זיין, אז גאט שטראפט אונז דערפאר, וואס מיר האבען זיך מפקיר געווען, ארויפצופליהען אויף די וואלקען. אפשר טאהרען עס מענשען גאר ניט פרייוען. ערשט צוריק מיט עטליכע טעג זענען מיר קוים ארויס פון אזוי פיל סכנות און איצט האבען מיר פערלארען אונזער טייערען דזשאען און דער ווינד טראגט אונז נאך אוועק ווייט פון איהם.

— איך פרעג דיך נאר, סאמועל, האט קענעדי געזאגט, פאר וואס זאל אונזער דזשאע, ווען ער לעבט נאר, זיך אויך ניט קענען אויס-

דרעהען פון די ווילדע, אַזוי ווי אַנדערע רייזענדע, אַ שטיינער, ווי דער זאַמד און בוים.

— עס איז אַ גרויסער חילוק, מיין ליבער פריינד, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, יענע האָבען געקענט דאָס לשון פון די ווילדע מענשען און האָבען געהאַט אַרום זיך סאָלדאַטען מיט געוועהר. אַ חוץ דעם האָבען זיי געגעבען אומעדום די עלטסטע פון די ווילדע גרויסע מתנות און נאָך די אַלע זאַכען האָבען זיי פונדעסטוועגען געהאַט גענוג צו זינגען און צו זאָגען, אונזער דזשאָ אָבער איז איין מוטערמענש, נאַקעט און בלויז און פאַרשטעהט ניט דאָס לשון פון די ווילדע פעלקער, גאָט ווייסט, וואָס פאַר אַ צרות ער וועט, נעבעך, דאָרטען אויסשטעהן, נאָר מיר ווילען זיך אָבער אומקעהרען אַהער און איהם אויפזוכען, אפילו ווען מיר ווילען דאַרפען פערלאָזען דעם לופטבאַלאָן און געהן צו-פוס, אפילו ווען מען וועט דאַרפען געהן אַליין צו דעם ווילדען סולטאַן פון באָרנוא און איהם בעטען.

— איך וועל מיט דיר אומעדום געהן, האָט קענעדי געזאָגט, אַז דזשאָ האָט איינגעשטעלט זיין לעבען פאַר אונז. מוזען מיר אויך דאָס איינענע טאָן.

דער שמועס האָט די רייזענדע אַביסעל שטאַרקער געמאַכט און דער דאָקטאָר האָט אָנגעהויבען צו זוכען אין דער לופט אַ ווינטעל, וואָס ער זאָל איהם טראָגען צו דער אָזיערע טשאַד, נאָר אומזיסט, דער ווינד האָט פערטראָגען „וויקטאָריען“ צוריק אין דער מדבר, וואָס דאָרט האָט זיך נאָך געזעהן אַ שפור פון קאַראַוואַנעם. באַלד איז פאַר זיי פערשוואונדען געוואָרען דער בעריהמטער אָאַזיס, וואָס האָט אַ סך בוימער און פופציג ברונענם. זיי זענען אריינגעפלויגען אין דער טיפער מדבר.

דער ווינד איז אַלע מאָל שטאַרקער געוואָרען און האָט אויפגעהויבען גאַנצע בערג זאַמד. אַ קאַראַוואַן, נעבעך, וואָס איז דאָרט געגאַנגען, האָט אָנגעהויבען פערשוואונדען צו ווערען אונטער די דאָזיגע בערג. די קעמלען זענען זיך צולאָפען און האָבען שרעקליך געברומט. אַ געשריי, אַ געוויין פון מענשען איז געגאַנגען ביז אין הימעל אַריין, און אין מיטען דעם חורבן האָט דער ווינד געשטורמט מיט אַ וויינענדיג קול. באַלד איז אויף דעם גלייכען סטעפ געוואָרען אַ הויכער באַרג פון זאַמד, וואָס אונטער איהם איז בעגראָבען געוואָרען דער גאַנצער קאַראַוואַן.

דער דאָקטאָר און קענעדי, וואָס האָבען צוגעזעהן די אַלע זאַכען.

זענען געוועזען טויט פאר שרעק. דער לופטבאלאן האט זיך אזוי שטארק געדרעהט אין דעם שטורמווינד, אז ס'איז איהם אונמעגליך געוועזען זיך אויפצוהייבען העכער, דאס שיפעלע האט זיך אזוי געשאקעלט, אז די רייזענדע האבען זיך געמוזט אנהאלטען אין די שטריק, זיי זאלען ניט ארויספאלען, מיט א מאל איז וויקטאריע געבליבען שטעהן און געגעבען א פליה אין איין אנדער זייט. דער צפון=ווינד האט בייגעקומען דעם דרום=ווינד און האט אוועקגעטראגען דעם לופטבאלאן צוריק פון וואנען ער איז אוועקגעפלויגען.

— גאט ווייסט, וואס ער טהוט, האט דער דאקטאר געזאגט, דער ווינד טראגט אונז צוריק אויף דעם ארט, וואס מיר האבען שוין ניט גע־האפט עס צו זעהן. מיך ארט ניט וואוהין ער וועט מיך פערטראגען, קיין קוקוא אדער קיין וואדי, אנידערשטעלען וועל איך מיך שוין.

— מיר דאכט זיך, אז דער ווינד ווערט שטילער, האט קענעדי געזאגט, דער הימעל הייבט זיך אן אויסצולייטערן.

— זעהר גוט, האט דער דאקטאר געענטפערט, איצט דארף מען קוקען אויף דעם שפאקטיוו, אז קיין שום זאך זאל מען פון די אויגען ניט אבלאזען.

קענעדי האט גענומען דעם שפאקטיוו און האט זיך געזעצט ארא־קוקען פון דעם שיפעלע.

כג.

לאָמ׳ר לאָזען די רייזענדע פליהעז און זיך נעהמען צו אונזער רזשאָען.

ווי ער איז אַריינגעפאַלען אין אָזערע, האָט ער צום אַלעם ערשטען געגעבען אַ קוק אַרויף, וואוהין איז היינגעקומען דער לופטבאַלאָן, און אַז ער האָט איהם דערזעהן פליהען, איז איהם פשוט אַראָב ווי אַ שטיין פון דעם האַרצען.

— אַ גליק, כ׳לעבען, האָט ער צו זיך אַליין געזאָגט, וואָס איך בין געפאַלען אויף דעם שכל אַראָבצושפּרינגען. ווען איך זאָל דאָס ניט געווען טאָן, וואָלטען מיר אַלע דריי אומגעקומען. נאָר איצט, אַז איך לעב, דאַרף מען טראַכטען אַרום זיך.

ער האָט זיך דערמאָנט, אַז אַראָבקוקענדיג פון דעם שיפעלע בשעת ער איז געפלויגען, האָט ער געזעהן אַ קעמפע. בכדי צו־צושווימען צו איהר האָט ער אַראָבגעוואָרפען פון זיך אַ טייל פון זיינע קליידער. וואָס נעהנטער ער איז אָנגעקומען צו דער קעמפע, האָט ער זיך אַלץ מעהר געשראָקען פאַר די ווילדע פעלקער, וואָס זיצען דאָרטען און פאַר די קראָקאָדילען, וואָס געפינען זיך אין וואַסער. ער האָט זיך אָנגעהויבען אַרומצוקוקען אין אַלע זייטען און איז געשוואומען זעהר פאָרזיכטיג. עטליכע הונדערט איילען פון דעם ברעג האָט ער דערפיהלט דעם ריח פון אַ קראָקאָדיל. ער איז גיך אַראָב אונטער דעם וואַסער און שווימענדיג אזוי, האָט ער זיך צודראַפּעט די פּלייצע אין דעם קראָקאָדילס שאַרפע שופּען. ער האָט געמיינט, אַז ער איז שוין פערפאַלען, און האָט אָנגעהויבען צו שווימען מיט אַלע זיינע כחות. עס האָט זיך איהם אַלץ אויסגעוויזען, אַז דער קראָקאָדיל לויפט איהם נאָך און וויל איהם איינשלינגען. מיט אַמאָל האָט ער דערפיהלט, ווי מען האָט איהם אָנגעהאַפּט אין דער קווער און מען ציהט איהם ניט אַראָב צום אָבגרונד, אזוי ווי די קראָקאָדילען טהוען, נאָר אַרויס פון דעם וואַסער.

אז ער האָט געעפֿענט די אויגען, האָט ער דערזעהן, אז איהם האַלטען צוויי שוואַרצע נעגערען, זיי האָבען איהם אוועקגעפיהרט צום ברעג און ער איז מיט זיי געגאַנגען גאָר אָהן פחד. מסתמא האָבען זיי געזעהן, האָט ער בײַ זיך געטראַכט, ווי איך בין אַראָבגעפאַלען פון דער הויך, וועלען זיי פאַר מיר אודאי דרך ארץ האָבען. טראַכטענדיג אַזוי, איז דזשאָע אָנגעקומען צום ברעג, וואָס דאָרטען זענען איהם אַקעגען געקומען אַ גאַנצע מחנה פון מאַנסבילען, ווייבער און קינדער, אַלע שוואַרץ ווי קויל. דאָס זענען געוועזען די בידיאָמאַגען. ער האָט באַלד דערשמעקט, אַז דער עולם בוקט זיך צו איהם, און חאָטשע די מעשה פון קאַזעג איז איהם געקומען אויף די געדאַנקען, פונדעסטוועגען האָט ער זיך בערוהיגט.

— מיר דאַכט זיך, האָט ער בײַ זיך געטראַכט, אַז איך וועל נאָך אַ מאָל ווערען אַיין אָבגאָט, מען נעהמט מיך דאָ, אַ פנים, אויך אָן פאַר דער לבנה׳ס זוהן. נאָר וואָס זאָל מען טאָן, אַז עס איז ניטאָ קיין אַנדער מלאָכה, מוז דאָס אויך גוט זיין. טאָמער וועט דערווייל אָנקומען „וויקטאָריע“, וועל איך זיי וויזען, ווי איך וועל אַרויף גלייך אין הימעל.

דער עולם האָט זיך לעת עתה געשטופט אַרום דזשאָען, אָנגעהויבען איהם צו גלעטען און ווערען מיט איהם נעהנטער. מען האָט איהם געבראַכט אַ גרויסע שיסעל פול מיט זויערמילך, מיט רייז און מיט האָניג. דזשאָע האָט גאַנץ געשמאַק געגעסען און דער עולם האָט געגאַפט אויף איהם קוקענדיג. ווי די נאַכט איז נאָר צוגעפאַלען, האָבען איהם די מכשפים פון דער קעמפע גענומען אונטער די הענד און איהם אַריינגעפיהרט אין אַ שטיבעל, וואָס עס איז געוועזען אַרום און אַרום בעהאָנגען מיט קמיעות.

דזשאָען האָט געגרוילט דאָס לייב, אַז ער האָט אַ קוק געגעבען אויף דעם חויפען ביינער פון מענשען, וואָס עס איז געלעגען פאַר דעם שטיבעלע, און ער האָט גענוג געטראַכט דעריבער, אַז ער איז דאָרטען געבליבען איינער אַליין פערשלאָסען. ביז האַלבער נאַכט האָט ער געהערט, ווי מען טאַנצט, מען זינגט און שפרינגט אַרום דעם שטיבעל. אין אַיין אַנדער צייט וואָלט דזשאָע פון דעם גאַנצען טאַראַראַם געהאַט אַ גרויסע הנאה, נאָר איצט אָבער האָט ער מורא געהאַט, דער כבוד [illegible] איהם ניט טייער קאָסטען.

— אפשר קען זיין, האָט ער בּיי זיך געטראַכט, אַז די לייט עסען דערנאָך גאָר אויף זייער אָבּגאָט.

גאָר פּאַר גרויס מידיגקייט האָט ער אין אַלע צרות פאַרגעסען און איז אַנשלאָפען געוואָרען. ער וואָלט זיכער געוועזען אַזוי געשלאָפען בּיז טאָג, נאָר עס איז איהם מיט אַ מאָל קאַלט געוואָרען און ער האָט זיך אויפגעחאַפּט. דאָס שטיבּעל איז געוועזען האַלבּ מיט וואַסער, וואָס איז געגאַנגען אַלע מאָל העכער. דושאָע האָט לאַנג ניט געטראַכט און האָט דורכגעבּראָכען מיט דער פּלייצע די וואַנד, וואָס איז געוועזען געמאַכט פון טשערעט, די קעמפּע איז געוועזען אינגאַנצען פערטרונקען, אַזוי ווי עס טרעפט זיך אָפט מיט די קעמפּעס פון דער אָזיערע טשאַד. דושאָע האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין וואַסער און זיך געלאָזט שווימען, בּאַלד האָט ער דערזעהן אַ לעדיג שיפעל. ער האָט זיך אין דעם געשווינד אַריינגעחאַפּט און דער שטראָם האָט איהם פערטראָגען צו אַ בּרעג. דאָרט האָט ער געפונען אַ בּוים, אויף וועלכען ער איז אַרויפגעקראָכען און געוואַרט בּיז די זון וועט אויפגעהן

קוים איז גאָר ליכטיג געוואָרען, האָט זיך דושאָע שרעקליך דערשראָקען, אַ קוק געבּענדיג אויף דעם בּוים, ווי ער איז בּעדעקט פון אויבּען בּיז אַראָבּ מיט שלאַנגען און יאַשטשערקעס. ער איז גיך פון דאַנען אַוועק אין וועג אַריין און האָט זיך געלאָזט זעהר פאָרזיכטיג אַלץ קיין צפון-זייט. אַ גאַנצען טאָג האָט ער זיך אומזיסט די אויגען אַרויסגענומען, קוקענדיג אויף דעם הימעל צו זוכען „וויקטאָריען". דער הונגער האָט איהם שטאַרק געמוטשעט און ער האָט זיך געמוזט בּעגנוגען מיט בּלעטער און עטליכע טייטלען, וואָס ער האָט געפונען אויף דעם וועג.

אַזוי איז ער געלאָפען אַלץ ווייטער אָהן אַ נשמה און האָט אפילו ניט געפיהלט, ווי די דערנער האָבּען איהם אויף דעם וועג צוריסען דאָס לייבּ און צושטאָכען די פיס. אַז די זון איז אונטערגעגאַנגען, האָט ער זיך געשטעלט נעכטיגען.

איצט האָט ער ערשט געזעהן, וואָס הייסט אַזוינס צו-בריינגען אַ נאַכט אויף דעם בּרעג פון דער אָזיערע טשאַד. די גאַנצע ערד איז געוועזען בּעדעקט מיט אַלערליי פליגען און גרויסע מורעשקעס, וואָס אין צוויי שעה האָבּען זיי אויפגעגעסען דאָס לעצטע בּיסעל קליידער, וואָס איז נאָך אויף איהם געבּליבּען, און האָבּען איהם ניט געלאָזט קיין אויג

צו־מאכען. אין די העלדלעך, אין די וואסערען האט זיך געהערט א שרעקליכער קאנצערט פון ווילדע חיות, וואס האבען די גאנצע נאכט געריוועט און געברומט, אז דושאען האבען זיך די האר געשטעלט קאפויר און ער האט זיך מורא געהאט א ריהר צו טאן.

קוים איז נאר טאג געווארען, האט ער זיך אבגעבאדען און זיך געלאזט ווידער אין וועג אריין, און אלץ געקוקט, טאמער פליהט ערגיץ „וויקטאריע״. געהענדיג אזוי איז ער אריין אין א וואלד, וואס דארטען זענען געשטאנען נעגערען און האבען בעשמירט זייערע פיילען מיט א מין גיפטיגען סאק, וואס ער הייסט וואלפסמילך. ער האט זיך ניך פערטאיעט אונטער א בוים, אז די נעגערען זאלען איהם ניט זעהען. אין דער מינוט מאקי אבער האט ער דערזעהן דורך די צווייגען, ווי „וויקטאריע״ פליהט גלייך צום אזיערע, איננאנצען פופציג איילען פון איהם אין דער הויך, און דא טאהר ער ניט געבען פון זיך קיין שום צייכען, דער דאקטאר זאל זיך צו איהם ארבלאזען. ער האט פערשטאנען, אז דער דאקטאר זוכט איהם, און ווי באלד די נעגערען זענען אוועקגעגאנגען, האט ער זיך געלאזט לויפען נאך דעם לופטבאלאן, ער האט געמאכט מיט די הענד און געשריגען אויף א קול, נאר אלץ אומזיסט. דער ווינד האט פערטראגען דעם לופטבאלאן זעהר וויט און ער איז פערשוואונדען גע־ווארען פון די אויגען.

א גאנצען טאג און א טייל פון דער נאכט איז ער געגאנגען ווי א משוגענער, דאס גאנצע לייב און די פיס זענען איהם געווען צו־בלוטיגט, ער איז געקראכען אויף אלע פיער און האט געפיהלט, ווי די כחות געהען איהם אויס. קריכענדיג אזוי איז ער אריין אין א זומפ, און וואס מעהר ער האט זיך געמוטשעט ארויסצוקראפקען, איז ער אלץ מעהר געזונקען אין דער בלאטע. ער האט געפיהלט ווי ער גראבט אליין פאר זיך א קבר. די אויגען האבען זיך איהם פערמאכט פאר שרעק.

— העלפט מיר, האר פערגיסאן, האט ער געגעבען א געשריי נאר קיינער אבער האט איהם ניט געהערט אין דער פינסטערער נאכט

איצט לאָמיר זיך אומקערן צו די רייזענדע און זעהן, וואָס זיי מאַכען.

קענעדי איז אַליין געזעסען און האָט בעטראַכט דורך דעם שפּאַקטיוו אַלע זאַכען, וואָס זענען איהם נאָר געפאַלען אין אויג אַריין.

— מיר דאַכט זיך, האָט ער זיך אָנגערופען צום דאָקטאָר, אַז העט גאַנץ ווייט זעה איך עפּיס אַ מחנה פון מענשען אָדער פון חיות, איך וועל זיי פון דעם אויג ניט אָבלאָזען ביז איך וועל וויסען אַקוראַט.

דער דאָקטאָר האָט אויך אַ קוק געגעבען אויף דעם שפּאַקטיוו און געזאָגט.

— איך מיין, אַז דאָרטען פאָהרען רייטענדיג אַראַבער פונקט אויף דעם אייגענעם וועג, וואָס אונזער לופטבאַלאָן פליהט.

אין אַ האַלבער שעה אַרום וועלען מיר זיי שוין זעהן און וויסען, וואָס מיר האָבען צו טאָן

— דו האָסט רעכט, האָט איהם קענעדי געזאָגט אַביסעל שפּעטער, אַ פּנים דאָס זענען טאַקי אַראַבער, וואָס פאָהרען אויף געיעג און יאָגען זיך נאָך עפּיס גאַנץ געשווינד. איך זעה שוין אפילו זייערע בורנאָסען און זייער עלטסטען, וואָס לויפט אַ הונדערט איילען פריהער. נאָר ווייסט דו וואָס איך וועל דיר זאָגען, אַז דאָס איז גאָר ניט קיין געיעג, נאָר זיי יאָגען נאָך דעם אומגליקליכען מענשען, וואָס ער לויפט פריהער.

— לאָז=זשע איהם ניט אָב פון דעם אויג און מיר וועלען זעהן, וואָס עס וועט ווערען

ער לופטבאַלאָן איז נעהענטער צוגעפלויגען צו די רייטערס, וואָס זענען געלאָפען ווי די רוחות.

— דאָס ראַטעוועט ער זיך, האָט קענעדי אַ געשריי געטאָן מיט אַ ציטערדיג קול, סאַמועל, דאָס איז ער.

— יאָ, דאָס איז דזשאָע, האָט דער דאָקטאָר אויך אַ געשריי גע־געבען, מיר מוזען גיך איבעריאָגען די אַראַבער, בכדי דזשאָע זאָל אונז דערזעהן. ווען זיין פערד וועט נאָר אויסהאַלטען יאָגענדיג, וועלען מיר איהם מציל זיין פון זייערע הענד.

— געוואַלד, ער איז פערפאַלען, האָט קענעדי אַ געשריי געטאָן מיט גרויס שרעק, ווי ער האָט דערזעהן, אַז דזשאָע איז אַראָבגעפלויגען פון דעם פערד, וואָס איז געבליבען אונטער איהם טויט, אָט דעריאָגען איהם די אַראַבער און דערשטעכען איהם.

טאַקי באַלד איז צוגעלאָפען אַ אַראַבער מיט איין אויס־געשטרעקטער שפיז, נאָר דזשאָע האָט זיך געשווינד ווי אַ לעמפערט ארויפגעחאַפּט צו איהם אויף דעם פערד, האָט איהם ביי דעם גאָרגעל אַראָבגעשליידערט אין זאַמד אַריין און אַליין איז ער אַנטלאָפען רייטענדיג ווייטער.

— אַ העלד דזשאָע, האָט קענעדי געזאָגט מיט שמחה, ער האָט זיך גוט אָבגערעכענט מיט דעם אַראַבער און נאָך צייט געהאַט צו געבען אַ צייכען, אַז ער זעהט אונז.

די אַראַבער האָבען מיט גרויס אימפּעטנד נאָכגעיאָגט דזשאָען און האָבען מחמת גרויס איילעניש ניט געזעהן, אַז נאָהענט פון זיי פליהט אַ לופטבאַלאָן. איינער פון זיי האָט שוין דעריאָגט דזשאָען און האָט איהם געוואָלט דורכשטעכען. קענעדי האָט אויסגעשאָסען און דער אַראַבער איז אַראָבגעפאַלען טויט אויף דער ערד. אַ טייל זענען געבליבען שטעהן, אַז זיי האָבען פּלוצלים דערזעהן דעם לופטבאַלאָן. די איבריגע אָבער האָבען נאָכגעיאָגט דזשאָען, וואָס ער האָט זיך ניט אָבגעשטעלט אויף איין מינוט.

דער דאָקטאָר האָט געגעבען קענעדי'ן הונדערט מיט פופציג פונט משאָ, ער זאָל דאָס האַלטען גרייט אויף אַראָבצוואַרפען און אַליין האָט ער גענומען דאָס לייטעריל. אַז דער לופטבאַלאָן איז שוין געקומען נאָהענט, האָט דער דאָקטאָר אַראָבגעלאָזט דאָס לייטעריל דזשאָען פאַר די אויגען און ער האָט זיך גיך אָנגעטשעפּעט אין דעם זיצענדיג אויף דעם פערד. קענעדי האָט באַלד אַראָבגעוואָרפען די משאָ און דער

לופֿטבאַלאָן האָט זיך אױפֿגעהױבן מיט אַ הונדערט אײלען העכער. דזשאָע האָט זיך געהײדעט מיט דעם לײַטעריל אין דער לופֿט. ער האָט אַרױסגעשטעלט אַ צונג די אַראַבער, װאָס זענען געבליבן שטײן, װי אָבגעשמיסען, און האָט זיך אַרױפֿגעקאַראַפּקעט װי אַ קאַץ אין שיפֿעלע אַרײַן. ער האָט מער ניט געקענט אַ געשרײַ טאָן: „מײַן ליבער האַר דאָקטאָר. מײַן ליבער האַר קענעדי!‟ און איז געבליבן חלשות.

דער דאָקטאָר האָט אים פֿערבונדען די װאונדען, װאָס זענען געװעזען אױף דעם גאַנצען לײַב, און האָט אים אַנידערגעלעגט אין דער פּאַלאַטקע.

דזשאָע איז באַלד געקומען צו זיך און האָט געבעטען אַ קעליִשעקעל בראַנפֿען. ער האָט געװאָלט דערצעהלען, װאָס מיט אים האָט זיך פּאַסירט, נאָר זײַנע פֿרײַנד האָבען אים ניט ערלױבט צו רעדען און ער איז װידער אַנשלאָפֿען געװאָרען. פֿון דזשאָעס אָנקומען ביז נאַכט איז „װיקטאָריע‟ אײַנגעפֿלױגען צװײ הונדערט מײַל און דער װינד האָט זי װידער פֿערטראָגען צו דער מדבר

דער לופֿטבאַלאָן איז געשטאַנען פֿעראַנקערט אױף אַ בױם. דזשאָע איז געשלאָפֿען פֿיער און צװאַנציג שעה כסדר, דער דאָקטאָר און קענעדי האָבען אױף אים די גאַנצע צײַט אַכטונג געגעבען.

אין דער פֿריה האָט דער װינד אַװעקגעטראָגען דעם לופֿטבאַלאָן קײן מערב־זײַט. דער דאָקטאָר האָט אַ קוק געגעבען זײַן לאַנדקאַרטע און געזעהען, אַז זײ געפֿינען זיך אין דעם קעניגרײַך דאַמערגאַ! די דערפֿער פֿון דעם לאַנד זענען אַלע געװעזען אױסגעבױעט פֿון טשערעט און געפֿלאָכטען מיט צװײַגען פֿון בױמער. גרױסע סטערטעס תבואה זענען געשטאַנען אין מיטען די פֿעלדער אױף ברעטער הױך פֿון דער ערד, בכדי זײ זאָלען באַװאָהרענט זײַן פֿאַר מײַז און פֿאַר די גרױסע װײַסע מורעשקעס, װאָס הײסען טערמיטען.

באַלד זענען זײ אָנגעקומען צו דער שטאָדט זינדער. אױף דעם פּלאַץ אין מיטען דער שטאָדט שטעהט אַ בױם, נעבען אים שטעהט אַ תליה, װאָס ער הײנגט אױף איטליכען, װער עס געהט דורך דעם שאָטען פֿון דעם בױם.

חי דער קאָמפּאַס ווייזט, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, פליהען מיר ווידער קיין צפון־זייט און אויב מיר וועלען אָנקומען קיין טעמבוקטו, וועט שוין זיין איין עק פון אונזער נסיעה.

דזשאָע איז אויפגעשטאַנען און האָט ארויסגעדרייט דעם קאָפּ פון דער פּאַלאַטקע.

— האָט אַ פּנים, האָט ער געזאָגט, דער האַר קענעדי איז ניט געזעסען לעדיג, אין דער צייט וואָס איך בין ניט געוועזען. גיט נאָר מיר אויך עפּיס פערזוכען פון אייערע קאַטשקעס, וואָס ליגען דאָ, וועל איך אייך דערצעהלען אינגאַנצען, וואָס מיט מיר האָט זיך פּאַסירט, אַז דזשאָע האָט אָבגעגעסען האָט ער דערצעהלט אַלצדינג, וואָס עס האָט זיך מיט איהם געטראָפען ביז ער איז אריין איי דער בלאָטע.

— איך האָב געמיינט, האָט ער געזאָגט, אַז דאָ איז שוין איין עק פון מיין לעבען, נאָר פּלוצלים האָב איך דערזעהן צוויי טריט פון מיר עפּיס אַ שטריק הייננט אין דער לופט. איך האָב מיך אין איהם אָנגעהאַפּט מיט אַלע כּחות און בין ארויס אויף דער טריקעניש. דאָס איז געוועזען דער שטריק מיט דעם אַנקער פון דעם לופטבאַלאָן. דאָס איז מיר געוועזען אַ סימן, וואוהין איהר זייט אַוועקגעפלויגען און איך האָב מיך געלאָזט אין וועג. געהענדיג נעבען אַ וועלדעל האָב איך דערזעהן אַ גאַנצע סטאַדע מיט פערד. מיינער איז אַרויף אויף אַ פערדעל און מאַרש אין וועג אריין. איך וועל אייך ניט מאריך בדרוש זיין, דורך וואָס פאַר אַ פעלדער און וועלדער איך בין געפאָהרען, קורץ איך האָב מיך צוגעשלאָגען ביז צו דער מדבר און האָב אָנגעהויבען צו קוקען אין אַלע זייטען, פליהט ניט ערגיץ וויקטאָריע. אין דריי שעה אַרום בין איך אַריינגעפאַלען אומגעריכט אין אַ לאַגער פון אַראַבער, זיי האָבען זיך אָנגעהויבען צו יאָגען נאָך מיר און איך בין פלינק אַנטלאָפען. איך בין אַזוי לאַנג געלאָפען ביז דאָס פערדיל איז געפאַלען אונטער מיר טויט און איך האָב דערזעהן „וויקטאָריען". דעם שפּיץ פון דער מעשה ווייסט איהר אַליין. קיין גרויסער שכל שטעקט ניט אין דעם, עס איז גאַנץ פּראָסט און עס איז ניט ווערט די רייד.

דער לופטבאַלאָן איז אין דעם טאָג זעהר פיעל איינגעפלויגען און

זייגער צעהן ביי נאַכט האָט ער זיך געשטעלט אויף אַ פעלד מיט היריז נים ווייט פון דער שטאָדט אַגאַדעס.

די נאַכט איז געוועזען זעהר אַ שטילע. ערשט אַ קענען טאָג האָט אָנגעהויבען בלאָזען אַ קליין ווינטעל קיין מערב=זייט און אונזערע רייזענדע זענען ווייטער אוועקגעפלויגען.

כה.

דעם גאַנצען טאָג האָט זיך מיט די רײזענדע גאָר נישט געטראָפען. בײ נאַכט האָט דער דאָקטאָר געהײסען אָנפילען אַלע כּלים מיט װאַסער און האָט געזאָגט זײנע פרײנד, אַז ער װעט שוין כּסדר פליהען און ערגיץ ניט נעכטיגען, מחמת עס װײזט זיך איהם אױס, אַז דער לופטבאַלאָן איז אַביסעל קאַליע. דער גאַז געהט בּיסלעכװײז פון איהם אַרױס און ער קען זיך שױן ניט אױפהױבּען אַזױ הױך װי פריהער.

דרײ טעג זענען אונזערע רײזענדע געפלױגען איבּער פערשיעדענע לענדער און איבּער דעם גרױסען טײך ניגעראָ. דער דאָקטאָר האָט זײ דערצעהלט, װיפיעל בּלוט עס האָט געקאָסט די מענשען פון אײראָפּא אײדער מען האָט געפונען די קװעלען פון דעם דאָזיגען טײך.

דעם צװאַנציגסטען מאַי אין דער פריה זענען די רײזענדע געפלױגען איבּער דער בּעריהמטער שטאָדט טעמבּוקטו, װאָס פאַרצײטען איז זי געװעזען די גרעסטע שטאָדט אין גאַנץ אַפריקא און דאָרטען האָבּען זיך געפונען אַ סך פילאָזאָפען און געלעהרנטע מענשען. איבּער די גרױסע מלחמות, װאָס די שטאָדט פיהרט שױן אַכט הונדערט יאָהר, איז זי הײנט שטאַרק געפאַלען.

— מיר מוזען נאָך אַביסעל משא אַראָבּװאַרפען, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט אַריבּערפליהענדיג איבּער דער שטאָדט טעמבּוקטו, װאָרום דער גאַז איז נאָך װעניגער געװאָרען און דער לופטבּאַלאָן קען שױן אַזױ פיעל ניט אױפהױבּען. װי העלפט גאָט צו־שלאָגען קײן סיערראַ־ליענאַ, װעלען מיר שױן זײן װי אין דער הײם, מחמת דאַרטען װאױנען פראַנצױזען און ענגלענדער

װי עס איז נאָר נאַכט געװאָרען, האָט דער דאָקטאָר אַראָבּ־

געוואָרפען די לעצטע זעקלעך מיט זאַמד, נאָר דער לופטבאַלאָן האָט זיך פונדעסטוועגען פאָרט ניט אויפגעהויבען הויך, חאָטשע דאָס גאַז־רעהריל האָט שטאַרק געברענט. אויף דעם אַנדערן טאָג האָבען זיך אונזערע רייזענדע געפונען ניט ווייט פון דער אָזיערע רעבאַ

דער ווינד האָט זעהר שטאַרק געטראָגען דעם לופטבאַלאָן קיין דרום־זייט. דער דאָקטאָר האָט מורא געהאַט, ער זאָל, חלילה, ניט פערטראָגען ווערען קיין גווינעאַ, אָדער קיין דאַגאָמעאַ, וואָס דער דאָרטיגער קעניג קוילעט אַלע יאָהר צו זיינע אָבגעטער קרבנות פון מענשען. דער לופטבאַלאָן איז וואָס ווייטער אַלץ שוואַכער געוואָרען און קוים מיט צרות געטראָגען דאָס ביסעלע משא, וואָס עס האָט זיך געפונען אין שיפעלע.

פליהענדיג האָבען די רייזענדע פלוצלים בעגעגענט אַ שוואַרצע געדיכטע חמאַרע, וואָס האָט אין מיטען העלען טאָג פינסטער געמאַכט די זון. זיי האָבען זיך דערשראָקען און מורא געהאַט, אַז די חמאַרע זאָ ניט אויסגיסען אַ גאַנצען מבול און זאָל ניט עקען מיט דעם לופטבאַלאָן. נאָר באַלד אָבער האָבען זיי דערזעהן, אַז דאָס איז גאָר אַ מחנה פון טויזענדער מיליאָנען היישרעקען, וואָס האָבען זיך אַראָבגעלאָזט אויף די פעלדער און אויפגעגעסען ביז איין קערנדיל תבואה און אַלע בלעטער פון די בוימער

— דאָס איז די גרעסטע פּלאָג פון דעם קאַנט, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, אַקעגען זיי איז ניטאָ קיין שום רפואה, מען האָט שוין געפּרוּווט אָנצינדען אונטער זיי גאַנצע וועלדער, נאָר דאָס האָט אויך ניט געהאָלפען. זיי זענען אַזוי פיעל אַראָבגעפאַלען, אַז זיי האָבען אַזש דאָס פייער פערלאָשען און די איבריגע האָבען טאַקי ווייטער אויפגעגעסען אַלצדינג אויף די פעלדער

ביי נאַכט זענען די רייזענדע אָנגעקומען צו דער שטאָדט זענע. דער דאָקטאָר האָט זיך אפילו געוואָלט דאָ אָנידערשטעלען, מחמת זענע איז זעהר אַ גרויסע האַנדעלשטאָדט און דאָרט זיצען אַראַבער, וואָס זיי זענען שוין געוועזען אין ענגלאַנד און אין פראַנקרייך, נאָר אַזוי ווי ער האָט געזעהן, אַז דער ווינד נעהמט זיך אַביסעל קיין מערב־זייט, האָט ער פאַרענדערט זיין פּלאַן. ער האָט אַראָבגעוואָרפען אַלע זאַכען, וואָס זענען נישט נייטיג, און זיך ווייטער געלאָזט איז וועג אַריין. זייגער פיער

אין דער פריה זענען זיי שוין געפלויגען איבער דער שטאָדט סענאַ, וואָס זי איז די רעזידענץ פון באַמבאַראַ.

— אַז מיר וועלען אַזוי גיך פליהען ווי איצט, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, וועלען מיר אין צוויי טעג אָנקומען צו דעם גרויסען טייך סע־נעגאַל, און דאָרטען, ווען אפילו דער לופטבאַלאָן וועט שוין אונז ניט מעהר וועלען דינען, וועלען מיר זיך ווי עס איז שוין קענען צו־שלאָגען צו אַ פראַנצויזישער קאָלאָניע.

אויף דעם אנדערן טאָג אין דער פריה זענען אונזערע רייזענדע אָנגעקומען צו דער גרעניץ פון דעם טייך סענעגאַל. דאָס שטיקעל לאַנד איז דאָס ערגסטע אין גאַנץ אַפריקא, די לופט איז דאָ זעהר אומגעזונד און די מענשען זעהר ווילד. דער דאָקטאָר האָט עס געוואוסט פון די רייזענדע, וואָס זענען דאָ געוועזען, און דעריבער האָט ער זיך ניט געוואָלט אַראָבלאָזען אין דעם לאַנד אפילו אויף איין מינוט.

דער לופטבאַלאָן איז נאָך שוואַכער געוואָרען און מען האָט געמוזט ווידער אַראָבוואַרפען זאַכען, בכדי מען זאָל קענען פליהען. אַ פּנים, די גוטאַ־פּערטשע איז צושמאָלצען געוואָרען פון דער היץ, און דער גאַז געהט אַרויס דורך די לעכלעך פון דער מאַטעריע.

— מיר האָבען איצט ניט קיין אַנדער מיטעל, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, נאָר אַראָבצוּוואַרפען משא און גרינגער מאַכען דעם לופטבאַלאָן

דזשאָע האָט אַראָבגעוואָרפען די פּאַלאַטקע און דער לופטבאַלאָן האָט זיך אויפגעהויבען אַביסעל אין דער הויך, נאָר באַלד האָט ער זיך ווידער אָנגעהויבען אַראָבצולאָזען נידריגער.

— מיר מוזען אַראָבוואַרפען אַלצדינג, וואָס עס איז אונז ניט נויי־טיג, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, בכדי מיר זאָלען קענען פליהען און ניט בלייבען שטעהן אין אַזאַ לאַנד, וואָס די פעלקער זענען ערגער פון חיות רעות. מיר זענען שוין אפילו ניט ווייט פון דעם טייך סענעגאַל, נאָר איין זאַך מאַכט מיר עגמת נפש, וואָס מיר דאַרפען אַריבערפליהען איבער די הויכע בערג, וואָס געפינען זיך פאַר איהם און וועלכע עס איז אוממעגליך אויסצומיידען.

דער ווינד האָט געטראָגן דעם לופטבאַלאָן אַקעגן די בערג זעהר שטאַרק, אַז דער דאָקטאָר האָט מורא געהאַט, זיי זאָלען זיך חלילה ניט אָנשלאָגען אין די גרויסע פעלזענשטיינער. מען האָט אַראָבגעוואָרפען אינגאַנצען דאָס וואַסער און אַלע קעסטלעך מיט שפייז, נאָר דער לופטבאַלאָן איז פאָרט געבליבען נידריגער מיט צוויי הונדערט איילען פון די בערג. מען האָט אַרויסגעוואָרפען נאָך אַ פופציג פונט משא. דער לופטבאַלאָן אָבער האָט אַלץ ניט געקענט אַריבערפליהען דעם באַרג און דאָ טראָגט איהם דער ווינד אַזוי שטאַרק, אַז אַט, אַט שלאָגט ער זיך אָן אין באַרג און ווערט צושאָטען אויף שטיקלעך.

— די וועסט מוזען אַראָבוואַרפען דיין געוועהר, קענעדי, האָט צו איהם דער דאָקטאָר געזאָגט, מיר זענען שוין גאָר נאָהענט און דער באַרג איז נאָך העכער פון אונז מיט אַ דרייסיג איילען.

דזשאָ האָט אַראָבגעוואָרפען די קאָלדרעס, די קוילען מיט פולווער, און דער לופטבאַלאָן האָט זיך אויפגעהויבען ביז דעם שפיץ פון דעם באַרג.

— קענעדי, וואַרף גיך אַראָב די ביקסען, האָט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן, וואָרום ווען ניט, זענען מיר פערפאַלען.

— װאַרט זיך ניט, האַר קענעדי, האָט דזשאָ געזאָגט, און איידער קענעדי האָט זיך נאָך אַרומגעקוקט, איז דזשאָ שוין פערשוואונדען געוואָרען.

— דזשאָ, דזשאָ, האָט דער דאָקטאָר און קענעדי אַ געשריי געטאָן.

— שרעקט זיך ניט, מיינע ליבע האַרען, האָט זיך אָנגערופען אַ קול פון אונטער דער שיפעלע, מיר פליהען אַריבער גליקליך דעם באַרג.

דזשאָ האָט זיך מיט די הענד אָנגעהאַלטען אונטען ביי דעם שיפעלע און ווי נאָר זיי זענען בשלום אַריבער דעם באַרג, האָט ער זיך אַריינגעכאַפּט צוריק אין דעם שיפעלע.

— וואָס האָט איהר זיך דאָ אַזוי דערשראָקען, מיינע האַרען, האָט דזשאָ זיך אָנגערופען אַריינגעהענדיג, איך האָב געזשאַלעוועט דעם

האר קענעדי׳ס ביקס, בין איך אראבגעשפרונגען אביסעל צוגעה׳ די פים.

אויף יענער זייט בארג איז געוועזען א וואלד מיט הויכע ביימער. דער לופטבאלאן האט זיך פעראנקערט אויף א בוים און די רייזעגדע ווע־נען געבליבען געבטיגען.

כז.

— אונז בלייבט נאָך איינגאַנצען פינף און צוואַנציג מייל ביז דעם טייך סענעגאַל, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, נאָר מיר מוזען פריהער פון דעם לופטבאַלאָן אַרויסנעהמען אַלע מאַשינען, וואָס וועגען גיין הונדערט פונט, בכדי מיר זאָלען קענען מיט איהם אַריבערפליהען דעם טייך און קומען גליקליך צום ברעג.

אַלע דריי האָבען זיך געשטעלט באַלד צו דער אַרבייט און עס האָט זיי גענוג מיה געקאָסט ביז זיי האָבען צונומען אַלע שרייפלעך, שפּרוזשינעס און מאַשינדלעך און זיי אַרויסגעוואָרפען פון דעם שיפעלע. אַז מען איז פאַרטיג געוואָרען מיט דער אַרבייט און אָבגעגעסען, האָט זיך קענעדי און דזשאָע געלעגט שלאָפען, און דער דאָקטאָר האָט זיך געשטעלט אויף דער וואַך. עס האָט זיך איהם אויסגעוויזען, אַז איין אַ וואַלד געהען עפּיס אום מענשען, און אַ פּאָר מאָל האָט אַ בלישטשע געטאָן פאַר זיינע אויגען ווי פייער, נאָר די וואַך איז איבערגעגאַנגען בשלום. זייגער צוועלף האָט ער אויפגעוועקט קענעדי'ן און האָט איהם אָנגעזאָגט, ער זאָל גוט אַכטונג געבען, וואָרום איהם דאַכט זיך אויס, אַז אין וואַלד געפינען זיך ווילדע מענשען, וואָס מען דאַרף זיך פאַר זיי היטען.

קענעדי האָט עטליכע מאָל אַראָבגעקוקט, נאָר אַזוי ווי ער האָט גאָר נישט געהערט-געזעהן און דער שלאָף האָט איהם שטאַרק געמאַטערט, איז ער גאַנץ רוהיג אַנשלאָפען געוואָרען. מיט אַ מאָל אָבער איז איהם זעהר היים געוואָרען און ער האָט זיך אויפגעכאַפּט

— עס ברענט, האָט ער אַ געשריי געטאָן.

דער דאָקטאָר און דזשאָע האָבען זיך באַלד אויפגעחאַפּט און אין דער מינוט האָט ער דערהערט אַ געשריי פון אונטען, נעבען די ברענענדיגע בוימער.

— דאָס האָבען די ווילדע טאַליבאַסען אונטערגעצונדען דעם וואַלד, מיר זאָלען פערברענט ווערען, האָט זיך דער דאָקטאָר אָנגערופען.

דאָס פייער האָט אַרומגערינגעלט דעם לופטבאַלאָן פון אַלע זייטען און אונזערע רייזענדע האָבען אונטער זיך געזעהן, ווי דער גרויסער וואַלד ברענט פון איין עק ביז דעם אַנדערן. דער דאָקטאָר האָט באַלד אָבגעהאַקט דעם שטריק פון דעם אַנקער און „וויקטאָריע" איז אַרויפגע־פלויגען פינף הונדערט איילען אין דער הויך. פון דעם וואַלד האָט מען געהערט אַ שרעקליך געשריי און ווי אַ סך ביקסען האָבען מיט אַמאָל אויסגעשאָסען. דער ווינד האָט אַוועקגעטראָגען דעם לופטבאַלאָן קיין מערב־זייט. עס איז שוין געווען זייגער פיער אין דער פריה.

קוים זענען זיי אַריבער דעם וואַלד, האָבען זיי געזעהען, ווי אַ דרייסיג רייטער געלאָפען מיט ביקסען און פיקעס לויפען זיי נאָך.

— אָט דאָס זענען די טאַליבאַסען, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, איך וואָלט בעסער געוואָלט בעגעגענען ווילדע חיות אין מיטען וואַלד איידער אַריינצופאַלען צו די רוצחים אין די הענד אַריין, טהוט זאַ קוק די אַלע פערברענטע דערפער און פעלדער, דאָס איז אַלץ זייער אַרבייט. עס איז נאָך אַ גליק, וואָס מיר האָבען אַרויסגעוואָרפען איינגאַנצען די משא, ווען ניט, וואָלטען מיר ניט געקענט איצט פליהען.

קענעדי האָט אָנגעלאָדען די ביקס און האָט זי געהאַלטען גרייט. דער לופטבאַלאָן איז געפלויגען פיער הונדערט איילען אין דער הויך און דער ווינד האָט אָנגעהויבען שטיל צו ווערען. די טאַליבאַסען האָבען נאָכ־געיאָגט דעם לופטבאַלאָן אַ גאַנצען פריהמאָרגען און אונזערע רייזענדע זענען איינגעפלויגען פופצעהן מייל קיין מערב־זייט. דער דאָקטאָר האָט געפיהלט, אַז זיי לאָזען זיך אַלץ נידריגער אַראָב און צום טייך סענעגאַל איז נאָך געבליבען צוועלף מייל. די טאַליבאַסען האָבען שטאַרק צולאָזט זייערע פערד און מיט אַמאָל אויסגעשאָסען פון אַלע ביקסען.

— מיר פליהען שטאַרק נידריג, האָט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן.

קענעדי האָט אויסגעשאָסען און געטראָפען דעם עלטסטען, וואָס ער איז אַראָבגעפאַלען פון זיין פערד. די טאַליבאַסען האָבען זיך אָני־דערגעשטעלט און „וויקטאָריע" איז ווייטער געפלויגען.

— מיר מוזען זיך אויפהויבן העכער, האט דער דאקטאר געזאגט, ווארום ווען ניט, וועלען זיי אונז געווים דעריאגען.

דזשאָ האט אראבגעווארפען דאס לעצטע ביסעל סעחערעס און געדייכערט פלייש, וואס האט געוויגען דרייסיג פונט, און דאס שיפעלע, וואס איז שוין געווען האַרט ביי דער ערד, האט זיך אביסעל אויפגע- הויבן, נאר באלד אבער האט זיך ווידער אראבגעלאזט און די ווילדע טאליבאסען זענען מיט א געשריי צוגעלאפען צו דעם. דער לופטבאלאן האט זיך צום גליק ווידער אויפגעהויבן און אבגעפלויגען איין מייל. דער גאז האט אנגעהויבן שטארק ארויסצוגעהן דורך די לעכער פון דער מאטעריע און דאס שיפעלע איז נאך א מאל אראב.

— ווארף גיך אראב דעם בראנפען, אלע אינסטרומענטען און דעם לעצטען אנקער, האט דער דאקטאר א געשריי געטאן צו דזשאָען.

דאס אלצדינג איז געשווינד געטאן געווארען, פאר דער לופטבא- לאן, וואס ער האט זיך אויף איין מינוט אויפגעהויבן, איז ווידער אראב- געפאלען און די טאליבאסען זענען געווען פון איהם אינגאנצען צוויי הונדערט טריט.

— ווארף אראב ביידע ביקסען, האט דער דאקטאר א געשריי געטאן.

— איך וועל זיי צום ערשטען אויסלאדען, האט קענעדי געענטפערט, און אין דער מינוט זענען פיער קוילען אריין צווישען די רייטער און פיער טאליבאסען זענען אראבגעפאלען טויט פון זייערע פערד.

דער לופטבאלאן האט זיך ווידער אביסעל אויפגעהויבן און האט אנגעהויבן צושפרינגען אויף דער ערד.

— אט א פנים, גאט וויל אונז פערלאזען, אז מיר זענען שוין ביי דעם ברעג, האט זיך קענעדי אנגערופען.

— מיר האבען נאך הונדערט מיט פופציג פונט משא אראבצו- ווארפען, האט דער דאקטאר געזאגט. איך מיין, מיר וועלען אראבווארפען דאס שיפעלע און זיך אנהאלטען אין דער סיעטקע, און אזוי וועלען מיר ווייטער פליהען.

דזשאָ האט געחאפט דאס מעסער און אבגעשניטען די שטריק

און קוים איז דאָס שיפעלע אַראָבגעפאַלען אויף דער ערד, האָט זיך דער לופטבאַלאָן ווידער אויפגעהויבען אין דער הויך.

— אוררא, האָבען זיי אַלע אַ געשריי געטאָן, בשעת זיי זענען אַרויף הייגענדיג ביי די שטריק אין דער לופט.

די טאַליבאַסען האָבען אָנגעהויבען שרעקליך שטאַרק צו טרייבען זייערע פערד. נאָר דער ווינד האָט „וויקטאָריען" אוועקגעטראָגען איבער אַ באַרג. דאָס איז געוועזען דאָס גליק פון די רייזענדע, ווארום די טאַ־ליבאַסען האָבען געדאַרפט דעם באַרג אַרומפאָהרען און דערוויל איז דער לופטבאַלאָן אוועקגעפלויגען ווייטער.

צוויי מייל פון די רייזענדע האָט זיך טאַקי אַרויסגעזעהן דער גרוי־סער טייך סענעגאַל.

— נאָך איין פערטיל שעה, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, וועלען מיר אַריבערפליהען דעם טייך און אַרויס פון דער סכנה.

נאָר זיין האָפנונג איז אָבער געוועזען אומזיסט. דער לופטבאַ־לאָן, וואָס האָט כמעט דעם גאַנצען גאַז פערלאָרען, האָט זיך אַראָבגע־לאָזט אויף דער ערד. אויף דעם גאַנצען פלאַץ האָט מען מעהר נישט געזעהן ווי שטיינער און פערטריקענט גראָז, פאַרברענט פון דער זון. „וויקטאָריע" האָט שוין מעהר ניט געקענט פליהען, זי איז געשפרונגען אויף דער ערד ביז די כוחות זענען איהר אויסגעגאַנגען און זי איז גע־בליבען שטעהן פאַרטשעפעט מיט דער סיעטקע אין אַ צווייג פון אַ בוים.

— איצט האָט זיך שוין אַלצדינג אויסגעלאָזט, האָט קענעדי געזאָגט, און אינגאַנצען זענען מיר נישט מעהר ווייט ווי הונדערט איילען פון דעם טייך.

אַלע אונזערע דריי רייזענדע האָבען זיך אַראָבגעלאָזט אויף דער ערד און צוגעגאַנגען צו דעם טייך. נעבען ברעג האָבען זיי געזעהן, ווי דער טייך פאַלט דאָרטען אַראָב מיט אַ שרעקליכען רעש. דאָס רוישען פון דעם וואַסער האָט פערטויבט די אויערן, מחמת עס האָט זיך געמוזט דורכשלאָגען דורך די הויכע סקאַלעס, וואָס זענען געשטאַנען פונקט אויף דעם וועג. די רייזענדע האָבען ניט געפונען קיין שיפעלע, קיין שום לע־בעדיגע נשמה, און האָבען געזעהן, אז עס איז ניטאָ קיין שום מיטעל אַריבערפראַווען זיך דעם טייך, וואָס ער האַלט טויזענד איילען די ברייט.

— זייט זיך נאָך ניט מיאש, מיינע פריינד, האָט דער דאָקטאָר גאַנץ פרעהליך אַ געשריי געטאָן צו קענעדי׳ן און דזשאָע׳ן, וואָס זיי זע־נען געשטאַנען זעהר טרויעריג, מיר האָבען נאָך אַ גאַנצע שעה צייט ביז די טאַליבאַסען וועלען אָנקומען אהער. מיר מאָהרען ניט פערלירען קיין איין מינוט און לאָמיר דאָ צונויפגעהמען טרוקען גראָז אקעגען אַ הונדערט פונט. דאָס גראָז וועלען מיר אָנצינדען אונטער דעם לופטבאַלאָן. דורך דעם וועט אינווייניג אין איהם ווערען די לופט ווארמער און אַ סך גרינגער פון דער לופט אין דרויסען און מיט דער אָנגעוואַרמטער לופט וועלען מיר ווי־עס־איז אַריבערפליהען דעם טייך אַקוראַט ווי מיט גאַז.

דער דאָקטאָר איז צוגעגאַנגען צו דעם לופטבאַלאָן און האָט אונ־טען אין איהם, אויסגעשניטען אַ לאָך, בכדי עס זאָל אַרויס דאָס לעצ־טע ביסעל גאַז, און באַלד טאַקי אָנגעצונדען אונטער איהם טרוקען גראָז. דער לופטבאַלאָן האָט זיך אָנגעהויבען אָנצופילען און קיילעכדיג ווערען ווי פריהער. עס איז דערווייל אוועקגעגאַנגען דריי פערטעל שעה, און פון דערווייטענס האָט זיך שוין געהערט דאָס געשריי פון די טאַליבאַסען און דאָס טופען פון זייערע פערדס קאָפּיטעס.

— ניך אהער נאָך גראָז, האָט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן, וואָרום נאָך אין צוואַנציג מינוט וועלען די רוצחים שוין דאָ זיין.

מען האָט באַלד פאַרגרעסערט דאָס פייער אונטער דעם לופטבאַלאָן און ער האָט זיך אָנגעפילט ביז צוויי דריטעל. אין צעהן מינוט אַרום איז „וויקטאָריע" שוין פאַרטיג געוועזען אוועקצופליהען און די טאַליבאַסען זענען אָנגעקומען שוין גאַר נאָהענט, אינגאַנצען אַ דריי הונדערט איילען.

— געשווינד צו דער סיעטקע, מיינע פריינד, האָט דער דאָקטאָר אַ געשריי געטאָן.

אַלע דריי רייזענדע האָבען זיך אָנגעהאַפּט אין די שטריק פון דער סיעטקע און דער לופטבאַלאָן האָט זיך מיט זיי אויפגעהויבען אין דער הויך.

— זייט געזונד, מיינע ליבע לייט, האָט דזשאָע פון דער הויך אַ געשריי געגעבען צו די טאַליבאַסען.

אויף דעם „זייט געזונד" האָבען זיי איהם געענטפערט מיט אַלע

ביקסען און אין קויל האָט טאַקי אַ דראַפּ געטאָן דזשאָען אין דער פּלייצע.

די טאַליבאַסען האָבען אַרויסגעלאָזט אַ שרעקליך געשריי, אַז זיי האָבען דערזעהן, ווי דער לופטבאַלאָן ווערט פערשוואונדען אין דער הויך. אַ שטאַרקער ווינד האָט איהם אַ הויב געטאָן אויף פיער הונדערט איילען אין דער לופט און איהם געטראָגען גלייך איבער דעם וואַסערפאַל. אין צעהן מינוט אַרום האָבען זיי אָנגעהויבען נעהענטער צו קומען צו יענער זייט ברעג.

דאָרטען פון יענער זייט זענען געשטאַנען אַ צעהן זעלנער אין פראַנצויזישע מונדירען. איהר קענט אייך משער זיין זייער גרויס פערוואונדערונג, אַז זיי האָבען פלוצלים דערזעהן, ווי מענשען פליהען אַראָב אַזוי ווי פון דעם הימעל. נאָר זייערע צוויי אָפיצערען, וואָס האָבען געלייענט אין די צייטונגען פון דעם דאָקטאָר פערגיסאָנס נסיעה, האָבען זיך געשטויסען, וואָס דאָס בעטייט.

די הייסע לופט איז אַלע מאָל קיהלער געוואָרען אין דעם לופטבאַלאָן און ער האָט זיך אָנגעהויבען גלייך אַראָבצולאָזען, נאָר אַזוי ווי ער איז נאָך עטליכע איילען ווייט געוועזען פון דעם ברעג, האָבען זיך די פראַנצויזען אַריינגעוואָרפען אין וואַסער און אַרויסגעטראָגען די ענגלענדער אויף די הענד. אין דער מינוט האָבען די חוואַליעס פון דעם טייך אַוועקגעטראָגען דעם לופטבאַלאָן צו דעם וואַסערפאַל.

— זייט איהר דאָס דער האר פערגיסאָן, האָט דער אָפיצער געפרעגט דעם דאָקטאָר.

— איך בין עס, האָט דער דאָקטאָר געענטפערט, און די צוויי זענען מיינע פריינד.

קענעדי און דזשאָע האָבען זיך אַ וואָרף געטאָן צו דעם דאָקטאָר און איהם אָנגעהויבען צו האַלזען און צו קישען. דער דאָקטאָר האָט געוויינט פאַר גרויס שמחה.

דער פיש

וואָס האָט איינגעשלונגען יונה הנביא

דער פיש.

צווישען די אַלע גרויסע נסים ונפלאות, וואָס זענען געשעהן אויף דער וועלט זייט זי איז בעשאַפען געוואָרען, געפינט זיך אַ וואונדערליכע מעשה, וואָס האָט זיך פערלאָפען צוריק מיט דריי טויזענט יאָהר און וואָס האָט אָנגעמאַכט אַזאַ רעש אויף דער וועלט, אַז פון יענער צייט אָן ביז איצט הערען נאָך נישט אויף פיעל געלערנטע מענשען פון איהר צו רעדען. און טאַקי נישט אומזיסט האָט מען צו טהון מיט דער דאָזיגער געשיכטע, מחמת איינער אַ געטליכער מאַן דערצעהלט אַליין די מעשה, וואָס מיט איהם טאַקי האָט זי זיך פּאַסירט. דער געטליכער מאַן איז י ו נ ה ה נ ב י א.

יונה הנביא דערצעהלט אין זיין הייליגען ספר, אַז ער האָט אַמאָל געהאַט אַ בעפעהל פון גאָט, זיך אַוועקצולאָזען אין דער גרויסער הויפּט=שטאָדט נ י נ ו ה און שרייען דאָרטען אין אַלע גאַסען, דער עולם זאָל באַלד תשובה טהון אויב זיי ווילען, אַז די שטאָדט זאָל ניט איבערגעקעהרט ווערען. ער אָבער האָט גאָטס בעפעהל ניט געפאָלגט און האָט זיך אין י פ ו אויפגעזעצט אויף אַ שיף צו ענטלויפען קיין תרשיש. פאָהרענדיג אויף דעם ים איז פּלוצלים געוואָרען אַ שטורמווינד און מען האָט בעשיינפערליך געזעהן, אַז אָט=אָט ווערט דאָס שיף צעבראָכען. אַלע מענשען, וואָס האָבען זיך געפונען אויף דעם שיף, האָבען געוואָרפען צווישען זיך גורל בכדי צו וויסען, צוליעב וועמענס חטאים איז אויף זיי אַזאַ אָנשיקעניש געקומען, און אַז דער גורל איז געפאַלען אויף יונה הנביא, האָט ער מודה געווען זיין גאַנצען חטא און געהייסען, מען זאָל איהם אַריינוואַרפען אין ים, וועט דורכדעם דער שטורמווינד אויפהע=

רען. קוים האָט מען איהם נאָר אַראָבגעוואָרפען, האָט איהם אויף גאָטס בעפעהל אַ גרויסער פיש איינגעשלונגען. דריי טעג און דריי נעכט איז ער געלעגען ביי דעם פיש אין בויך און האָט מתפלל געווען ביז גאָט האָט זיך אויף איהם דערבאַרעמט און דער פיש האָט איהם אויס־געמייקעט אויף דער יבשה.

איבער דער דאָזיגער מעשה מיט יונה הנביא געפינען זיך פיעל דעות. דער זוהר הקדוש נעהמט אָן, אַז די מעשה איז פשוט אמת אַזוי ווי זי איז געשריעבען, און זאָגט נאָך דערביי אַ דרש, אַז דאָס איז אַ משל אַקעגען דעם מענשען, אַז דער גוף שלינגט אין זיך איין די נשמה, בשעת דער מענש קומט אויף דער וועלט, אַזוי ווי דער פיש האָט איינגעשלונגען יונה הנביא. אונזערע הייליגע חכמים נעהמען עס אָן פשוט און בעשרייבען נאָך אַפילו, ווי די מעשה איז געשעהן מיט די ווערטער: דג גדול זכר היה, והיה עומד בו ברווח וכו׳ והקיאו לתוך פיה של נקבה, שהיתה מלאה עוברים וכו׳, דאָס הייסט, אַז צום ערשטען איז יונה הנביא איינגעשלונגען גע־וואָרען פון אַ פיש אַ זכר, און אַז דער פיש האָט איהם אויסגעמייקעט, האָט איהם נאָך אַ מאָל איינגעשלונגען אַ פיש אַ נקבה, וואָס זי איז גע־ווען אינעווייניג פול מיט קינדער. עס האָבען זיך אָבער תמיד געפו־נען אַזעלכע, וואָס האַלטען זיך פאַר גרויסע פילוסופים, און האָבען גע־לייקענט די גאַנצע מעשה מיט יונה הנביא און שטאַרק לצנות געמאַכט איבער די ווערטער פון אונזערע הייליגע חכמים. ערשטענס, האָבען זיין געפרעגט: ווי געשיקט זיך עס, אַז אַ פיש זאָל איינשלינגען אַ מענשען און דער מענש זאָל נישט אין איהם טאַקי באַלד צוקאָכט ווערען? און צווייטענס, ווען יונה איז איינגעשלונגען געוואָרען, איז ער דאָך אַראָפּ גלייך אין מאָגען, ווי זשע קומט עס, אַז אין אַ מאָגען זאָלען זיין קינ־דער? וועלכע חיה אויף דער וועלט טראָגט קינדער אין מאָגען?

ווען, אַ שטייגער, אַ יוד, אַפילו אַ גאַנץ פרומער און אַ גרויסער למדן, דערהערט פלוצלים פון עמיצען אַזאַ מין שאלה, בלייבט ער דאָך נעביך טאַקי שטעהן און ווייסט נישט וואָס צו ענטפערן. יענער דערווייל מיינט, אַז ער איז אַ ווילדער חכם, און בתוך־כך קומט אַרויס אַ חלול־השם. און פאַר וואָס דאָס איז טאַקי אַזוי? מחמת אַ־נזער עולם איז כמעט גאָר ניט בעקאַנט מיט דער טבע פון אַלע בעשעפעגישען. דער גרעסטער טייל פון זיי ווייסט אַפילו ניט, אויב זיי געפינען זיך גאָר אויף דער וועלט. ווען ער זאָל אָבער אַלסדינג יאָ ווייסען, וואָלט עס

איהם זעהר צוניטץ געקומען און ער וואָלט זיך אַליין געקענט פּערענט־פערן פיעל שאלות.

דאַריבער איז זעהר רעכט און ניצליך דאָ צו בעשרייבען די טבע פון אַ מין פיש, וואָס דורכדעם וועלען מיר, ערשטענס, וויסען, אַז ס'איז בנמצא, אַז אַ פיש זאָל איינשלינגען אַ מענשען; צווייטענס, אַז די מעשה מיט יונה הנביא איז אַ ריינער אמת, און דריטענס, אַז די ווערטער פון אונזערע הייליגע חכמים זענען זעהר טיעף, און ווען מען קען די חכמת הטבע, פערשטעהט מען ערשט זייער מיין און ווי וויט זיי האָבען נאָך אין יענער צייט געקענט די טבע פון גאָטס בעשעפענישען.

אַזוי ווי דער לייב און דער לעמפערט האָבען צווישען אַלע חיות אויף דער יבשה זיך קונה שם געוועזען מיט זייערע נעגעל און ציין און זיי זענען בעקאַנט דער גאַנצער וועלט פאַר די גרעסטע רוצחים און עזות־פנימער, וואָס פאַלען איטליכען אָן און רייסען גרויס און קליין גאָר אָהן רחמנות, אַזוי האָט זיך אין ים אויך קונה שם געוועזען אַ שרעקליכע משפחה פיש, וואָס פאַר זייער מויל ציטערען אַלע חיות אין ים. די דאָזיגע שרעקליכע משפחה רופט מען האַי־פיש. די חברה־לייט זענען גרויסע פרעסערס, בראַקעווען ניט קיין שום זאַך, אַלסדינג איז פאַר זיי אַ מאכל, אפילו אַז דער מאָגען קען עס ניט פערדייען. לעבעדיגע אָדער טויטע חיות זענען ביי זיי גאָר גלייך, אַבי אָנשטאָפּען די קישקע. האָפּטעסוויז שווימען זיי אין ים נאָך די שיפען און חאַפּען אויף ווי הייסע לאָקשען אַלסדינג, וואָס פאַלט פון דאָרטען אַראָב. דאָס זענען אזעלכע אַרץ־עזות־פנימער, אַז גאָר אָהן פחד פאַלען זיי אָן מענשען, וואָס באָדען זיך אין ים, און אַ טהייל שלינגען מיט אַ מאָל איין אַ גאַנץ פערד ווי אַ האַלעשקע און דאָס קלעקט ביי זיי פונקט ווי אויף איין צאָהן. זיי הערען גאָר ניט די וועלט, זיי זענען זעהר ספּריט־נע, באָרען זיך מיט די שטאַרקסטע ים־חיות און בלייבען תמיד פון אויבען. אָט די משפחה פישעלעך געפינען זיך אין אַלע ימים פון דער וועלט און אומעדום האָט מען פון זיי צו זינגען און צו זאָגען. אַ טהייל פון זיי לייגען פיערעקעדיגע לענגליכע אייער, און אַנדערע געווינען טאַקי לעבעדיגע קינדער.

די משפחה האַי־פיש ווערד איינגעטהיילט מעהר ווי אין דרייסיג מינים. אַלע צווישען זיך זענען גאָר לייבליכע קרובים, כמעט מיט איין נאַטור. דער חילוק צווישען זיי איז גאָר אין די אויסענווענינגסטע פּרי־מעטעס, היינו: די פלאָספעדערן זענען ניט ביי אַלע גלייך אין דער צאָהל

און שטעהען נישט אויף דעם רוקען בײ אַלע גלײך פונקט אויף די אײגענע ערטער. אַחוץ דעם איז נאָך בײ זײ אַ נפקא מינה אַז דער פאַרב פון דער הויט און אין דער צאָהל פון די ציין, וכדומה אַזעלכע זאַכען; אין דער שענער משפחה געפינט איהר אַלערלײ שלעק, און אַז מיר האַלטען שוין יאָ אין שמועס, איז כדאי דערווײל אַ ביסעל זיך צו בעקענען האָטש מיט עטליכע פון די פאַרשוינען:

די קלײנסטע פון די האַי-פיש זענען דער הונד מיט דער קאַטץ, און באמת פערדיענען זײ טאַקי די שענע נעמען, מחמת אין ים זענען זײ פונקט אַזעלכע רוצחים ווי אויף דער יבשה, ווי דער לײב מיט דעם לעמפערט פון דער משפחה קעטץ, און דער וואָלף מיט דער היענע, פון דער משפחה הינד. ווי באַלד זײ דערשמעקען נאָר ערגיץ אַ מחנה פיש, וואָס שווימען זיך זײער וועג, פאַלען זײ אַרײן צווישען זײ ווי אַ הונגעריגער וואָלף אין דער טשערעדע און פרעסען זײ אויף. מעהר פון אַלע פיש לײדען פון די דאָזיגע פרעסערס די הערינג. זײ פערשלינגען די הערינג נעביך גאָר אָהן אַ צאָהל, און אַז דער מאָגען ווערט בײ זײ פול, מײקענען זײ זיך אויס און נעהמען זיך צום עסען גאָר אויף דאָס נײ, און אַלע מאָל אויסמײקענדיג קענען זײ אַוועקפרעסען אַ גאַנץ לאַנגע צײט, אָהן אײן עק און אָהן אַ סוף. בשעת זײערע אַ חברה פרעסען די הערינגלעך הערט זיך גאַנץ ווײט אַ ריח פון טראָהן, דאָס וואַסער ווערד פון אויבען גלאַנצענדיג, גלײך ווי מען וואָלט דאָרטען אויסגעגאָסען גאַנצע פעסער מיט אײל. די פישער האָבען גענוג צרות אויסצושטעהן פון די פרעסער. אַחוץ דעם, וואָס זײ שלינגען אײן אַלע פיש, וואָס מען וואָלט געקענט האַפּען צום עסען און צום פערקויפען, טהוען זײ נאָך אָן גענוג שאָדען דערמיט, וואָס זײ צערײסען מיט זײערע שאַרפע ציין די ווענטקעס. נאָר פּאָפּאַדעט זיך אָבער אײנער פון די לײט אויף דעם האַטשיק, מעג ער זיך שוין געזעגענען מיט דעם לעבען. די פישער מאַכען איהם דעם טויט, האָטש ער טויג גאָר נישט צום עסען.

אין אָסיען איז בײ די דאָזיגע האַי-פיש די צײט, וואָס זײ פרופּערן זיך. תחלת ווינטער הויבען אָן די נקבות צו לײגען אײער צווישען געוועקס אין ים. דאָרטען פיהרען זיך די קינדערליך אַלײן אויס און בשעת זײ קריכען אַרויס פון דעם אײ הענגט איטליכען נאָך פון אונטען אַ טאָרבעלע מיט אַ ביסעל איבערגעבליבענעם געלכען, וואָס דערפון שפּײזט ער זיך ביז עס שנײדען זיך איהם אויס די ציין. קוים לאָזט זיך איהם אויס דער האַרטש און דאָס טאָרבעלע פאַלט פון איהם

אראָפּ, קען ער שוין זיין שטעדטיל אליין בעשטעהן און ווערד אזא רוצח ווי זיין טאטע און זיין מאמע.

פון די פיש קען מען ניט עסען נאָר די לעבער, וואָס זי האָט אין זיך אסך טראָהן. דער פראנצויזישער דאָקטאָר סאָוואָזש זאָגט, אז זייער לעבער איז אָבער זעהר שעדליך. ער דערצעהלט, ווי פיער מענשען, וואָס האָבען אויפגעגעסען איין לעבער, זענען באלד אין א האלבע שעה ארום נאָך דעם עסען קראנק געוואָרען און אוועקגעשלאָפען דריי טעג כסדר; בשעת זיי האָבען זיך אויפגעכאפּט, האָט זיי שטארק געגורעט. דאָס פנים איז ביי זיי געווען פול מיט רויטע פלעקען און זיי זענען ערשט פטור געוואָרען פון דער קראנקהייט דענסטמאָל, אז עס האָט זיך ביי זיי אָבגעשיילט די הויט פון דעם גאנצען לייב און פון דעם קאָפּ.

נאָר דער שרעקליכסטער פיש פון דער גאנצער משפחה איז דער מענשען-האַי, אָדער ווי מען רופט איהם נאָך מיט א נאָמען דער מענשענפרעסער. ער וואקסט אויס פון זיבעצעהן ביז אכטצעהן איילען די לענג. זיין מויל איז שרעקליך גרויס און ברייט. ביי אסך פון דעם מין פיש האָט מען אין בויך געפונען גאנצע פערד, וואָס זיי האָבען פערשלונגען. מאכט זיך אמאָל, אז אזא מין פארשוין ליעגט אויסגעצויגען טוידט אויף דעם ברעג, קריכען איהם אריין דורך דעם אָפענעם פיסק גאנץ גרויסע הינד העט ווייט אין זיין מאָגען און נעהמען זיך ארויס פון דאָרטען אזוי ווי פון א קעלער אלסדינג, וואָס דער מאָגען האָט נאָך ניט פערדייעט. דער דאָזיגער פיש האלט זיך אויף אין אלע ימים און אומעטום איז ער דער גרעסטער תקיף. אלע חיות אין ים ציטערען פאר זיין פארע, ער שלינגט זיי אלע אָהן רחמנות איין, און אפילו דער מענש, דער מושל פון דער גאנצער וועלט, איז ביי איהם אויך קיין גרויסער יחסן ניט: דערטאפּט ער איהם נאָר, צי טוידט, צי לעבעדיג, חאפּט ער איהם אריין גלייך אין מאָגען. אלע מענשען וואָס זיצען נעבען ברעג און אלע, וואָס פאָהרען אויף דעם ים, פערשעלטען איהם זיין נעביין. ער געהט נאָך די שיפען ווי א קוה א קאלב און לאָזט זיי ניט אָב ביז צום ברעג. צום מייסטען האלט ער זיך נעבען די שיפען, וואָס פיהרען פון אפריקא קיין אמעריקא די אומגליקליכע געפאנגענע שקלאפען. ער שטויסט זיך אפנים, אז נעבען די שיפען קען מען זיך פאזשיווען, ווארום באמת שטארבען טאקי פיעל נעגערן אויף שיף אידער מען דערפיהרט זיי צום אָרט און מען ווארפט זיי גלייך

אראָפּ אין ים אריין. ווען עס האַפּט זיך אריין אויף אַ שיף דאָס גלע פיש־בער און מענשען הויבען אָן צו שטאַרבען, אז מען מוז זיי כּסדר אריינ־וואַרפען אין ים, דערנסטמאָל לויפען נאָך דעם שיף גאַנצע מחנות פון די האַי־פיש מיט אַזאַ אימפּעט און אַ מין רציחה, אַז אפילו בּיי די שטאַרקסטע מאַטראָזען, וואָס זענען שוין פון קליינוויים־אויף געוועהנט מיט דער חברה, קלאַפּט אויך גוט דאָס הארץ און די האָר שטעלט זיך בּיי זיי קאַפּויר. אינ׳ם יאָהר 1798, בּשעת דער גרויסער בּעריהמטער מלחמה אויף דעם ים נעבען דעם דאָרף אַבּוקיר אין מצרים, וואָס נאַפּאָלעאָן האָט זיך געשלאָגען מיט די ענגלענדער און מענשען זענען געפאַלען ווי שטרוי, האָט מען דערנסטמאָל געזעהן אַרומשווימען צווישען די ענגלישע און פראַנצויזישע קאָראַבּען אַהין און אַהער גאַנ־צע מחנות האַי־פיש, וואָס האָבּען אויפגעהאַפּט אַלע מענשען, וואָס זע־נען אראָבּגעפאַלען אין ים אריין און האָבּען זיך גאָר ניט געשראָקען פאַר די טויזענדער האַרמאַטעס, וואָס האָבּען געדונערט פון בּיידע צדדים. דער האַי־פיש לאַקאָמעט זיך אַזוי אויף מענשענפלייש, אַז ער שפּרינגט אַרויס פון דעם ים גאַנץ הויך, אַבּי דאָס מאכל צו האַפּען. עס האָט זיך שוין אַמאָל אַזאַ מעשה געטראָפען, אַז דער מענשען־האַי איז אַרויס־געשפּרונגען צעהן איילען הויך פון דעם וואַסער און האָט אַראָבּגעהאַפּט אויבּען פון דעם שיף אַ געשטאָרבּענעם נעגער. דער בּעריהמטער ראָנ־דעלעט דערצעהלט, אַז ער אַליין האָט מיט זיינע אויגען געזעהן, ווי מען האָט געפונען אין אַ מאָגען פון אַ האַי־פיש אַ גאַנצען מענשען אָנ־געטאָן מיט כּלי־זין. דער גרויסער נאַטורפאָרשער מילער דערצעהלט, אַז אין יאָהר 1758 האָט זיך אַזאַ מעשה פערלאָפען: אין מיטעללענדי־שען ים איז געגאַנגען אַ שיף; עס איז געוואָרען אַ שטורמווינד און איין מאַטראָז איז אריינגעפאַלען אין ים. ער האָט אָנגעהויבּען צו שווימען און צו שרייען, מען זאָל איהם ראַטעווען; עטליכע מאַטראָזען האָבּען זיך אַראָבּגעלאָזט אין אַ קליין שיפעלע. נאָר איידער אָבּער זיי האָבּען זיך געריהרט צו ראַטעווען זייער חבר, האָט איהם שוין אַ האַי־פיש איינגע־שלונגען. דער קאַפּיטאַן, וואָס האָט עס צוגעזעהן, האָט געהייסען בּאַלד פון אַ האַרמאַט אויסשיסען. די קויל האָט געטראָפען דעם פיש און ער האָט בּאַלד אויסגעשפּייעט דעם מאַטראָז לעבּעדיגערהייט און קיין האָר איז איהם ניט געוועזען געקרימט. פּעליע דערצעהלט, ווי ער האָט מיט זיינע אייגענע אויגען געזעהן, ווי דער האַי־פיש האָט איינגעשלונ־גען אַ מיידעל. דער היינטיגער גרעסטער נאַטורפאָרשער בּרעהם דער־

צעהלט מיט די ווערטער: בשעת איך האָב מיך אויפגעהאַלטען אין דער שטאָדט אַלכסנדריא אין מצרים, איז די גאַנצע צייט אומגעגליך געווען זיך צו באָדען אין ים, מחמת אַ האַי-פיש האָט זיך דאָרטען איינגענאַדעט און אַוועקגעכאַפּט מענשען פון די הייזער, וואָס שטעהען אויף דעם ברעג.

אַלע רציחות פון דעם האַי-פיש צו בעשרייבען איז אָהן איין עק און אָהן אַ ברעג. געניג מענשען האָבען שוין אין זיין מאָגען זייער קבר געפונען און זעהר פיעל זענען געבליבען קאַלעקעס אָהן הענד און אָהן פיס, וואָס דער רוצח האָט זיי אָבגעריסען. זיין מאָגען איז פשוט אַ מאַגאַזין פון אַלערליי זאַכען. אין אַמעריקא, נעבען דער שטאָדט יאַקסאָ האָט מען פון אַ מאָגען פון אַ געהרגעטען האַי-פיש אַרויסגענומען אַ גאַנצען פריידיק, אַ סךביינער פון שאָף, אַ האַלבען חזיר, דעם קאָפּ מיט דעם פעדער-חלק פון אַ גרויסען הונד, עטליכע פוד פערדענס פלייש, אַ גאַנץ שטיקעל גראָב ליינווענד, וואָס מען מאַכט דערפון זעק, און נאָך אַ דראָטענע באַרשט. אַ מאָל געפינט מען אין זיין מאָגען נאָך דערציינערנע כלים, אייזענוואַרג, געהילץ און לעדער, ווי ביי אַ רעכטען בעל הבית אין קאַמער

שען איז נאָר צו זעהן, ווי דער מענש, וואָס ער ווייסט תמיד אויס דעם האַי-פיש און וויל מיט איהם קיין שום עסק ניט האָבען, ווערד פלוצלים נאָר אַ נאָהנטער מחותן בשעת ער געהט פאַנגען דעם גרויסען וואַלפיש. דענסטמאָל ווען דער מענש שטעקט איהם אייזערנע קרוקעס אין ריקען אַריין, רייסט איהם דערוויל דער האַי-פיש אויס גאַנצע שטיקער פלייש פון אונטען.

דער מענש, וואָס הערשט מיט זיין שכל פון אייביג אָן איבער אַלע בעשעפעניש פון דער גאַנצער וועלט, איבער חיות אויף דער יבשה, איבער פייגעל אין דער לופט און איבער פיש אין דעם ים, לערנט אויך אַ מאָל אָן דעם גרויסען פאַני-בריה און ווייזט איהם ווער עלטער איז. רייזענדע דערצעהלען, אַז די נעגערן אין מערב-זייט פון אַפריקא געהען גאַנץ דרייסט אין ים אַקעגען דעם האַי-פיש מיט אַ לאַנג מעסער אין דער האַנד און שניידען איהם אויף דעם בויך. דער ענגלענדער דיקסאָן דערצעהלט, אַז ער האָט אַליין געזעהן ווי די איינוואָהנער פון די קעמפעס זאַנדוויך האָבען זיך געשלאָגען מיט דעם האַי-פיש איבער דעם דרויב פון אַ חזיר, וואָס די ענגלישע מאַטראָזען האָבען אַראָפּגעוואָרפען אין ים אַריין.

אויף אזא גראבען אופן צו שלאגען זיך מיט דעם האי־פיש שטעלען זיך נאר איין ווילדע מענשען; די געבילדעטע מענשען אבער פון אונזער אייראפא חאפען איהם מיט אנדערע הסברות. מען זעצט ארויף אויף א גאנץ גרויסען האטשיק, וואס איז צוגעטשעפעט צו א גאנץ שטארקער אייזערנער קייט, א שטיק פלייש אדער א פיש און מען לאזט דאס אראפ אין ים אריין. קוים דערשמעקט עס דער האי־פיש פון ווייטענס, קומט ער באלד צולויפען און חאפט עס אין מויל אריין. אבי דאס האטשיקעל האט זיך ביי איהם אינווייניג פארטשעפעט, איז מען מיט דעם פארשוין באלד פארטיג. הענגלין בעשרייבט גאנץ בפרטיות, ווי אזוי מען חאפט דעם דאזיגען ריז. ער דערצעהלט, אז בשעת ער איז געשטאנען מיט זיין שיף אין ים־סוף האט ער געשאסען א גרויסען פויגעל, וואס איז באלד אראפגעפאלען אין וואסער אריין. איינער פון די מאטראזען האט זיך אראבגעלאזט אין ים צו ברענגען דעם דערשאסענעם פויגעל; קוים איז ער נאר אריין צוריק אין שיף, האט ער דערזעהען, ווי א האי־פיש האט זיך צוגעלאזט צום דעם שיף. ראשיד, מיין מאטראז, אזוי דערצעהלט ער ווייטער, איז געבליבען פאר שרעק אהן לשון און האט מיר נאר געקענט א צייכען געבען מיט דער האנד, אז איך זאל בעטראכטען דעם אומגעבעטענעם גאסט. באלד טאקי איז גיך, ווי א פייל פון דעם בויגען, אנגעקומען א צווייטער און נאך איהם א דריטער, וואס ער איז געוועזען אומגעלומפערט גרויס. עס איז ביי אונז געבליבען, אז מיר זאלען פרובען די דריי ליודאיעדען פאנגען. מיר האבען אויף א לאנגען אייזערנעם האטשיק, וואס איז געוועזען צוגעטשעפעט צו איין אייזערנער קייט, ארויפגעזעצט א גע־דרייכערטען פיש א'ן איהם אריינגעלאזט אין ים אריין. די אייזערנע קייט איז געוועזען שטארק צוגעקרעמפעוועט צו א שרעקליך גראבען שטריק פון דעם שיף. קוים איז דער געדרייכערטער פיש אראפ אויף א קלאפ־טער אין וואסער, איז דער קליינסטער פון די דריי חברה־לייט צוגעשוואומען און האט איהם געפראוועט פערזוכען. אז ער האט זיך שוין גוט פערטשעפעט, האט מען פערווארפען דעם גראבען שטריק אויף א ראד און אלע מענשען פון דעם שיף האבען זיך גענוג געמוטשעט איידער זיי האבען איהם ארויפגעשלעפט אויף דעם שיף. דארטען האבען זיי דעם שיינעם גאסט מקבל פנים געווען מיט שארפע העק און מיט אייזערנע דאבניעס; ער האט גוטע קלעפ בעקומען, ביז ער איז געבלי־בען ליעגען אזוי ווי פערשמעליט. אז מען איז מיט איהם פארטיג גע־

וואָרפען, האָט מען נאָך אַ מאָל אַראָפּגעלאָזט דעם האַטשיק. דער צווייטער גאַסט האָט זיך אויך ניט געלאָזט לאַנג בעטען און האָט געחאַפּט דעם אייגענעם פּסק ווי דער ערשטער. דער גרעסטער איז לעת עתה פערשוואונדען און ערשט אין עטליכע שעה אַרום איז ער צוריק געקומען. מען האָט איהם געפּרובט פערנאַרען צום האַטשיקעל מיט שאָפּען-פלייש, ער אָבער האָט זיך גאָר ניט ווּיסענדיג געמאַכט און איז געשוואומען נעבען דעם, גלייך ווי ער זעהט עס ניט. מען האָט אַראָפּגעלאָזט דעם האַטשיק נאָך טיעפער, דער האי-פיש האָט זיך שוין מעהר ניט געקענט איינהאַלטען און האָט זיך גענומען צום שאָפּענפלייש. לעבעדיגערהייט אַרויפצושלעפּען אַזאַ ריז איז געוועזען אַ גרויסע סכנה, ער וואָלט גע-קענט פון אַלעמען מאַכען אַ תל. דאַריבער בשעת ער איז נאָך שלע-פענדיג געהאַנגען אין דער לופט, האָט מען איהם אַריינגעשאָסען צוויי קויל'ען אין מוח אַריין און אין די וואונדען האָט מען אַריינגעשטאָכען אייזערנע העק, וואָס מיט זיי האָט מען איהם ערשט אַרויפגעצויגען אויף דעם שיף. די אַלע דריי לייט, ווי צוקאַרעדאַשעט זיי זענען געוועזען, האָבען זיך נאָך אַזוי שטאַרק געוואָרפען, אַז דער גאַנצער אָקרענט האָט געציטערט. מען האָט נאָך אין זיי געגוג העק און שפּיזען אַריינגעלעגט איידער זיי זענען טויט געבליעבען. מען האָט אַרויסגענומען פון זיי די לעבער, וואָס איטליכע האָט געהאַלטען ביז צוויי איילען די לענג, און מען האָט זיי פערפּאַקט אין זייערע אייגענע מאָגענס. פון די לעבערס מאַכט מען דעם בעסטען טראָהן. די פלאָספעדערן האָט מען אויך אָבגעהאַקט, מחמת דאָס איז אַ סחורה, וואָס ווערד געברויכט אין אינדיען צום פּאָלירען און אָבצוציהען אויף זיי מעסערס. דאָס פלייש, וואָס טויג נישט צום עסען, האָט מען צוריק אין וואַסער אַריינגע-וואָרפען.

אָבער נישט תמיד געראָטה עס צו חאַפּען דעם האי-פיש אויף אַזאַ אופן. עס מאַכט זיך זעהר אָפט, אַז ווי באַלד ער דערפיהלט נאָר דעם האַטשיק ביי זיך אין מויל, הויבט ער זיך אָן אַזוי שטאַרק צו דרעהען, אַז ער קען אפילו דעם גרעבסטען שטריק איבעררייסען, און דאַריבער איז אַ סכנה מיט איהם אָנצוהייבען פון אַ קליינעם שיפעל, וואָס דאָרטען זענען ווייניג מענשען. ווען ער זעהט, אַז עס איז פון דעם האַטשיק נישט פּטור צו ווערען, הויבט ער אָן אַזוי שטאַרק צו מייקענען ביז ער מייקעט אויס דעם מאָגען מיט דעם האַטשיק.

די גרויסע האי-פיש, אָדער מענשענפרעסער, פאָרען זיך דאָס

רוב נאָהנט פון דעם ברעג. די זכרים רייכען זיך אַמאָל איבער אַ נקבה. די נקבה ווערד מעוברת מיט דרייסיג ביז פופציג אייער, וואָס זי זיצט זיי אויס טאַקי ביי זיך אין בויך, און געווינט לעבעדיגע קינדער. אָט דאָס קליינוואַרג, ווי עס קומט נאָר אַרויס אויף דער וועלט, געהט עס גלייך אַראָפּ אויף אייגענע קעסט און דאַרף קיינעמס לאַסקע ניט האָבען; עס איז פאַרזאָרגט מיט אַלע כלי־זין און קען שוין זיין שטיקעל ברויט בעקימען. פונדעסטוועגען האַלטען זיי זיך נאָך אַ לאַנגע צייט ביי דער מאַמעס פאַרטוך און זי היט זיי אָפּ פאַר אַלע צרות, און נאָר אין אַ נויט־פאַל קריכען זיי אַריין צו דער מוטער אין מויל, אָדער גאַנץ טיעף אין מאָגען אַריין. עס האָט זיך שוין ניט איין מאָל געטראָפען, אַז מען האָט אַרויסגענומען ביי אַזאַ געהרגטער נקבה לעבעדיגע קינדער פון איהר מאָגען.

אַ חידוש נפלא איז, אַז דער גרויסער שרעקליכער האַי־פיש, וואָס פאַר איהם ציטערט דער גאַנצער ים, לעבט גאָר פריינדליך מיט אַ קליין פישעלע, וואָס איז אינגאַנצען גרויס ווי אַ קאַרעסעל. אָט דאָס קליינע פישעלע לויפט איהם אומעטום נאָך ווי אַ געטריי הינטעל. עס דרעהט זיך איהם ביי די זייטען, שווימט איהם פאַר דעם מויל, לויפט פריהער און מאַכט איהם אַ וואַרע. דאָס מין פישעלע האָט פאַרצייטענס געהייסען פאַמפילוס, היינט רופט מען עס לאָטזעע־פיש. דער בעריהמטער קאָמערסאָן שרייבט פון דעם פישעלע די ווערטער: איך האָב תמיד געהאַלטען אין דער סברא, אַז די מעשה, וואָס די וועלט דערצעהלט פון דעם האַי־פיש מיט דעם לאָטזעע־פישעלע, איז גאָר איין אויסגעטראַכטע זאַך; איצט אָבער בין איך גאָר ניט מסופק, אַז די מעשה איז טאַקי אמת, ווייל איך האָב עס אַליין מיט מיינע אויגען געזעהן. אָט דאָס קליינע פישעלע עסט תמיד די שיריים פון דעם האַי־פיש, און ס'איז נאָר אַ גרויס חידוש, ווי אַזוי דער גרויסער פרעסער שלינגט נישט איין דאָס פיצעלע, וואָס עס דרעהט זיך איהם שטענדיג פאַר דער נאָז. איך האָב עפטערס געזעהן, אַז מען האָט אַרויסגעוואָרפען פון דעם שיף אַ שטיק פלייש און דאָס לאָטזעע־פישעלע האָט עס נאָר דערשמעקט, איז עס באַלד געלאָפען צו דעם האַי און האָט עס איהם אַהין צוגעבראַכט. חאַפּט מען אַמאָל אַ האַי, לויפען איהם לאָטזעען, זיינע באַסאַקעס נאָך, און טרעטען נישט אָב פון איהם ביז מען ציהט איהם נישט אַרויס. טעג לאַנג געהען זיי נאָך דעם פיש ביז זיי געפינען נישט איין אַנדער האַי, וואָס זיי זאָלען זיך קענען אַרום

איהם דרעהען. אלע געלעהרענטע, וואס נעהען אויף דעם ים, דערצעהלען אויך דאס אייגענע און זענען אינגאנצען מסכים מיט קאמערסאן. נאר ווי קומט עס פארט, אז דאס קליינע פישעלע זאל זיין אזא נאהענטער מחותן מיט דעם ים־גזלן? דארויף געפינען די געלעהרענטע כמה טעמים. א טהייל זאגען, אז די גרויסע פריינדשאפט צווישען זיי קומט דאריבער, מחמת דאס קליינע פישעלע מיט זיין גוטען חוש־הריח פיהרט תמיד דעם האי צום רויב, בכדי עס זאל קענען זיך אויך מפרנס זיין פון די ברעקלעך, וואס פאלען יענעם אראפ. עס מיינט, נעביך, נישט מעהר נאר ווי דאס שטיקעלע פרנסה. אנדערע ווילען האבען, אז דאס לאטזועע־פישעל האלט זיך דאריבער נעבען דעם האי, כדי זיך צו בע־וואהרענען פאר זיינע שונאים אין ים; פאר איהם אליין אבער האט עס נית וואס מורא צו האבען, מחמת עס קען זיך תמיד פון איהם אויס־דרעהען. דושאפרע דערצעהלט, אז פאהרענדיג אויף דעם ים קיין מצרים האט ער געזעהן א גרויסען האי, וואס פאר איהם זענען געלאפ־פען צוויי לאטזועפישלעך. אז די צוויי ב...סאקעס זענען צוגעשוואומען צום שיף, זי בעשמעקט פון אלע זייטען און גאר נישט געפונען, האבען זיי זיך צוריק געקעהרט צו זייער בעל־הבית און איהם אוועקגעשלעפט ווייטער. דערווייל האט א מאטראז אראבגעלאזט אין ים א שטיק פלייש אויף א האטשיק. קוים האט דאס פלייש א פליעסקע געגעבען אין וואסער, האבען זיך די לאטזועפישלעך גאנץ ווייט אומגעקעהרט ווי א פייל פון דעם בויגען, האבען א לעק געטהון דאס שטיקעל פלייש, באלד זענען זיי געלאפען מודיע צו זיין פון דעם זייער בעל־הבית און זענען מיט איהם תיכף צוריקגעקומען. דער בחור, פארשטעהט זיך, האט א חאפ געטהון דאס פלייש אין מויל אריין און מען האט איהם באלד ארויסגע־צויגען געפאנגען אין שיף אריין. אין צוויי שעה ארום האט מען אויך געחאפט איינעם פון די לאטזועפישלעך, וואס האט בשום אופן נית געוואלט אבטרעטען פון דעם שיף. ביי דער גרויסער מלחמה ביי אבוקיר, וואס מיר האבען שוין אויבען בעשריבען, זענען דארט די לאטזועע־פישלעך אויך געלאפען ווי די פעלדיעגערס פאר די האי־פיש און זיי אנגעוויזען די טוידטע מענשען.

איצט, רבותי! אז איהר האט שוין אלדינג אפגעלייענט וועגען דעם האי־פיש, קענט איהר זיך שוין אליין אנשטויסען, אז נאר א האי־פיש האט איינגעשלונגען יונה הנביא, מחמת ערשטענס שלינגט ער טאקי אין מענשען, און דער מאגען זיינער איז אזוי גרויס, אז מען

קען זיך אין איהם בעהאלטען; צווייטענס האט ער די טבע, נישט באלד צו פארדייען דאס, וואס ער שלינגט איין, און דאס מיינט טאקי דער פסוק דערמיט, וואס ער זאגט „ויקא" דאס הייסט: דער פיש האט יונה הנביא אויסגעמיקעט — און פירטענס איז ער נאר דער איינציגער, וואס קען האלטען זיינע קינדער אין מאגען. פון דעם זעהט מען ארויס בעשיינפערליך, ווי ווייט אונזערע הייליגע חכמים האבען גע־קענט די חכמת הטבע, און ווי מען זעהט ארויס פון זייערע רייד, האבען זיי געהאלטען, אז נאר א האי־פיש האט איינגעשלונגען יונה הנביא, און מיט רעכט האבען זיי גערדרונגען פון דעם ווארט „דגה", אז ער איז איינגעשלונגען געווארען פון א פיש א נקבה בשעת אז אין איהר מאגען האבען זיך בעהאלטען, אזוי ווי דער שטייגער איז, איהרע איי־געגע קינדער און טאקי דער פאל איז געווען א נס בהשגחה פרטית, וואס יונה הנביא האט געקענט ליגען אין דעם מאגען דריי טעג מיט דריי נעכט און זיין ביי דעם גאנצען פערשטאנד און ארויסגעהן נאכדעם לעבעדיגערהייט

אלע געלעהרטע, וואס גיבען זיך אב היינטיגע צייטען מיט חכמת הטבע, זאגען אלע בפה אחד, אז נאר דער האי־פיש האט איינגע־שלונגען יונה הנביא, און רופען איהם אין דער נאטור־געשיכטע לכבוד דעם נביא, יונה'ס־פש, דאס הייסט: דער פיש וואס האט איי־שלונגען יונה הנביא.

צום צענטן יאָרצייט פון

מענדעלע מוכר־ספרים

(שלום יעקב אַבראַמאָוויטש)

צום צענטן יאָרצייט האָט דער פאַרלאַג „מענדעלע" אַרויסגעגעבן אַלע ווערק פון מענדעלע מו״ס אין אַ נייער, באַאַרבעטער און קאָנטראָלירטער אויסגאַבע. פאַר יעדן באַנד קומט אַן אַריינפיר און אויך אַ בעהעריקע אָפּהאַנדלונג־כאַראַקטעריסטיק פון די ווערק.

אויסער די פריערדיקע צוואַנציק בענדער, האָט דער פאַרלאַג אַרויסגעגעבן צום יאָר־צייט **נייע צוויי בענדער**: באַנד XXI „מעשיות וועגן מענדעלען" און באַנד XXII „דער מענדעלע־טורעם".

- באַנד 1 מענדעלע מוכר־ספרים (זיין לעבן און שאַפן)
- באַנד 2 דאָס קליינע מענטשעלע
- באַנד 3 פישקע דער קרומער
- באַנד 4 די טאַקסע אָדער די באַנדע שטאָט־בעלי־טובות.
- באַנד 5 די קליאַטשע
- באַנד 6 לופט באַלאָן. דער פיש
- באַנד 7 יודעל
- באַנד 8 שבתדיקע זמירות. פרק־שירה
- באַנד 9 מסעות בנימין השלישי
- באַנד 10 דער פריזיוו
- באַנד 11 דאָס ווינשפינגעריל, I טייל
- באַנד 12 דאָס ווינשפינגעריל, II טייל
- באַנד 13 צוריק אַהיים. אַלטע מעשה. שם און יפת אין וואַגאָן
- באַנד 14 אין אַ שטורעם־צייט. אין דער ישיבה של מעלה. אַ סגולה צו יידישע צרות
- באַנד 15 די נשרפים. ספר הבהמות. ספר הגלגולים. דאָס קעלבל
- באַנד 16 שבת און יום־טוב. חג האָסיף. דער חילוף. שבת. וואָס הייסט חנוכה. אויף אָסיפות. אַ שטאָט אין מזרח־וואַנט. די אַנטדעקונג פון וואָלין.
- באַנד 17 עלטערן און קינדער
- באַנד 18 שלמה ר' חיימס (1 בוך)
- באַנד 19 שלמה ר' חיימס (2 בוך)
- באַנד 20 זכרונות וועגן מענדעלען

נייע צוויי בענדער

- באַנד 21 מעשיות וועגן מענדעלען
  מעשיות, זכרונות, עפּיזאָדן און קוריאָזן דערציילט פון שלום־עליכם, ציטראָן, אַב — סקי, ראַווניצקי, קלויזנער, שניאור, פיכמאַן א. אַ.
- באַנד 22 מענדעלע־טורעם
  אַרטיקלען פון פרץ, בערדיטשעווסקי, גינזבורג, דובנאָוו, דינעזאָן, בערקאָוויטש, ספעקטאָר, ווייטער, באַרעליק, פרילוצקי, ניגער, נאַדיר, אויסלענדער, דאַברושין, מייזיל, גראָס א. אַ.

די ווערק פון מענדעלע מוכר־ספרים זענען די גרונט־שטיינער פון דער יידישער ליטעראַטור. דאָס איז איר אָנהייב, איר ערשטער אויסדרוק פון קראַפט, פון פאָרם, פון שפּראַכלעכער און קינסטלערישער פאַרווירקלעכונג.

מענדעלע איז ביז היינט דער גרעסטער קינסטלער פון יידישן וואָרט. זיין ווערק איז צום לערנען, צום שטודירן און צום געניסן צוגלייך. מענדעלעס ווערק דאַרפן זיך געפינען אין יעדן יידישן הויז!

פאַרלאַג געזעלשאַפט „צענטראַל" וואַרשע, נאַוואַליפּקי 7.